

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ : ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

ΕΞΑΜΗΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ : Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : «ΜΕΤΡΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ»

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΜΑΡΑΓΓΟΥΛΑ ΓΙΑΝΝΙΤΣΑ

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ : 1340200001066

ΑΡ. ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ : 6973879579

EMAIL : giannitsafokion@hotmail.com

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ : 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

•	<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	2
1.	<u>ΜΕΤΡΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ</u>	3
1.1.	<u>Γενικά</u>	3
1.2.	<u>Έννοια</u>	3
1.3.	<u>Η οριοθέτηση των μέτρων εσωτερικής τάξης</u>	4
1.4.	<u>Η ratio των μέτρων εσωτερικής τάξης</u>	4
1.5.	<u>Συναφή ζητήματα : Κυβερνητικές πράξεις</u>	4
2.	<u>ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΥΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ</u>	6
3.	<u>ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ ΣΤΑ ΜΕΤΡΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ</u>	8
3.1.	<u>Γενικά</u>	8
3.2.	<u>Περίπτωσησιολογική ανάλυση : i) σχολείο ii) στρατός</u>	9 10
4.	<u>ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΡΟΣΒΛΗΤΟΥ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ</u>	11
5.	<u>ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ</u>	12
5.1.	<u>Μέτρα εσωτερικής τάξης σε σχολεία</u>	12
5.2.	<u>Μέτρα εσωτερικής τάξης στο στρατό</u>	15
5.3.	<u>Μέτρα εσωτερικής τάξης στο χώρο των φυλακών</u>	17
5.4.	<u>Μέτρα εσωτερικής τάξης και λειτουργία υπηρεσιακών μονάδων</u>	17
6.	<u>ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΑΛΛΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ</u>	19
6.1.	<u>Γαλλική Θεωρία</u>	19
6.2.	<u>Γαλλική Νομολογία</u>	19
7.	<u>ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ</u>	21
8.	<u>ΠΕΡΙΛΗΨΗ (ελληνική - αγγλική) - ΛΗΜΜΑΤΑ - ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ</u>	22
9.	<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	23
10.	<u>ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ</u>	24
	<u>Α. ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ</u>	24
	<u>Β. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ</u>	25
	<u>- ΠΕΡΙΛΗΨΗ</u>	25
	<u>- ΚΕΙΜΕΝΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ</u>	28

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα που πρόκειται να πραγματευθεί η προκείμενη εργασία αφορά στα «μέτρα εσωτερικής τάξης» (measures of internal organization), δηλαδή σε πράξεις της διοίκησης που στερούνται εκτελεστότητας και γι' αυτό δεν προσβάλλονται παραδεκτά με αίτηση ακυρώσεως. Αρχικά παρατίθεται η έννοια των μέτρων εσωτερικής τάξης και η σύγκριση με συναφή ζητήματα, όπως οι κυβερνητικές πράξεις, ώστε - ως κεντρική έννοια - να γίνει απολύτως κατανοητή. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στις ειδικές κυριαρχικές σχέσεις (σχολείο, στρατός, φυλακή), στο πλαίσιο των οποίων εξάλλου εφαρμόζονται τα μέτρα εσωτερικής τάξης, καθώς και στο προβληματισμό που αναπτύσσεται γύρω από το δικαίωμα προηγούμενης ακροάσεως στη περίπτωση που απειλείται η επιβολή των μέτρων αυτών. Ακολούθως λόγω της έντονης αμφισβήτησης που προκαλείται από το απρόσβλητο των μέτρων εσωτερικής τάξης, επιχειρείται μια προσέγγιση του ζητήματος μέσω της ελληνικής νομολογίας. Τέλος, καθώς η γέννηση της ιδέας των μέτρων εσωτερικής τάξης πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της νομολογίας του Conseil d' Etat (του γαλλικού Συμβουλίου της Επικρατείας), για τη σφαιρική αντιμετώπιση του ζητήματος αναλύεται η γαλλική θεωρία και νομολογία. Οι θεωρίες και οι απόψεις που αναπτύσσονται σε συνάρτηση με το συγκεκριμένο ζήτημα βασίζονται σε εξαντλητική νομολογία και βιβλιογραφία που παρατίθενται στο τέλος της εργασίας.

1. ΜΕΤΡΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

1.1. Γενικά

Τα «μέτρα εσωτερικής τάξης» είναι μια έννοια αρκετά ενδιαφέρουσα που συνδέεται άμεσα με τη σχέση διοίκησης και διοικουμένου. Απαραίτητο για να κατανοήσουμε την έννοια αυτή είναι να αναλύσουμε καταρχήν το ζήτημα της εκτελεστότητας των διοικητικών πράξεων, στα πλαίσια του οποίου εξάλλου εντοπίζεται ο προβληματισμός για το θέμα των μέτρων εσωτερικής τάξης.

Κύριο χαρακτηριστικό της διοικητικής πράξης είναι η εκτελεστότητα. Σύμφωνα με την απόφαση 574/1933, εκτελεστές διοικητικές πράξεις είναι οι πράξεις «δια των οποίων δηλούνται βούλησις διοικητικής αρχής, σκοπούσα την παραγωγήν εννόμου αποτελέσματος διοικητικής φύσεως έναντι των διοικουμένων και συνεπαγομένη την άμεσον αυτής εκτέλεσιν διά της διοικητικής οδού». Επομένως, για να έχει η διοικητική πράξη το χαρακτήρα εκτελεστής πράξης, πρέπει να προέρχεται από διοικητική αρχή, η οποία έχει τη σχετική αρμοδιότητα και να είναι δυνατή η διοικητική εκτέλεση, ή να παράγει αυτή καθαυτή έννομα αποτελέσματα θετικά ή αρνητικά, τα οποία συνίστανται στη δημιουργία, τροποποίηση ή κατάργηση νομικής κατάστασης, «ήτοι δικαιωμάτων και υποχρεώσεων διοικητικού χαρακτήρος παρά τοις διοικουμένοις¹».

Άλλωστε, βασικό στοιχείο των εκτελεστών διοικητικών πράξεων είναι η δυνατότητα προσβολής τους με αίτηση ακυρώσεως. Κατά τη διάταξη του άρθρου 45 παρ.1 του Δ/τος 18/1989 «η αίτηση ακυρώσεως χωρεί μόνο κατά των εκτελεστών πράξεων των διοικητικών αρχών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου². Με τη διάταξη αυτή θεσπίζεται ως προϋπόθεση του παραδεκτού της αίτησης ακυρώσεως η φύση της προσβαλλόμενης πράξης ως «διοικητικής» με την έννοια της μονομερούς δήλωσης διοικητικού οργάνου, που έχει το χαρακτηριστικό της εκτελεστότητας³. Εξ' αντιδιαστολής λοιπόν, δεν προσβάλλονται με αίτηση ακυρώσεως πράξεις των διοικητικών οργάνων που στερούνται εκτελεστότητας. Στην κατηγορία αυτή (μεταξύ των προπαρασκευαστικών πράξεων, των βεβαιωτικών, των πράξεων εκτελέσεων κ.α.) εντάσσονται και τα «μέτρα εσωτερικής τάξης».

1.2. Έννοια

Η γένεση της ιδέας των μέτρων εσωτερικής τάξης, πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της νομολογίας του Conseil d' Etat (δηλαδή του γαλλικού Συμβουλίου της Επικρατείας) την οποία μιμήθηκε στη συνέχεια το ελληνικό ΣτΕ. Η νομολογία έχει κρίνει ότι αποτελούν μέτρα εσωτερικής τάξης που αποσκοπούν στην ομαλή λειτουργία του στρατεύματος, οι πειθαρχικές ποινές που επιβάλλονται στους οπλίτες, καθώς και οι πράξεις επιβολής πειθαρχικών κυρώσεων σε μαθητές εκτός από την πειθαρχική ποινή της οριστικής αποβολής από το σχολείο και την υποχρεωτική αλλαγή του σχολικού περιβάλλοντος και οι πράξεις που είναι σχετικές με τη λειτουργία υπηρεσιακών μονάδων⁴. Το απαράδεκτο της άσκησης αίτησης ακυρώσεως

¹ Γέροντας Απόστολος, Οι εγκύκλιοι (νομική φύση, διακρίσεις, δικαστικός έλεγχος), Αθήνα 1993, σελ. 60-62.

² Σπηλιωτόπουλος Επαμεινώνδας, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Αθήνα – Κομοτηνή 2002, σελ. 494-495.

³ Δαγτόγλου Πρ. Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, 4^η αναθεωρημένη έκδοση, Αθήνα – Κομοτηνή 1997, σελ. 255.

⁴ ΣτΕ 3832/1982, ΣτΕ 99/187, ΣτΕ 202/97.

σε περίπτωση επιβολής των μέτρων αποτελεί απόρροια του ρωμαϊκού αποφθέγματος «de minimis non curat praetor» (= με τα μικρά, με τα ασήμαντα δεν ασχολείται ο δικαστής), στηρίζεται λοιπόν στη πραιτορική νομολογία χωρίς να βρίσκει έρεισμα στο νόμο. Βέβαια αυτή η κατασκευή έχει πολλές φορές επικριθεί από τη θεωρία αφού ναι μεν είναι δικαιολογημένη, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις απαιτείται δικαστική προστασία, εάν κριθεί ότι παραβιάζονται θεμελιώδη δικαιώματα.

1.3.Η οριοθέτηση των μέτρων εσωτερικής τάξης

Αναγκαία είναι η διερεύνηση των ορίων των μέτρων εσωτερικής τάξης καθώς τα όρια αυτά είναι που καθιστούν τα μέτρα μια περιθωριακή κατηγορία πράγμα απαραίτητο για να είναι αποδεκτά.

Στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, για παράδειγμα, δεν αποτελούν μέτρα εσωτερικής τάξης αποφάσεις που έχουν ως αποτέλεσμα τη διατάραξη της φοίτησης των μαθητών δηλαδή άρνηση πρόσβασης σε μια εκπαιδευτική επιλογή, άρνηση προαγωγής στην επόμενη τάξη, υποχρεωτική αλλαγή του σχολικού περιβάλλοντος καθώς και οριστική αποβολή από το σχολείο.

1.4.Η ratio των μέτρων εσωτερικής τάξης

Αναγκαίο είναι να αναζητήσουμε τη ratio των μέτρων εσωτερικής τάξης με σκοπό την ευχερέστερη αντιμετώπιση του όλου ζητήματος.

Αν όλα τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται εις βάρος μοναχών, στρατιωτών ή μαθητών από τα πιο σημαντικά (αποβολή μαθητού από όλα τα σχολεία της χώρας) έως τα πιο ασήμαντα (ανεπιεικής βαθμολόγηση μαθητού σε διαγώνισμα – μία ημέρα περιορισμός σε φαντάρο, επειδή ήταν αζύριστος), εθεωρούντο ως εκτελεστές διοικητικές πράξεις, δυνάμενες να προσβληθούν ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων με ανασταλτικό αποτέλεσμα, ο στρατός, το σχολείο, η εκκλησία ως θεσμοί θα παρέλυναν αυτομάτως, μη μπορώντας να διατηρήσουν στο παραμικρό τη λειτουργικότητά τους, που αποτελεί αυτονόητη προϋπόθεση ισχύος των συνταγματικών διατάξεων (103 παρ. 1 εδ.1, 5 παρ. 3 εδ.2, 12 παρ. 4, 23 παρ. 2, 29 παρ. 3, 4 παρ. 6 Συντ.) που κατοχυρώνουν αυτούς τους θεσμούς.

1.5.Συναφή ζητήματα : Κυβερνητικές Πράξεις

Απαραίτητη προϋπόθεση για να εντρυφήσουμε στην έννοια των μέτρων εσωτερικής τάξης είναι και η ανάλυση συναφών ζητημάτων όπως οι κυβερνητικές πράξεις⁵. Αυτές είναι οι πράξεις του Αρχηγού του Κράτους ή κυβερνητικών οργάνων, που έχουν όλα τα στοιχεία της διοικητικής πράξης, αποτελούν όμως ιδιαίτερη κατηγορία επειδή δεν υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο με αίτηση ακυρώσεως (αρ. 45παρ. 6 Δ/τος 18/1989)⁶. Οι πράξεις «κυβέρνησης» ρυθμίζουν θέματα σχετικά με τη λεγόμενη «πολιτική εξουσία»⁷ ή κυβερνητική λειτουργία. Τα όρια της λειτουργίας αυτής, καθορίζονται από τη νομολογία του ΣτΕ με την οποία κάθε φορά συγκεκριμένες πράξεις χαρακτηρίζονται ως κυβερνητικές και ως συνέπεια απορρίπτεται ως απαράδεκτη η αίτηση οι κυρώσεως που έχει ασκηθεί κατά αυτών των πράξεων. Πράξεις κυβέρνησης θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν η κήρυξη σε

⁵ Στασινόπουλος Μιχ. Δίκαιο των Διοικητικών Πράξεων, Αθήνα 1951, σελ. 177-179.

⁶ Βλ. υποσημείωση 2, σελ. 105-106.

⁷ Τάχος Αναστάσιος, Μέτρα εσωτερικής τάξης στη Μέση Εκπαίδευση (Παρατηρήσεις επί της ΣτΕ), ΕΔΑ 1980, σελ. 118.

κατάσταση πολιορκίας, η ρύθμιση των διεθνών σχέσεων, η κήρυξη επιστράτευσης και η απονομή χάριτος.

Από τον κανόνα ότι οι κυβερνητικές πράξεις δεν υπόκεινται σε αίτηση ακύρωσης, δεν συνεπάγεται ότι δεν είναι δυνατή η δικαστική προστασία αφού, σε περίπτωση έκδοσης τους κατά παράβαση του Συντάγματος και των νομοθετικών πράξεων που τις προβλέπουν, μπορεί να θεμελιωθεί ευθύνη του Προέδρου της Δημοκρατίας και των υπουργών που τις υπέγραψαν ή τις προσυπέγραψαν, καθώς και ευθύνη του Δημοσίου για αποζημίωση. Αν και το μεγαλύτερο μέρος της θεωρίας και της νομολογίας δέχονται σαν σύμφωνη με το Σύνταγμα την εξαίρεση των κυβερνητικών πράξεων, το ΣτΕ λοιπόν επιφυλάσσει πάντοτε στον εαυτό του την κρίση για το αν μια πράξη είναι «κυβερνητική». Βεβαίως μετά την ισχύ του Συντάγματος του 1975 τίθεται ζήτημα συνταγματικότητας της παραπάνω εξαίρεσης. Συγκεκριμένα ο Πρ. Δαγτόγλου⁸ υποστηρίζει ότι η θεωρία των κυβερνητικών πράξεων είναι στις περισσότερες περιπτώσεις περιττή γιατί στο μεγαλύτερο μέρος τους, οι πράξεις αυτές δεν είναι καν διοικητικές με την τεχνική έννοια του όρου και επομένως η κατά αυτών αίτηση ακυρώσεως είναι ούτως ή άλλως απαράδεκτη.

Τέλος, εκτός των μέτρων εσωτερικής τάξης υπάρχουν και άλλες πράξεις που δεν προσβάλλονται παραδεκτώς με αίτηση ακυρώσεως καθώς στερούνται εκτελεστότητας. Τέτοιες είναι :

οι απλές γνώμες, οι προπαρασκευαστικές πράξεις, οι πράξεις εκτελέσεως, οι βεβαιωτικές πράξεις, οι πράξεις διαχείρισης, οι συμβάσεις, οι πράξεις που έχουν αμιγώς χρηματικό περιεχόμενο.

⁸ Βλ. υποσημείωση 3, σελ. 253.

2. ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΥΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Ειδική κυριαρχική σχέση «είναι η ειδική σχέση εξουσίασης στην οποία βρίσκεται πρόσκαιρα ή για περισσότερο χρόνο ο πολίτης και ένεκα της οποίας έχει αυξημένες έναντι του κράτους υποχρεώσεις⁹». Οι ειδικές σχέσεις δημιουργούνται από την ανάγκη αυξημένης προστασίας κάποιου συνταγματικού αγαθού. Για αυτό το λόγο επιβάλλεται ο περιορισμός των συνταγματικών δικαιωμάτων.

Εκτός λοιπόν από τις δημόσιες υποχρεώσεις τις οποίες κάθε πολίτης είναι υποχρεωμένος να εκπληρώσει, υπάρχουν πολυάριθμες δημόσιες υποχρεώσεις οι οποίες απορρέουν από ειδικές κυριαρχικές σχέσεις στις οποίες υπόκειται ο πολίτης που, για παράδειγμα εισέρχεται σε δημόσιο ίδρυμα – σχολείο, βιβλιοθήκη, νοσοκομείο¹⁰ κ.α. Μέσα στα πλαίσια των ειδικών κυριαρχικών σχέσεων αναπτύσσονται και τα μέτρα εσωτερικής τάξης. Πάντως, είναι άνευ σημασίας για την ειδική κυριαρχική σχέση και τα μέτρα εσωτερικής τάξης η συναίνεση ή όχι του πολίτη.

Ο ιδιαίτερος δημόσιος σκοπός που ενυπάρχει στην ειδική κυριαρχική σχέση, έχει ως αποτέλεσμα ο πολίτης να δεσμεύεται από την υποχρέωση υπακοής αλλά και να περιορίζονται τα πολιτικά και προσωπικά δικαιώματά του. Εξάλλου ο πολίτης είναι υποχρεωμένος να ανεχθεί τους περιορισμούς της ελευθερίας του. Έτσι, αυτός που χρησιμοποιεί δημόσια βιβλιοθήκη ή μελετά σε μουσείο υποβάλλεται στους περιορισμούς και τις υποχρεώσεις του κανονισμού λειτουργίας, δηλαδή, να μην κάνει θόρυβο, να μην καπνίζει. Οι μαθητές υποχρεούνται να φέρουν ορισμένη στολή, οι τρόφιμοι ασύλου οφείλουν να κατακλίνονται και να εγείρονται σε ορισμένη ώρα. Εννοείται βέβαια ότι αυστηρότεροι περιορισμοί ισχύουν για φυλακισμένους και στρατιώτες.

Πάντως οι περιορισμοί των δικαιωμάτων των τελευταίων σε ειδική κυριαρχική σχέση με το κράτος, καθώς και οι πειθαρχικές ποινές που επιβάλλονται δηλαδή εν γένει τα μέτρα εσωτερικής τάξης πρέπει να δικαιολογούνται με βάση το δημόσιο συμφέρον και την αρχή της αναλογικότητας¹¹. Οι πειθαρχικές ποινές βέβαια εξαρτώνται από τη βαρύτητα του συγκεκριμένου μέτρου, το οποίο σε περίπτωση που θίγει το πυρήνα του δικαιώματος προσλαμβάνει εκτελεστό χαρακτήρα οπότε είναι δυνατή η άσκηση της αιτήσεως ακυρώσεως ενώπιον του ΣτΕ¹².

Χαρακτηριστική είναι και η θέση του ΣτΕ το οποίο στην απόφαση του 2209/1977 απεφάνθη ότι «δύναται μεν, καθ' όσον αφορά τους δημοσίους υπαλλήλους και ειδικότερα τους στρατιωτικούς, ευρισκόμενους προς το κράτος εις ηθελημένην ειδικήν σχέσιν εξουσίασεως να επιβληθούν περιορισμοί, οι οποίοι όμως ουδέποτε δύνανται να οδηγήσουν εις την κατάργησιν του ...ατομικού δικαιώματος», το οποίο στη συγκεκριμένη περίπτωση ήταν η ελευθερία εκφράσεως γνώμης. Σε αντίστοιχη κατεύθυνση κινείται και η ΣτΕ 780/81 σύμφωνα με την οποία σχετικά με την άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης εκδήλωσης της σκέψης και της γνώμης (αρθρ. 14 Συντ.) από τους δημοσίους υπαλλήλους «είναι δεκτοί ου μόνον οι γενικοί περιορισμοί τους οποίους ο νόμος (ιδία δε ο ποινικός) επιβάλλει εις πάντα πολίτην αλλ επί πλέον και οι ειδικότεροι περιορισμοί οι οποίοι δικαιολογούνται εκ της φύσεως της υπαλληλικής σχέσεως και των υποχρεώσεων αι οποίαι εξ αυτής απορρέουν. Πάντως όμως οι ειδικοί ούτοι περιορισμοί δεν δύνανται να θεσπιστούν, εφόσον δι' αυτών

⁹ Δημητρόπουλος Ανδρέας, Γενικό Μέρος, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2005, σελ. 66.

¹⁰ Κυριακόπουλος Ηλίας, Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο 1961, 4^η έκδοση, σελ. 276-277.

¹¹ Βλ. υποσημείωση 5, σελ. 142 επ.

¹² Δρούγκος Κ., Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου, 1989, έτος Β', τεύχος 1, σελ. 51 επ.

αναιρείται εις την ουσίαν το ατομικόν τούτο δικαίωμα και η αναγνωριζομένη γενικώς έκτασις της εφαρμογής του¹³».

Συνεπώς, δεν αμφισβητείται πλέον σοβαρά ότι οι χαρακτηριζόμενες ως ειδικές σχέσεις εξουσίας δεν αποτελούν ελεύθερο από το δίκαιο χώρο αλλά συνιστούν έννομες δικαιοτικές σχέσεις που απλώς παρουσιάζουν κάποιες ιδιορρυθμίες και απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή κατά τη δογματική προσέγγισή τους. Διότι κανείς δεν αμφιβάλλει πλέον ότι προαγωγές, μεταθέσεις ή απολύσεις στο πλαίσιο υπαλληλικών σχέσεων, κανονισμοί που διέπουν τις εξετάσεις και τη βαθμολόγηση των μαθητών στα σχολεία και που αποτελούν προϋπόθεση για την εισαγωγή στα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, ποινές υπερβολικές και συχνά δυσανάλογες προς τα παραπτώματα απέναντι σε νέους που υπηρετούν τη θητεία τους στις ένοπλες δυνάμεις¹⁴ καθώς και απέναντι σε κληρικούς ή φυλακισμένους, προσβάλλουν συχνά τον ζωτικό βιοτικό χώρο των θιγομένων ανοίγοντας ή κλείνοντας τους το δρόμο για ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους, οικονομική και επαγγελματική πρόοδο.

¹³ Λαζαράτος Πάνος, Το δικαίωμα ακροάσεως στη διοικητική διαδικασία (Μονογραφίες Συνταγματικού και Διοικητικού Δικαίου), Αθήνα 1992, σελ. 367.

¹⁴ ΣτΕ 2018/81, ΣτΕ 3832/82.

3. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ ΣΤΑ ΜΕΤΡΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

3.1. Γενικά

Η προσβολή του δικαιώματος ακροάσεως στο πλαίσιο των ειδικών κυριαρχικών σχέσεων και κατ' επέκτασιν στα μέτρα εσωτερικής τάξης, είναι δυνατή μόνο στη βάση της επιφύλαξης νόμου και στα όρια που τίθενται από την αρχή αναλογικότητας και τη θεωρία του απροσβλήτου του πυρήνα των ατομικών δικαιωμάτων. Επιφύλαξη νόμου υπάρχει όταν ναι μεν ο κοινός νομοθέτης, κατόπιν ανάθεσης από το συντακτικό νομοθέτη, διαμορφώνει περιορισμούς συνταγματικών δικαιωμάτων όμως δεσμεύεται να μην περιορίσει τα θεμελιώδη δικαιώματα πέρα από τα συνταγματικά επιτρεπόμενα όρια¹⁵.

Παρόλο αυτά η νομολογία και η πράξη φαίνονται να δέχονται ότι είναι δυνατοί «επιπλέον περιορισμοί». Γίνεται λοιπόν μια προσπάθεια διάκρισης¹⁶ ανάμεσα σε πράξεις του οργανισμού στον οποίο ανήκει ο ιδιώτης, οι οποίες έχουν εξωτερικές έννομες συνέπειες και άμεση νομική ισχύ και αποτελούν συνεπώς παραδοσιακές εκτελεστές και προσβλητές διοικητικές πράξεις, και σε πράξεις εσωτερικές που θίγουν τον πολίτη ως μέλος του οργανισμού και όχι του κοινωνικού συνόλου.

Στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας ο γερμανός δημοσιολόγος C.H. Ule, θεμελίωσε θεωρητικά τη διάκριση ανάμεσα στη βασική και την καθαρά οργανωτική σχέση που συνδέει τον πολίτη και τη διοικητική αρχή στο πλαίσιο ειδικής σχέσεως εξουσίας. Η βασική σχέση αναφέρεται στις πράξεις εκείνες του οργανισμού που θίγουν τον ευρισκόμενο σε ειδική σχέση εξουσίας όχι ως μέλος του οργανισμού αλλά σαν άτομο, σαν μέλος του κοινωνικού συνόλου και που επηρεάζουν τα προσωπικά δικαιώματα ή έννομα συμφέροντά του. Τέτοιες είναι κατά βάση οι πράξεις που εμπεριέχουν τις βαρύτερες προσβολές σε βάρος του ευρισκόμενου σε ειδική σχέση εξουσίας ιδιώτη και που συνδέονται με την ίδρυση, τροποποίηση ή την παύση της «εξουσιαστικής» σχέσεως, αποτελούν δε εκτελεστές διοικητικές πράξεις προσβλητές ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων πράξεων αποτελούν οι βαριές κυρώσεις σε βάρος μαθητών ή στρατιωτών, όπως η αποβολή των πρώτων από όλα τα σχολεία της χώρας ή η παραμονή στην ίδια τάξη, και η επιβολή ποινών στους δεύτερους που έχουν ως αποτέλεσμα την επιμήκυνση της στρατιωτικής τους θητείας¹⁷. Το ατομικό δικαίωμα της προηγούμενης ακροάσεως θα πρέπει να κατοχυρώνεται κατά τη λήψη τέτοιου είδους δυσμενών μέτρων εις βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων των μελών της ειδικής σχέσεως εξουσίας όπως και σε κάθε άλλη διαδικασία, αφού τα μέτρα αυτά αφορούν δευτερευόντως μόνο τον ίδιο τον οργανισμό η αποτελεσματικότητα και λειτουργικότητα του οποίου μπορεί να διαφυλαχθεί και παρά την παροχή δυνατότητας ακροάσεως (20 παρ. 2 Συντ.) και δικαστικής προστασίας του θιγομένου από τα μέτρα αυτά ιδιώτη.

Σε εσωτερικές αντίθετα πράξεις της αρμόδιας αρχής, πράξεις δηλαδή που θίγουν τον ιδιώτη αποκλειστικά ή κυρίως σαν μέλος του οργανισμού που ανήκει (επίπληξη σε μαθητή – μονοήμερος περιορισμός σε φαντάρο¹⁸) η αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του οργανισμού, που θα αποτελεί και το βασικό σκοπό της κύρωσης, και το συνδεδεμένο με αυτή δημόσιο συμφέρον θα βαρύνουν κατά βάση περισσότερο από το ατομικό δικαίωμα του θιγομένου «διοικουμένου»

¹⁵ Βλ. υποσημείωση 9, σελ. 222 επ.

¹⁶ Βλ. υποσημείωση 13, σελ. 371 επ.

¹⁷ ΣτΕ 1821/94, ΣτΕ 1099/96.

¹⁸ ΣτΕ 99/87, ΣτΕ 2714/79.

προς ακρόαση, με αποτέλεσμα προσβολές του κεντρικού αυτού διαδικαστικού του δικαιώματος, που υπό άλλες συνθήκες θα ήταν ανεπίτρεπτες, να μπορούν να θεωρηθούν ως κατάλληλες, αναγκαίες και αναλογικές στο πλαίσιο της σταθμίσεως κόστους – οφέλους. Κι εδώ όμως, όπως σωστά τονίζει το ΣτΕ, αν και πολλές διαδικαστικές εγγυήσεις που συνδέονται με την κατοχύρωση του άρθρου 20 παρ. 2 Συντ. μπορούν να παραλειφθούν, ένας βασικός πυρήνας του δικαιώματος ακροάσεως του μέλους της οργανωτικής ενότητας, που απορρέει από την αξία του ως ανθρώπου (2 παρ. 1 Συντ.) και που θα συνίσταται στην παροχή δυνατότητας να απολογηθεί έστω και χωρίς κλήση ή προθεσμία, θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να διαφυλάσσεται.

3.2. Περιπτωσιολογική ανάλυση

ι) σχολείο

Όσο αφορά την εφαρμογή του δικαιώματος ακροάσεως στα μέτρα εσωτερικής τάξης στο σχολείο από τη νομολογία του ΣτΕ συμπεραίνουμε ότι στις πειθαρχικές ποινές όπως το χαρακτηρισμό διαγωγής ως κόσμιας, παρατήρηση, επίπληξη, ωριαία απομάκρυνση από το μάθημα, αποβολή από τα μαθήματα μέχρι 3 ή 5 μέρες¹⁹ δεν υπάρχει ανάγκη προηγούμενης ακρόασης. Διότι ο χαρακτηρισμός αυτός δεν υπόκειται σε ακυρωτικό έλεγχο ως προϊόν ουσιαστικής εκτιμήσεως και αξιολογήσεως της συμπεριφοράς του μαθητού.

Αντίθετα στη περίπτωση αλλαγής²⁰ σχολικού περιβάλλοντος υπάρχει εκτελεστή διοικητική πράξη και άρα δικαίωμα ακροάσεως.

Έτσι, το ΣτΕ τόσο στην απόφαση 3319/79 όσο και στην απόφαση 4102/83 δέχθηκε ότι το κατ' άρθρον 20 παρ. 2 Συντ. δικαίωμα της προηγούμενης ακροάσεως του ενδιαφερομένου «ισχύει και εις την περίπτωση της επιβολής εις τον μαθητήν της κυρώσεως της αλλαγής του σχολικού περιβάλλοντος», η οποία αποτελεί όπως προαναφέρθηκε εκτελεστή διοικητική πράξη.

Χαρακτηριστικό είναι η διενέργεια της ακροάσεως από όργανο διαφορετικό από εκείνο που θα ασκήσει την αποφασιστική αρμοδιότητα καθώς και παράλειψη κάποιων διαδικαστικών τύπων, που στις συνήθεις διαδικασίες θεωρούνται ως επιβεβλημένοι. Κατά την ΣτΕ 3319/1979 εφόσον ο τιμωρηθείς μαθητής, κληθείς από τον Λυκειάρχη εξέθεσε την άποψίν του, ετηρήθη ο τύπος της ακροάσεως, δεν ήτο δε αναγκαίον ενόψει της ειδικής παιδαγωγικής σχέσεως Σχολείου και μαθητού να τηρηθεί έγγραφος διαδικασία, προθεσμία κλπ., ούτε να επαναληφθεί η ακρόασις του μαθητού και από το αποφασίζον όργανο. Αντίστοιχα και στην 4102/1983 το Δικαστήριο αποφαινεται ότι «εφόσον ο τιμωρηθείς μαθητής εξέθεσε την άποψίν του... κληθείς υπό του Γυμνασιάρχου προ της παραπομπής του ενώπιον του Συλλόγου των Καθηγητών του Γυμνασίου, ετηρήθη ο τύπος της προηγούμενης ακροάσεως». Προσθέτει μάλιστα ότι «ενόψει της ειδικής παιδαγωγικής σχέσεως μεταξύ μαθητού και Σχολείου, η οποία περιλαμβάνει όταν είναι αναγκαίον και τον κατά νόμον σωφρονισμόν του μαθητού, δεν υφίστατο εις την προκειμένην περίπτωσιν στάδιον παροχής εξηγήσεων υπό των γονέων του τιμωρηθέντος μαθητού ασκούντων γονικήν μέριμναν».

¹⁹ Βλ. υποσημείωση 13, σελ. 370 επ.

²⁰ Τάχος Αναστάσιος, Μέτρα εσωτερικής τάξης στη Μέση Εκπαίδευση, ΕΔΔ 1980, σελ.

ii) στρατός

Ανύπαρκτη είναι εύλογα η νομολογία αναφορικά με εσωτερικές κυρώσεις που επιβάλλονται σε στρατευμένους κατά τη διάρκεια της θητείας τους, αφού τέτοιου είδους ενέργειες, που αποτελούν καθημερινό και νόμιμο συστατικό στοιχείο της στρατιωτικής ζωής και το κατ' εξοχήν μέτρο διατηρήσεως της πειθαρχίας, δεν αποτελούν διοικητικές πράξεις με εξωτερικές έννομες συνέπειες προσβλητές ενώπιων των διοικητικών δικαστηρίων. Και όμως ακόμα και γι' αυτή τη μορφή εσωτερικών διοικητικών κυρώσεων θα έπρεπε να κατοχυρώνεται το δικαίωμα προηγούμενης ακροάσεως τουλάχιστον κατά τον ουσιώδη πυρήνα του ως έκφανση της αρχής της αξίας του ανθρώπου (2 παρ. 1 Συντ.).

4. ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΡΟΣΒΛΗΤΟΥ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

Η θέση της θεωρίας και της νομολογίας ότι τα μέτρα εσωτερικής τάξης δεν υπόκεινται στο δικαστικό έλεγχο –κατ’ αποδοχή της άποψης «de minimis non curat praetor»- δεν ικανοποιεί, γιατί τα μέτρα αυτά περιορίζουν ευθέως τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, και επομένως δεν μπορεί να θεωρούνται ότι, «ως εκ της φύσεώς» τους είναι, «άνευ αμέσων περαιτέρω δυσμενών συνεπειών». Επειδή «η ποσοτική μέτρηση της κυρωτικής πράξεως δεν καθορίζει της ποιοτική της φύση ως μέτρον τάξης (= ποινής)» γι’ αυτό η σχετική νομολογία παραβλέπει ότι οι πράξεις, που θωρακίζονται με το απαράδεκτο, επιφέρουν συχνά έννομες συνέπειες όχι ασήμαντες στους πολίτες και επιπλέον προσβάλλουν θεμελιώδη δικαιώματα, όπως π.χ. το δικαίωμα της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας ή της παιδείας.

Το βασικό ερώτημα λοιπόν, είναι μέχρι ποιο σημείο τα μέτρα εσωτερικής τάξης κρίνονται ως μη θίγοντα την έννομη κατάσταση του ατόμου και από ποιο σημείο και μετά αρχίζουν να προσβάλλουν συνταγματικώς κατοχυρωμένα δικαιώματα του ανθρώπου και συνεπώς δύναται να προσβληθούν με αίτηση ακύρωσης²¹. Το ερώτημα αυτό βέβαια μπορεί να απαντηθεί μόνο *in concreto* με βάση τα πραγματικά περιστατικά κάθε υπόθεσης. Στη περίπτωση λοιπόν που τα μέτρα εσωτερικής τάξης θίγουν θεμελιώδη δικαιώματα των διοικουμένων προσβάλλονται ακυρωτικά. Στα πλαίσια λοιπόν αυτής της διαδικασίας καθίσταται σημαντικός ρόλος του δικαστή, ο οποίος προβαίνει σε στάθμιση συμφερόντων σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση με σκοπό να κρίνει με την εφαρμογή των μέτρων εσωτερικής τάξης επηρεάζονται δικαιώματα των διοικουμένων και επομένως είναι παραδεκτή η αίτηση ακυρώσεώς τους.

Στα πλαίσια, λοιπόν, της μελέτης μέτρων εσωτερικής τάξης, αναγκαία είναι η ανάλυση χαρακτηριστικών δικαστηριακών αποφάσεων, ενδεικτικές της ακολουθούμενης νομολογιακής πρακτικής στη χώρα μας.

²¹ Ρώτης, Το Σύνταγμα, τριμηνιαία επιθεώρηση συνταγματικής θεωρίας και πράξης, έτος Στ’, τεύχος 1^{ov}, 1980, σελ. 130 επ.

5. ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

Πλήθος αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων και κυρίως του ανώτατου δικαστηρίου μας του Συμβουλίου της Επικρατείας, που έχουν εκδοθεί, αφορούν την επιβολή των μέτρων εσωτερικής τάξης στο χώρο του σχολείου, του στρατού, των υπηρεσιακών μονάδων (νοσοκομεία) καθώς και των φυλακών.

5.1. Μέτρα εσωτερικής τάξης σε σχολεία

- ΣτΕ 2714/79 και ΣτΕ 97/80 : υπόθεση μονοήμερης αποβολής μαθητριών από Γυμνάσιο της Νέας Ερυθραίας Αττικής και υπόθεση μαθητικών ποδιών.

Το απαράδεκτο της προσβολής των μέτρων εσωτερικής τάξης δέχθηκε το δικαστήριο και στην περίφημη απόφαση της Ολομέλειας 97/1980, στην οποία είχε παραπεμφθεί λόγω μείζονος σπουδαιότητας από το Γ' Τμήμα (2714/1979) και με την οποία απορρίφθηκε αίτηση πατέρα ανηλίκων μαθητριών του Γυμνασίου Νέας Ερυθραίας, γιατί οι κόρες του αποβλήθηκαν «επί μίαν ημέραν...διότι αρνήθησαν να συμμορφωθούν προς τα περί αμφιέσεως των μαθητριών σχετικής διατάξεις». Η συγκεκριμένη περίπτωση αφορούσε στις διατάξεις της Φ. 2365/Ι/91240/8.10.1974²² εγκυκλίου διαταγής του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και αναφερόταν στην αμφίεση των μαθητριών γενικά στο σχολείο, όπου έπρεπε να προσέρχονται φορώντας υποχρεωτικά τις γνωστές ποδιές «χρώματος κυανού μετά λευκού περιλαιμίου, μήκους λελογισμένου». Η εγκύκλιος αυτή καθιέρωνε την υποχρέωση των μαθητριών να φέρουν «μπλέ ποδιά», η οποία, όπως αναφέρει η διοίκηση, «τονίζει το γαλανό του Ελληνικού Ουρανού και της Ελληνικής Σημαίας, θεραπεύει την καλαισθησία του παραδοσιακού λαού μας...απαλλάσσει τις φτωχές οικογένειες από πρόσθετες οικονομικές επιβαρύνσεις και κάτω από αυτή την εξίσωση φτωχών και πλουσίων κοριτσιών καθίσταται απρόσκοπτη και αποδοτικότερη η μάθηση».

Η ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας έκρινε ότι «η προσβαλλομένη πράξις του Συλλόγου των καθηγητών του Γυμνασίου Νέας Ερυθραίας Αττικής, δια της οποίας απεβλήθησαν επί μίαν ημέραν μαθήτριά εκ του Γυμνασίου διότι αρνήθησαν να συμμορφωθούν προς τα περί αμφιέσεως αυτών σχετικής διατάξεις, αποσκοπούσα, ως και εν αυτή αναφέρεται, εις την διατήρησιν της εν των σχολείω αναγκαίας πειθαρχίας και της εν γένει ομαλής λειτουργίας αυτού, συνιστά μέτρον εσωτερικής τάξεως άνευ αμέσων περαιτέρω συνεπειών και, ως εκ της φύσεώς της, είναι ανεπίδεκτος προσβολής δι' αιτήσεως ακυρώσεως²³».

Σχολιασμός απόφασης : Το τύποις απαράδεκτο της αίτησης είναι το βασικό σφάλμα της σχολιαζόμενης απόφασεως. Η πράξη του Συλλόγου των Καθηγητών που τέθηκε στην κρίση του ΣτΕ είναι αναμφίβολα ατομική διοικητική πράξη εκτελεστή εφόσον αφορά την επιβολή πειθαρχικής ποινής στις μαθήτριάς²⁴. Η ολομέλεια του ΣτΕ στηρίζει το απαράδεκτο στο λόγο ότι η πράξη του Συλλόγου των Καθηγητών, εφόσον στοχεύει στη διατήρηση της ομαλής λειτουργίας και τη δημιουργία κλίματος

²² Ρώτης Ν., Η συνταγματικότητα της ομοιομορφίας αμφιέσεως των μαθητριών, Το Σ 1980, σελ. 129 επ.

²³ Βλ. υποσημείωση 1, σελ. 89 επ.

²⁴ Βλ. υποσημείωση 22, σελ. 138 επ.

πειθαρχίας των εκπαιδευόμενων στο εν λόγω γυμνάσιο μαθητών – μαθητριών συνιστά μέτρο εσωτερικής τάξης χωρίς άμεσες δυσμενείς συνέπειες.

Η παραπεμπτική απόφαση του Γ΄ τμήματος (ΣτΕ 2714/79) περιέχει ένα νομικό σφάλμα καθώς αναφέρει ότι η υπουργική εγκύκλιος της 8.10.1974 που αφορά την αμφίεση των μαθητριών εκδόθηκε χωρίς νομοθετική εξουσιοδότηση και ότι ως μέτρο εσωτερικής τάξης υποβοηθά στην εκτέλεση των διατάξεων και συνεπώς δε χρειάζεται ειδική νομοθετική εξουσιοδότηση καθώς στηρίζεται επακριβώς στη γενική εξουσιοδότηση που παρέχει το Σύνταγμα στη διοίκηση για να εκδίδει τις αναγκαίες προς εκτέλεση των νόμων πράξεις. Θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η απόφαση παραπέμπει στο άρθρο 35 /του Σ. 1952 που ίσχυε κατά το χρόνο έκδοσης της υπουργικής εγκυκλίου, και στο άρθρο 43 παρ. 1 Σ.²⁵ που ίσχυε κατά το χρόνο που το ΣτΕ αξιολόγησε την εγκύκλιο και το οποίο ορίζει ότι «ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τα αναγκαία διατάγματα προς εκτέλεση νόμων.....». Πρέπει να τονιστεί ότι η εξουσιοδότηση ως νομική έννοια, στο χώρο του δημοσίου δικαίου, πρέπει να επιφυλάσσεται μόνο για τη δράση του νομοθετικού οργάνου. Εξάλλου, το άρθρο 430 δεν αναφέρεται στην έκδοση εγκυκλιών διαταγών οι οποίες στερούνται εκτελεστού χαρακτήρα και επομένως η στέγη που βρήκε σε αυτό η εγκύκλιος είναι τελείως ανεπαρκής.

Παράλληλα το άρθρο 43 παρ. 1 δεν καθιερώνει αρμοδιότητα για τη θέσπιση διοικητικών μέτρων εσωτερικής τάξης, τα οποία δεν συνδέονται με την εκτέλεση ορισμένου νόμου, υπό την έννοια του άρθρου.

Εξάλλου και το ίδιο το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει ερμηνεύσει διαφορετικά τη διάταξη του αρ. 43 παρ. 1 του Σ. με την υπ΄ αριθμ. 2160/62 απόφαση της Ολομέλειας. Συνεπώς η παραπεμπτική απόφαση του Τμήματος έπρεπε να παραπέμπει ρητώς στην Ολομέλεια μόνο αυτό το ζήτημα, οπότε και η Ολομέλεια θα έπαιρνε υποχρεωτική θέση. Όμως, καθώς αυτό δεν έγινε η δεύτερη απόφαση στάθηκε στο χαρακτηρισμό της πράξης ως μέτρο εσωτερικής τάξης. Όμως, έτσι, παραμένει άλυτη η αμφιβολία του Τμήματος ως προς την ορθότητα του κανόνα που διατύπωσε η πλειοψηφία ως γνώμη.

Παράλληλα, η εγκύκλιος του 1974²⁶ στην οποία αναφέρονται οι αποφάσεις ΣτΕ 97/80 και ΣτΕ 2714/79 επιβάλλει ορισμένη αμφίεση στις μαθήτριες και υποπίπτει σε δύο ακόμη σφάλματα. Η εν λόγω εγκύκλιος παραμερίζει το σεβασμό στο δικαίωμα της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και αγνοεί την ισοτιμία των δύο φύλων. Η διάκριση φύλου υποδηλώνεται από την εξαίρεση από κάθε προσδιορισμό αμφίσεως των μαθητών. Η διάκριση αυτή απαγορεύεται ρητά από το Σύνταγμα, στο άρθρο 4 παρ. 2. Μια τέτοια διάκριση εκ μέρους της Διοίκησης είναι τελείως αδικαιολόγητη. Με την εν λόγω εγκύκλιο επιχειρείται σε βάρος των γυναικών κατάφωρη καταστρατήγηση της αρχής της ισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα. Φυσικά σα δικαιολογία του μέτρου του Υπουργείου, χρησιμοποιείται η διαπίστωση διαφοράς στις ψυχικές ιδιότητες ή κλίσεις, μια θεωρία που πλέον θεωρείται ξεπερασμένη. Βέβαια η επιφύλαξη του δημοσίου συμφέροντος υφίσταται κατά τη θέση σε εφαρμογή του κανόνα της ισότητας των δύο φύλων. Τούτο υποστήριξε η απόφαση του τμήματος που απέρριψε την προσφυγή του πατέρα των μαθητριών. Και εδώ βέβαια πρόκειται για σφάλμα²⁷ αφού δεν λήφθηκε υπόψιν ότι οι λόγοι δημοσίου συμφέροντος θα ήταν σεβαστοί στην περίπτωση της αποκλίσεως από την αρχή της

²⁵ Δημητρόπουλος Ανδρέας, Γενική Συνταγματική θεωρία, Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου, τόμος Α΄, Αθήνα 2004, σελ. 419 επ.

²⁶ Βλ. υποσημείωση 1, σελ. 88 επ.

²⁷ Βλ. υποσημείωση 22, σελ. 136.

ισότητας των δύο φύλων εάν ήταν αποχρώντες όπως εξάλλου αξίωνε το άρθρο του Σ. που ίσχυε τη στιγμή της έκδοσης της απόφασης²⁸.

- ΣτΕ 99/1987 : υπόθεση πενθήμερης αποβολής μαθητή και χαρακτηρισμό της διαγωγής του ως κοσμία

Ο Σύλλογος καθηγητών του πρώτου Λυκείου Ναυπλίου με απόφαση του (15/9.5.1985) επέβαλε σε μαθητή της Γ΄ τάξης του λυκείου αυτού την πειθαρχική ποινή της πενθήμερης αποβολής. Ο μαθητής ζήτησε με αίτησή του την ακύρωση της απόφασης. Όμως το δικαστήριο έκρινε ότι η πράξη που εκδόθηκε κατ' εφαρμογή των άρθρων 26 παρ. 3 και 27 του π. Σ 1021/1979 αποτελεί μέτρο εσωτερικής τάξης και έχει ως σκοπό την ομαλή λειτουργία του σχολείου. Εξάλλου το μέτρο αυτό δεν έχει άμεσες δυσμενείς συνέπειες. Επομένως η πράξη λόγω της φύσης της απαράδεκτα προσβάλλεται με αίτηση ακύρωσης και οι λόγοι ακύρωσης απορρίπτονται ως απαράδεκτοι.

- ΣτΕ 1821/1989 : υπόθεση αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος

Η αιτούσα ζητεί την ακύρωση πράξεως του συλλόγου των καθηγητών ενός δημοσίου γυμνασίου με την οποία επιβλήθηκε στην κόρη της η πειθαρχική ποινή της πενθήμερης αποβολής από τα μαθήματα για τους λόγους που ειδικότερα αναφέρονται στην προσβαλλόμενη πράξη. Η υπόθεση εισήχθη στην Ολομέλεια κατόπιν της 84/88 απόφασης του Γ΄ Τμήματος, προκειμένου να επιλυθεί το ζήτημα αν οι πράξεις με τις οποίες επιβάλλονται σε μαθητές πειθαρχικές ποινές, που μπορεί να κλιμακωθούν και μέχρι την αλλαγή του σχολικού περιβάλλοντος, αποτελούν ασχέτως της βαρύτητας της ποινής που έχει υποβληθεί, εκτελεστές διοικητικές πράξεις παραδεκτώς προσβαλλόμενες με αίτηση ακυρώσεως.

Χαρακτηριστικά το κείμενο της απόφασης²⁹ αναφέρει ότι «Επειδή, όπως προκύπτει από τις διατάξεις που έχουν παρατεθεί στην προηγούμενη σκέψη, οι πράξεις των αρμόδιων σχολικών οργάνων με τις οποίες επιβάλλονται σε μαθητές οι ποινές που προβλέπονται στο άρθρο 27 του π.δ. 107/1979, εκτός από την ποινή της αλλαγής του σχολικού περιβάλλοντος, αποσκοπούν στην διατήρηση της αναγκαίας στο σχολείο πειθαρχίας και γενικώς στην ομαλή λειτουργία του και συνιστούν μέτρα εσωτερικής τάξεως, τα οποία στερούνται εκτελεστού χαρακτήρα και δεν προσβάλλονται παραδεκτώς με αίτηση ακυρώσεως. Αντιθέτως, οι πράξεις με τις οποίες επιβάλλεται η ποινή της αλλαγής του σχολικού περιβάλλοντος, αποτελούν λόγω της σημασίας τους και των άμεσων δυσμενών συνεπειών που συνεπάγονται σε βάρος των τιμωρημένων μαθητών, εκτελεστές διοικητικές πράξεις και παραδεκτώς προσβάλλονται με το ένδικο βοήθημα της αιτήσεως ακυρώσεως».

Σχολιασμός απόφασης :

Με την απόφασή της αυτή η Ολομέλεια του ΣΕ «επικύρωσε» την πάγια μέχρι τώρα νμλγ των Τμημάτων³⁰, η οποία εξαρτά την εκτελεστότητα των εσωτερικής φύσεως μέτρων από τη βαρύτητα της τυχόν επιβαλλόμενης με αυτήν πειθαρχικής ποινής. Η άποψη αυτή έχει κατακριθεί από την επιστήμη.

Παρά λοιπόν την προσπάθεια της παραπεμπτικής απόφασης να ανατρέψει την πάγια αυτή νομολογία, η Ολομέλεια του ΣΕ για μια ακόμη φορά προτίμησε να

²⁸ ΣτΕ 97/1980, το Σ 1980, σελ. 137.

²⁹ Βλ. υποσημείωση 12, σελ. 52 επ.

³⁰ ΣτΕ 1821/1989, ΔΔ 1989.

περιορίσει το πεδίο της διοικητικής δράσης που υπόκειται στον ακυρωτικό δικαστικό έλεγχο, αναλογιζόμενη προφανώς με δέος την σημαντική επιβάρυνση που θα είχε το ήδη υπερφορτωμένο δικαιοδοτικό έργο που έχει επωμισθεί το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο της χώρας, από μια αντίθετη απόφασή της, η οποία θα θεωρούσε ως εκτελεστές διοικητικές πράξεις, λ.χ. τις καθημερινά σχεδόν επιβαλλόμενες ανά τη χώρα ημερήσιες αποβολές³¹.

- ΣτΕ 1099/1996 : υπόθεση αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος

Το δικαστήριο διαπίστωσε ότι από τις διατάξεις των άρθρων 26, 27 και 28 του π.δ. 1041/1979 προκύπτει ότι ο μαθητής μπορεί να υποχρεωθεί σε αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος κατά τη διάρκεια του έτους ως συνέπεια της επιβολής σε αυτόν της αντίστοιχης πειθαρχικής κύρωσης για πειθαρχικό παράπτωμα που διέπραξε. Η επιβολή αυτής της ποινής πρέπει να δικαιολογείται σαφώς στη σχετική πειθαρχική απόφαση. Στη συγκεκριμένη περίπτωση επειδή η αιτιολογία της πράξης ήταν αόριστη το δικαστήριο ακύρωσε την 12/24-10-1995 πράξη του συλλόγου καθηγητών του 1^{ου} Λυκείου Κηφισιάς περί επιβολής στο γιο της αιτούντος της κύρωσης αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος.

5.2. Μέτρα εσωτερικής τάξης στο στρατό

Πολλές είναι οι αποφάσεις που αναφέρονται στα μέτρα εσωτερικής τάξης στο στρατό. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις εξής :

- ΣτΕ 2209/77³² : υπόθεση ελευθερίας γνώμης στρατιωτικού

Στη συγκεκριμένη απόφαση αναφέρεται ότι το συνταγματικό δικαίωμα της ελευθερίας εκφράσεως των θρησκευτικών και πολιτικών πεποιθήσεων είναι δυνατόν να περιοριστεί ως προς του δημόσιους υπαλλήλους και ειδικότερα ως προς τους στρατιωτικούς χωρίς όμως οι περιορισμοί αυτοί να οδηγήσουν στη κατάργηση του ατομικού δικαιώματος. Παράλληλα, το Σύνταγμα κατοχυρώνει την ελευθερία και την ακώλυτο κυκλοφορία του τύπου χωρίς διακρίσεις από άποψη ιδεολογικού περιεχομένου. Βέβαια η ανάγνωση αυτών είναι δυνατόν να περιορισθεί με τη διάκριση των εφημερίδων σε εθνικόφρονες.

Παράλληλα στη συγκεκριμένη περίπτωση κρίθηκε ότι η συναναστροφή του στρατιωτικού με συμμαθητές του στο Γυμνάσιο που πρόσκεινται σε αριστερές οργανώσεις καθώς και η σύναψη φιλίας με τουρίστες και ο ιδιαίτερος δεσμός με αλλοδαπή δεν αποτελούν πειθαρχικά παραπτώματα. Γι' αυτούς τους λόγους η προσβαλλόμενη απόφαση θεωρείται ακυρωτέα.

- ΔΕΑ 331/80 : υπόθεση σμηναγού³³

Και σε αυτήν την απόφαση γίνεται αναφορά στο δικαίωμα ελευθερίας έκφρασης γνώμης και στη δυνατότητα περιορισμού του, όχι βέβαια μέχρι την κατάργηση του. Στη συγκεκριμένη απόφαση κρίθηκε ότι η δημόσια κριτική σχεδίου νόμου με τη διακριτικότητα αποτελεί άσκηση δικαιώματος και όχι παράπτωμα πειθαρχικό.

³¹ ΣτΕ 1821/1989, ΔΔ 1989.

³² ΣτΕ 2209/77, Το Σ 1977, σελ. 636-638.

³³ Δ εφ Αθ., 331/20, Το Σ 1980, σελ. 234-236.

ΣτΕ 20/8/81 : υπόθεση στρατιώτη Ε. Παρασκευόπουλου

Η απόφαση 2018/1981, η οποία αφορούσε στη νομιμότητα της πράξης επιβολής πειθαρχικής ποινής εικοσαήμερου φυλάκισης αναφέρει ότι «αι πράξεις επιβολής εις τους οπλίτας των υπό του άρθρου 68 παρ. 1 του διά του Π.Δ. 982/1980 κυρωθέντος «Γενικού Κανονισμού Υπηρεσίας εις τον Στρατόν» προβλεπομένων πειθαρχικών ποινών στέρησεως αδείας εξόδου, περιορισμού, κρατήσεως, φυλακίσεως και αυστηράς φυλακίσεως, αποσκοπούσαι εις την διατήρησιν της εις το Στράτευμα αναγκαίας πειθαρχίας και της εν γένει ομαλής λειτουργίας αυτού, συνιστούν μέτρα εσωτερικής τάξεως και ως εκ της τοιαύτης φύσεως των δεν υπόκεινται εις προσβολήν διά του ενδίκου μέσου της αιτήσεως ακυρώσεως³⁴». Το δικαστήριο, βέβαια, θεμελιώνει το απαράδεκτο της αίτησης στο λόγο ότι η παραπάνω πράξη, εφόσον αποσκοπεί στη διατήρηση της αναγκαίας πειθαρχίας στο στράτευμα και της ομαλής λειτουργίας του, αποτελεί μέτρο εσωτερικής τάξης χωρίς δυσμενείς συνέπειες μη λαμβάνοντας υπόψη ότι η πράξη επιβολής της πειθαρχικής ποινής έχει για τον αιτούντα το δυσμενές αποτέλεσμα της παράτασης της παραμονής του στο στράτευμα, για χρονικό διάστημα ίσο με το χρόνο της πειθαρχικής ποινής και συνεπώς, δεν αποτελεί απλώς μέτρον εσωτερικής τάξης, αλλά φέρει τα εννοιολογικά γνωρίσματα της εκτελεστής διοικητικής πράξης και μπορεί παραδεκτώς να προσβληθεί με την αίτηση ακυρώσεως.

ΣτΕ 3832/1982 : υπόθεση στρατιώτη Θ. Μαγκριώτη

Το δικαστήριο έκρινε ότι οι πράξεις επιβολής στους οπλίτες των πειθαρχικών ποινών στέρησεως άδειας εξόδου, κρατήσεως, φυλακίσεως που αποσκοπούν στη διατήρηση της αναγκαίας πειθαρχίας στο στράτευμα συνιστούν μέτρα εσωτερικής τάξης και γι' αυτό δεν υπόκεινται σε αίτηση ακυρώσεως. Συνεπώς οι πράξεις με τις οποίες επιβλήθηκαν στον αιτούντα –οπλίτη οι ποινές φυλακίσεως απαράδεκτα προσβάλλονται με την υπόκριση αίτηση.

ΣτΕ 2289/2002 : υπόθεση σμηναγού της Π.Α.

Σύμφωνα με αυτή την απόφαση, αναφορές παραπόνων αξιωματικών σχετικές με τις διαταγές ανωτέρων τους, ανάγονται στην εσωτερική λειτουργία των στρατιωτικών μονάδων³⁵. Επομένως πράξεις των προϊσταμένων του αξιωματικού με τις οποίες απορρίπτονται τέτοιες αναφορές παραπόνων αποτελούν μέτρα εσωτερικής τάξης. Έτσι η προσβληθείσα με την αίτηση ακυρώσεως του εφισηβλήτου απόφαση του Αρχηγού ΓΕΑ δεν έχει εκτελεστό χαρακτήρα καθώς περιέχει διαπιστώσεις και κρίσεις που συσχετίζονται με την εσωτερική λειτουργία της συγκεκριμένης Μονάδας τη Π.Α.

³⁴ Βλ. υποσημείωση 1, σελ. 86 επ.

³⁵ Βλ. υποσημείωση 22, σελ. 130 επ.

5.3. Μέτρα εσωτερικής τάξης στο χώρο των φυλακών

ΣτΕ 453/1973 : υπόθεση Αλέξανδρου Παναγούλη

Μέτρα εσωτερικής τάξης συναντάμε επίσης και στο χώρο των φυλακών σε βάρος όσων εκτίουν ποινή στερητική της ελευθερίας. Έτσι στην απόφαση ΣτΕ 453/1973, το δικαστήριο αρνήθηκε τη μεταγωγή του κρατουμένου, του Αλέξανδρου Παναγούλη από τις στρατιωτικές στις κοινές ποινικές φυλακές και την επικοινωνία του με το συνήγορό του με τη δικαιολογία ότι αφορούν τον τρόπο εκτίσεως της ποινής και συνδέονται στενά με την εκτέλεση ποινικής αποφάσεως, την άσκηση δικαστικής εξουσίας συνεπώς ως μέτρα εσωτερικής τάξης δεν είναι δεκτικά προσβολής ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

5.4. Μέτρα εσωτερικής τάξης και λειτουργία υπηρεσιακών μονάδων

Έχει κριθεί ότι αποτελούν μέτρα εσωτερικής τάξης, πράξεις που είναι σχετικές με τη λειτουργία υπηρεσιακών μονάδων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι :

- ΣτΕ 202/1997 : υπόθεση Εφορείας του Αρεταίειου Νοσοκομείου

Στη συγκεκριμένη περίπτωση ασκήθηκε αίτηση ακύρωσης της απόφασης της Εφορείας του Αρεταίειου Νοσοκομείου με την οποία άρχισε ξανά η διακοπείσα κατά το παρελθόν άτυπη λειτουργία του Ιατρείου Θεραπείας και Ανακούφισης Πόνου, το οποίο υπήχθη απευθείας στην Εφορεία του καθ' ου η αίτηση Νοσοκομείου, και αποφασίσθηκε να είναι υπεύθυνη έναντι της Εφορείας, για τα τρέχοντα θέματα της λειτουργίας του Ιατρείου η παρεμβαίνουσα. Το δικαστήριο αποφάσισε ότι η εν λόγω πράξη είναι μέτρο εσωτερικής τάξης και δεν είναι δυνατή η προσβολή του με αίτηση ακύρωσης.

- ΣτΕ 1770/1997 : υπόθεση δημοσίων υπαλλήλων και πολιτικών υπαλλήλων που υπηρετούν στο Ναύσταθμο της Κρήτης³⁶

Και στο δημοσιούπαλληλικό χώρο υπάρχουν αποφάσεις σχετικές με το αντικείμενο της μελέτης μας. Στη συγκεκριμένη απόφαση κρίθηκε ότι οι πράξεις του Υπουργού Προεδρίας με τις οποίες καθιερώνεται ενιαίο σύστημα ελέγχου τηρήσεως του ωραρίου απασχόλησης των δημοσίων και πολιτικών υπαλλήλων αποσκοπούν στην ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας. Για αυτό το λόγο αποτελούν μέτρα εσωτερικής τάξης και δεν προσβάλλονται παραδεκτά με αίτηση ακύρωσης.

- ΣτΕ 2678/2001 : υπόθεση απόφασης Δ.Σ. του Περιφερειακού Γενικού Νοσοκομείου Αθηνών

Το Δ.Σ. κάθε νοσοκομείου Ε.Σ.Υ. έχει την αρμοδιότητα να λαμβάνει μέτρα για την εύρυθμη λειτουργία του νοσοκομείου. Για αυτό και η απόφαση του Δ.Σ. του Περιφερειακού Γενικού Νοσοκομείου Αθηνών, με την οποία ρυθμίζεται η κατανομή ειδικευμένων γιατρών και ο τρόπος λειτουργίας αποτελεί μέτρο εσωτερικής τάξης αναγόμενο στην εσωτερική οργάνωση της εργασίας υπηρεσιακών μονάδων του

³⁶ ΣτΕ 1770/1997, ΕΔΔ 2000, σελ. 360 επ.

νοσοκομείου, το οποίο αποβλέπει στο συντονισμό της λειτουργίας δύο τμημάτων του για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ασθενών. Με βάση αυτά τα δεδομένα η πράξη δεν είναι δυνατόν να προσβληθεί με αίτηση ακύρωσης.

Κατά τη γνώμη όμως του Συμβουλίου Σ. Ρίζου, το σκέλος αυτό της πράξης, κατά το μέτρο που θίγει το πάγιο αριθμό κλινών της Κ.Ε.Θ. όπως αυτός ορίζεται στην υπουργική απόφαση δυνάμει της οποίας η Πανεπιστημιακή αυτή κλινική εγκαταστάθηκε στο Νοσοκομείο, δεν έχει χαρακτήρα μέτρα εσωτερικής τάξης και συνεπώς υπόκειται σε προσβολή με αίτηση ακύρωσης.

- ΣτΕ 2671/2001 : υπόθεση Γενικού Διευθυντή του Νοσηλευτικού Ιδρύματος Μετοχικού Ταμείου Στρατού

Το Δ.Σ. κατόπιν εισηγήσεως του Γενικού Διευθυντή, έλαβε αποφάσεις για την εσωτερική οργάνωση της εργασίας ενός Τμήματος του Νοσοκομείου, ενόψει νέων συνθηκών λειτουργίας του. Οι αποφάσεις αυτές αποτελούν μέτρο εσωτερικής τάξης και δεν είναι δυνατή η ακύρωσή τους με αίτηση.

6. ΜΕΤΡΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΑΛΛΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

6.1. Γαλλική Θεωρία

Η γέννηση της ιδέας των μέτρων εσωτερικής τάξης πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της νομολογίας του **Conceil d' Etat** (δηλαδή του γαλλικού Συμβουλίου της Επικρατείας) την οποία ακολούθως μιμήθηκε το ελληνικό ΣτΕ. Επομένως για την σφαιρική αντιμετώπιση του ζητήματος χρήσιμο είναι να μελετηθεί η αντιμετώπιση των μέτρων εσωτερικής τάξης από τη γαλλική θεωρία και νομολογία.

Η γαλλική θεωρία αποδέχεται ως μέτρα εσωτερικής τάξης³⁷ **-les mesures d' orde interieur-** εκείνα που απευθύνονται στις δημόσιες αρχές και τα διοικητικά όργανα και με τα οποία επιδιώκεται να επιβληθεί όχι μόνο η τάξη στο εσωτερικό των δημοσίων υπηρεσιών αλλά και να ρυθμισθούν σωρεία θεμάτων λειτουργίας τους. Το απαράδεκτο της προσβολής των μέτρων αυτών δικαιολογείται με την απουσία νομικών συνεπειών για το προσωπικό της διοίκησης. Η νομολογία όμως του γαλλικού Συμβουλίου της Επικρατείας δέχεται την εκτελεστικότητα των παραπάνω πράξεων, όταν επενεργούν στα δικαιώματα των διοικουμένων ή των οφελουμένων από τις παροχές της δημόσιας υπηρεσίας, όταν δημιουργούν ορισμένες υποχρεώσεις σε βάρος του κοινού, ή επισύρουν έννομα αποτελέσματα έναντι των διοικουμένων. Τα μέτρα εσωτερικής τάξεως και ειδικότερα, όσα αφορούν στη σχολική πειθαρχία θεωρούνται εκτελεστές διοικητικές πράξεις που προσβάλλονται ενώπιον του **Conseil d' Etat**, όταν θίγουν, δηλαδή μεταβάλλουν, τη νομική κατάσταση του διοικουμένου, όπως π.χ. η αποβολή του μαθητή από το σχολείο.

Πάντως το απαράδεκτο της προσβολής των μέτρων εσωτερικής τάξης εφαρμόζεται και για τις προσφυγές που ασκούνται από τους διοικουμένους και για αυτές που ασκούνται από τους υπαγόμενους στη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση. Παράλληλα δεν υπόκεινται σε οποιαδήποτε έμμεση αμφισβήτηση δηλαδή δε μπορεί να γίνει επωφελής επίκληση της τυχόν παρανομίας που τα διακρίνει, ούτε για να αποδειχθεί μια προσφυγή διατυπωμένη εναντίον μιας άλλης απόφασης, ούτε για να υποστηριχθεί μια αίτηση προς αποζημίωση προορισμένη να αποκαταστήσει τη ζημιά που αυτά προκάλεσαν. Οι δυσαρέσκεις που προκαλούνται θεωρείται ότι δεν δικαιολογούν τη προσφυγή στη δικαιοσύνη³⁸.

6.2. Γαλλική νομολογία

Η νομολογία που αναφέρεται στα μέτρα εσωτερικής τάξης, έχει αποτελέσει αντικείμενο κριτικής. Πάντως πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι με ελάχιστες εξαιρέσεις, η νομολογία διακρίνεται από σύνεση. Μέτρα εσωτερικής τάξης εντοπίζονται κυρίως στο χώρο των σχολείων, του στρατού, των φυλακών και συνεπώς ανάλογα αναπτύσσεται και η νομολογία.

ι) Η γαλλική νομολογία³⁹ χρησιμοποιεί τον όρο μέτρα εσωτερικής τάξης όταν αναφέρεται σε πράξεις που σχετίζονται με τη λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων δημοτικής, μέσης και ανώτατης παιδείας. Δεν υπόκειται λοιπόν σε προσφυγή η απόφαση με την οποία ο διευθυντής ενός σχολείου τοποθετεί έναν μαθητή σε μια από τις τάξεις που αντιστοιχούν στην εκπαιδευτική βαθμίδα που επέλεξε καθώς και η απόφαση να μεταφέρει ένα σπουδαστή από μια ομάδα

³⁷ Βλ. υποσημείωση 1, σελ. 89 επ.

³⁸ Rene Chapus, *proit au contentieux administratif*, 4 epaition, σελ. 408-409.

³⁹ Βλ. υποσημείωση 21, σελ. 130 επ.

διευθυνόμενων εργασιών σε μια άλλη. Παράλληλα κρίθηκε απαράδεκτη η αίτηση κατά αποφάσεως της διοικήσεως λυκείου, η οποία απαγόρευε σε μαθήτριες να φέρουν παντελόνια σκι και εκτός από τις μέρες που χιονίζει (C. d' Et 20.10.1954 Charou) ή στους μαθητές να φέρουν διακριτικά σήματα στο χώρο του λυκείου (C. d' Et, 21.10.1938 Lote). Το απαράδεκτο δεν εφαρμόζεται σε περιπτώσεις που οι κυρώσεις είναι πιο σοβαρές όπως ο αποκλεισμός ενός μαθητή από το λύκειο⁴⁰.

ii) Σχετικά με τη στρατιωτική υπηρεσία μπορούν να αναφερθούν η άρνηση να αρχίσει η διεξαγωγή έρευνας, μετά από αίτηση ενός υφισταμένου σχετικά με τη συμπεριφορά ενός αξιωματικού καθώς και οι διάφορες τιμωρίες (τις οποίες το γενικό καταστατικό των στρατιωτικών διακρίνει από τις «πειθαρχικές κυρώσεις» όπως απαγόρευση εξόδου, μομφή ή η θέση υπό περιορισμό καθώς και η απαγόρευση αδείας⁴¹).

iii) Στη περιοχή των σωφρονιστικών ιδρυμάτων, αποτελούν μέτρα εσωτερικής τάξης αποφάσεις όπως η μεταφορά ή η άρνηση μεταφοράς ενός κρατουμένου μιας φυλακής σε μια άλλη φυλακή αλλά και οι τιμωρίες όπως ο εγκλεισμός σε «κελί τιμωρίας» ή η στέρηση της χρησιμοποίησης του κυλικείου.

⁴⁰ Ρώτης, Το Σύνταγμα, τριμηνιαία επιθεώρηση συνταγματικής θεωρίας και πράξης, 1980, σελ. 131 επ.

⁴¹ Rene Chapus, *profit au contentieux administratif*, σελ. 409 επ.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Διαφαίνεται λοιπόν και από τη μελέτη της νομολογίας, ότι τα μέτρα εσωτερικής τάξης παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο για την επιβίωση των δημοσίων οργανωτικών μονάδων. Τα μέτρα αυτά ερειδόμενα στο βασικό νόμο της πολιτείας, είναι πάντοτε αναγκαία και ωφέλιμα, καθώς κατατείνουν στην εύρυθμη και ομαλή λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, στρατιωτικών υπηρεσιών και άλλων υπηρεσιακών μονάδων. Ωστόσο, έντονα πολλές φορές επικρίνεται το απρόσβλητο (με αίτηση ακύρωσης) του χαρακτήρα τους.

Συγκεκριμένα οι λύσεις της νομολογίας δεν λαμβάνουν υπόψη, όσο πρέπει, ότι καθορίζουν την πρακτική της αρχής της νομιμότητας, δηλαδή το συσχετισμό εξουσίας και ατομικής ελευθερίας και επιπλέον, δημιουργούν ρωγμές στο υφιστάμενο σύστημα δικαίου. Όπως επισημαίνεται η αναφορά στο ρωμαϊκό απόφθεγμα «*de minimis non curat praetor*», με σκοπό την αποσυμφόρηση των διοικητικών δικαστηρίων από το βάρος ασήμαντων υποθέσεων, δεν εναρμονίζεται με τη συνταγματική επιταγή της παροχής έννομης δικαστικής προστασίας.

Η αποσυμφόρηση της τρίτης εξουσίας από ένα τμήμα της αποστολής της είναι τελείως ασυμβίβαστη με τον λόγο ύπαρξής της. Η δικαιοσύνη, τακτική ή διοικητική, υπάρχει για να εξυπηρετείται ο πολίτης, όταν θίγονται τα δικαιώματά του ή απλά συμφέροντά του. Αν η εξυπηρέτηση δεν έχει καθολικό χαρακτήρα ως προς τα τελευταία (δικαιώματα ή συμφέροντα), δεν μπορεί η δικαιοσύνη, όσες προσπάθειες και να κάνει, να εμπεδώσει στην ψυχή του πολίτη το κράτος δικαίου σαν απαραίτητο μέσο προκοπής και προόδου του κοινωνικού συνόλου.

Για το λόγο αυτό συνίσταται η προσεκτική εξέταση κάθε συγκεκριμένης υπόθεσης, και σωστό θα ήταν να αποφεύγεται ο χαρακτηρισμός ως μέτρων εσωτερικής τάξης, διοικητικών πράξεων που ενδεχομένως θίγουν δικαιώματα και έννομα συμφέροντα του ατόμου.

8. ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : ΜΕΤΡΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ TITLE : MEASURES OF INTERNAL ORGANIZATION

- ΠΕΡΙΛΗΨΗ – SUMMARY

1. Ελληνική

Τα μέτρα εσωτερικής τάξης θεωρούνται εσωτερικές πράξεις της διοίκησης οι οποίες εκδίδονται στα πλαίσια των ειδικών κυριαρχικών σχέσεων με σκοπό τη ρύθμιση της λειτουργίας οργανισμών όπως το σχολείο, η βιβλιοθήκη, ο στρατός και η φυλακή επιβάλλοντας την απαιτούμενη πειθαρχία. Αυτά τα μέτρα δεν έχουν εξωτερικές έννομες συνέπειες και δεν προβλέπεται να επιφέρουν περαιτέρω άμεσες δυσμενείς συνέπειες για τους διοικούμενους. Συνεπώς δεν μπορούν να θεωρηθούν εκτελεστές διοικητικές πράξεις και για αυτό δεν είναι δυνατόν να ακυρωθούν από το Συμβούλιο της Επικρατείας με άσκηση της αίτησης ακυρώσεως. Η νομολογιακή αυτή πρακτική έχει έντονα επικριθεί αφού εμφανίζεται ως εμπόδιο στην αξίωση του ατόμου για παροχή έννομης προστασίας.

2. Αγγλική

The measures of internal organization are internal actions of the administration that are extradited in public institutions and aim at regulating the internal function of public organizations such as the school, the library, the army and the prison by enforcing the necessary discipline. These measures do not have external legal consequences and they are not regarded to bring about unfavorable consequences to citizens. For these reasons, they cannot be considered as enforceable enactments and therefore they cannot be cancelled by the State's Council after the exercise of annulment's petition. This praetorian policy has been frequently criticized because in some cases it appears a restriction of the right for juridical protection.

- ΛΗΜΜΑΤΑ – ENTRIES

- Μέτρα εσωτερικής τάξης (measures of internal organization)
- Συμβούλιο της Επικρατείας (State's Council)
- Αίτηση ακύρωσης (annulment's petition)
- Έννομη προστασία (juridical protection)

- ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Στην εργασία χρησιμοποιήθηκαν οι ακόλουθες συντομογραφίες :

Συμβούλιο της Επικρατείας : ΣτΕ

Εφετείο Αθηνών : Εφ. Αθ.

Το Σύνταγμα (περιοδικό) : Το Σ.

Ελληνική δικαιοσύνη : Ελλ.Δ/νη

Βλέπε : Βλ.

Σελίδα (ες) : σελ.

9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Γέροντας Απόστολος, Οι εγκύκλιοι (νομική φύση, διακρίσεις, δικαστικός έλεγχος), Αθήνα 1993.
- Δαγτόγλου Δ.Π., Συνταγματικό Δίκαιο «Ατομικά Δικαιώματα», Αθήνα – Κομοτηνή 1991.
- Ο ίδιος, Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, Αθήνα – Κομοτηνή, 1997.
- Δημητρόπουλος Ανδρέας, Συνταγματικά Δικαιώματα, Γενικό Μέρος, Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου, Τόμος Γ΄, Ημίτομος Ι, Αθήνα 2005.
- Ο ίδιος, Συνταγματικά Δικαιώματα, Ειδικό Μέρος, Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου, Τόμος ΙΙΙ, Ημίτομος ΙΙ, Αθήνα 2005.
- Ο ίδιος, Γενική Συνταγματική Θεωρία, Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου, Τόμος Α΄, εκδόσεις Αντ.Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2004.
- Διονυσάτος Γ., Το άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος 1975 και η προβληματική της υποχρεωτικής καθιέρωσης των ενδίκων μέσων, Ελλ Δ/νη, 1988.
- Ευστρατίου Π., Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας σε διοικητικές διαδικασίες και το άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ, Αθήνα – Κομοτηνή 2001.
- Κλαμάρης Ν., Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας κατά το άρθρο 20 παρ. 1 Σ., 1989.
- Δρούγκας Κ., Εφημερίδα δημοσίου δικαίου, έτος Β΄, τεύχος 1, 1989.
- Κυριακόπουλος Ηλίας, Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο, 4^η έκδοση, Β΄ Γενικό μέρος, 1961.
- Λαζαράτος Πάνος, Το δικαίωμα ακροάσεως στη διοικητική διαδικασία (Μονογραφίες Συνταγματικού και Διοικητικού Δικαίου), 1992.
- Λαμπράκης Κ., Η δικαστική προστασία και το άρθρο 20 παρ. 1 Σ., 1975, Ελλ/Δ/νη, 1986.
- Οικονομόπουλος Γ., Έννοια και έκταση του συνταγματικού δικαιώματος δικαστικής ακροάσεως και προστασίας, Δίκη 1979.
- Ρώτης Ν., Το Σύνταγμα, τριμηνιαία επιθεώρηση συνταγματικής θεωρίας και πράξης, έτος Στ΄, Ιανουάριος-Μάρτιος, τεύχος 1^ο, 1980.
- Σπηλιωτόπουλος Π.Επαμεινώνδας, Εγχειρίδιο διοικητικού δικαίου ΙΙΙ, Αθήνα – Κομοτηνή, 2001.
- Στασινόπουλος Δ.Μιχ., Δίκαιο των διοικητικών πράξεων, Αθήνα 1951.
- Τάχος Αναστ., Μέτρα εσωτερικής τάξης στη Μέση Εκπαίδευση, (παρατηρήσεις επί της ΣτΕ 97/1980), ΕΔΔ 1980.

Ξενόγλωσση

- Rene Chapus, Droit du contentieux administratif, 4e edition.

Ηλεκτρονική διεύθυνση : www.dsanet.gr

www.tosyntagma.ant-sakkoulas.gr

10. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

Α. ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

- ΣτΕ 453/1973 (Ολομέλεια) : υπόθεση Αλέξανδρου Παναγούλη.
- ΣτΕ 2714/1979 τμ.Γ': υπόθεση μονοήμερης αποβολής μαθητριών από Γυμνάσιο της Νέας Ερυθραίας Αττικής.
- ΣτΕ 97/1980 (Ολομέλεια), το Σύνταγμα, 1980 : υπόθεση μαθητικών ποδιών.
- ΣτΕ 99/1987 τμ.Γ': υπόθεση πενθήμερης αποβολής μαθητή και χαρακτηρισμό της διαγωγής του ως κοσμίας.
- ΣτΕ 1821/1989 (Ολομέλεια) ΔΔ., 1989 : υπόθεση αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος.
- ΣτΕ 1099/1996 : υπόθεση αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος.
- ΣτΕ 2209/77 (τμ.Γ') το Σ 1977 : υπόθεση ελευθερίας γνώμης στρατιωτικού.
- Διοικητικό εφετείο Αθ. 331/80, το Σ 1980 : υπόθεση σμηναγού.
- ΔΕΑ 320/80, το Σ 1980 : υπόθεση αρχιφύλακα.
- ΣτΕ 2018/1981, τμ.Δ': υπόθεση στρατιώτη Ευσταθίου Κ. Παρασκευόπουλου.
- ΣτΕ 3832/1982 τμ.Δ': υπόθεση στρατιώτη Θεμιστοκλή Μαγκριώτη.
- ΣτΕ 2289/2002 : υπόθεση σμηναγού της Π.Α.
- ΣτΕ 202/1997, τμ. Γ': υπόθεση Εφορείας του Αρεταίειου Νοσοκομείου.
- ΣτΕ 1770/1997, ΕΔΔ 2000 : υπόθεση δημοσίων υπαλλήλων και πολιτικών υπαλλήλων που υπηρετούν στο Ναύσταθμο της Κρήτης.
- ΣτΕ 2678/2001 : υπόθεση απόφασης Δ.Σ. του Περιφερειακού Νοσοκομείου Αθηνών.
- ΣτΕ 2671/2001 : υπόθεση Γενικού Διευθυντή του Νοσηλευτικού Ιδρύματος Μετοχικού Ταμείου Στρατού.

B. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

- ΠΕΡΙΛΗΨΗ

- ΣτΕ 453/1973 – υπόθεση Αλέξανδρου Παναγούλη

Η άρνηση μεταγωγής κρατουμένου, του Αλέξανδρου Παναγούλη, από τις στρατιωτικές στις κοινές ποινικές φυλακές καθώς και η άρνηση άδειας στο συνήγορό του να τον επισκέπτεται και να έχει επικοινωνία μαζί του αφορούν τον τρόπο έκτισης της ποινής, θεωρούνται μέτρα εσωτερικής τάξης και συνεπώς δεν προσβάλλονται με αίτηση ακυρώσεως.

- ΣτΕ 2714/79(Τμ.Γ΄) – υπόθεση μονοήμερης αποβολής μαθητριών από Γυμνάσιο της Νέας Ερυθραίας Αττικής.

Πράξης του Συλλόγου των καθηγητών για επιβολή πειθαρχικής ποινής παραδεκτώς προσβάλλεται με αίτηση ακυρώσεως. Η Εγκύκλιος του Υπουργού Εθνικής Παιδείας που προβλέπει ορισμένη αμφίεση στο σχολείο για τις μαθήτριες των Γυμνασίων, αποτελεί μέτρο εσωτερικής τάξης και συνεπώς για την έκδοσή της δε χρειάζεται ειδική νομοθετική εξουσιοδότηση.

- ΣτΕ 97/80 (Ολομέλεια) – υπόθεση μαθητικών ποδιών.

Πράξη του Συλλόγου, των καθηγητών για μονοήμερη αποβολή μαθητριών από το Γυμνάσιο, επειδή αρνήθηκαν να συμμορφωθούν με τις διατάξεις τις σχετικές περί αμφίεσεως, συνιστά μέτρο εσωτερικής τάξης και απαράδεκτα προσβάλλεται με αίτηση ακύρωσης.

- ΣτΕ 99/1987, τμ. Γ΄- υπόθεση πενθήμερης αποβολής μαθητή και χαρακτηρισμού της διαγωγής του ως κοσμία

Η επιβολή της πειθαρχικής κυρώσεως της πενθήμερης αποβολής συνιστά μέτρο εσωτερικής τάξης και επομένως δεν είναι δυνατή η επιβολή της αίτησης ακύρωσης.

- ΣτΕ 1821/1989 (Ολομέλεια) – υπόθεση αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος.

Οι πράξεις των σχολικών οργάνων με τις οποίες επιβάλλονται πειθαρχικές ποινές θεωρούνται μέτρα εσωτερικής τάξης. Αντίθετα οι πράξεις που αφορούν την αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος θεωρούνται εκτελεστές διοικητικές πράξεις.

- ΣτΕ 1099/1996 – υπόθεση αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος

Δυνατή η αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος ως πειθαρχική κύρωση. Αναγκαία είναι όμως η σαφής αιτιολογία της πράξης αλλιώς η πράξη ακυρώνεται, όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση.

- ΣτΕ 2209/77 – υπόθεση ελευθερίας γνώμης στρατιωτικού.

Η ελευθερία γνώμης είναι δυνατόν να περιοριστεί ως προς τους στρατιωτικούς χωρίς όμως να είναι δυνατόν οι περιορισμοί αυτοί να οδηγήσουν στη κατάργηση του δικαιώματος.

-ΣτΕ 331/80 – υπόθεση σμηναγού.

Η δημόσια κριτική που ασκήθηκε από σμηναγό σε σχέδιο νόμου αποτελεί άσκηση του δικαιώματος της ελευθερίας έκφρασης και όχι πειθαρχικό παράπτωμα εφόσον βέβαια εκφράζεται η κριτική με διακριτικότητα.

- ΔΕΑ 320/80 – υπόθεση αρχιφύλακα.

Το δικαίωμα της δημόσιας εκδηλώσεως πολιτικών φρονημάτων στερείται ο δημόσιος υπάλληλος (αρχιφύλακας) λόγω της εξουσιαστικής σχέσεως του με το Κράτος.

- ΣτΕ 2018/81 – υπόθεση στρατιώτη Ευσταθίου Κωνστ. Παρασκευοπούλου.

Η επιβολή πειθαρχικής ποινής εικοσαήμερου κατά το ΣτΕ αποτελεί μέτρο εσωτερικής τάξης και γι' αυτό το λόγο δεν είναι δυνατή η προσβολή του με αίτηση ακυρώσεως.

- ΣτΕ 3832/1982 – υπόθεση στρατιώτη Θ. Μαγκριώτη.

Η επιβολή στον οπλίτη της ποινής της φυλάκισης συνιστά μέτρο εσωτερικής τάξης μη προσβλητό με αίτηση ακύρωσης.

- ΣτΕ 2289/2002 – υπόθεση σμηναγού Π.Α.

Πράξεις προϊσταμένων με τις οποίες απορρίπτονται αναφορές παραπόνων αξιωματικών, θεωρούνται μέτρα εσωτερικής τάξης και ανάγονται στην εσωτερική λειτουργία της Μονάδας.

- ΣτΕ 202/1997 – υπόθεση Εφορείας του Αρεταίειου Νοσοκομείου.

Αίτηση ακύρωσης της απόφασης του Αρεταίειου Νοσοκομείου με βάση την οποία επανήρχισε η άτυπη λειτουργία του Ιατρείου Θεραπείας και Ανακούφισης Πόνου. Η πράξη αυτή είναι μέτρο εσωτερικής τάξης και γι' αυτό η αίτηση ακύρωσης απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

- ΣτΕ 1770/1997 – υπόθεση δημοσίων υπαλλήλων και πολιτικών υπαλλήλων που υπηρετούν στο Ναύσταθμο της Κρήτης.

Οι πράξεις του Υπουργού Προεδρίας με τις οποίες καθιερώνει ενιαίο σύστημα ελέγχου τηρήσεως του ωραρίου απασχόλησης των δημοσίων και πολιτικών υπαλλήλων θεωρούνται μέτρα εσωτερικής τάξης και απαράδεκτα προσβάλλονται με αίτηση ακυρώσεως.

- ΣτΕ 2678/2001 – υπόθεση απόφασης Δ.Σ. του Περιφερειακού Γενικού Νοσοκομείου Αθηνών.

Με αίτησή τους οι αιτούντες ζητούν να ακυρωθεί απόφαση του Δ.Σ. του νοσοκομείου με βάση την οποία ρυθμιζόταν η κατανομή ειδικευμένων γιατρών στη πνευμονολογία και ο τρόπος λειτουργίας. Η απόφαση αυτή όμως αποτελεί μέτρο εσωτερικής τάξης και ως εκ' τούτου πλήττεται απαραδέκτως με την αίτηση ακύρωσης.

- ΣτΕ 2671/2001 – υπόθεση Γενικού Διευθυντή του Νοσηλευτικού Ιδρύματος Μετοχικού Ταμείου Στρατού.

Απόφαση του Δ.Σ. του νοσοκομείου, κατόπιν εισηγήσεως του Γενικού Διευθυντή, που αφορά την εσωτερική οργάνωση ενός τμήματος του νοσοκομείου, είναι μέτρο εσωτερικής τάξης και δεν προσβάλλεται με αίτηση ακύρωσης.

- ΚΕΙΜΕΝΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Αριθμός 453/1973 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΕΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συγκείμενον εκ των μελών αυτού 'Αλ. Δήμιτσα, Προέδρου, Άντ. Ταβουλάρη, Άγγ. Ίατρίδη, Δ. Καλόδουκα, θ. Κουρουσοπούλου, Π. Μακροπούλου, Κ. Λασσαδου, Συμβούλων της Επικρατείας, Γ. Παναγιούλα καί Άδ Φαρμάκη, Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Συνεδρίασαν δημοσία εν τω άκροατηρίω του τη 5η Δε- κεμβρίου 1972, παρόντος καί του Γραμματέως του Συμβουλίου Ι. Καχραμάνου, ίνα δικάση την κατωτέρω εκτιθέμενην υπόθεσιν επί τη από 22ας Μαΐου 1972 αιτήσει:

του Λεάνδρου Καραμφυλλίδου, δικηγόρου, κατοίκου Αθηνών (όδος Ικτινίου αριθ. 3), παραστάντος αυτοπροσώπως, ως δικηγόρου,

κατα του Υπουργού Εθνικής Άμύνης, παραστάντος δια του Λεων Παπίδα, Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου, περί ακυρώσεως 1) του υπ' αριθ, 203 Β.Δ της 31 Μαρτίου 1972 δημοσίευθέντος εις Φ.Ε.Κ τεύχος Α'άρ.φ. 47 της 5ης Απριλίου 1972 και της ενσωματωθείσης εις αυτό υπ' αριθ. Φ.640/14 501/2.3.1972 αποφάσεως του Πρωθυπουργού καί Υπουργού Εθνικής Αμύνης 2) της αρνήσεως του αυτού Υπουργου α) να διατάξει άλλως να επιτρέψει την μεταγωγήν εις τάς κοινάς ποινικάς φύλακας του κρατουμένου εις τάς στρατιωτικάς φυλακάς Μπογιατίου πελάτου του αιτούντος Αλεξάνδρου Παναγούλη, έκδηλωθείσης δια του υπ' αριθ. Ε.Π.23/72 της 20ής Απριλίου 1972 εγγράφου Α.Π.Α.Ε.Σ.Α/Γραφ. Δικαστικού εις απάντησιν της από από 18.1.1972 αναφοράς – αιτήσεως του αιτούντος προς τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου διαβιβασθείσης υπ' αυτού "εις το Αρχηγείον Ένόπλων Δυνάμεων Δνσιν Δικαστικού Νομοθετικού, λόγω αρμοδιότητος και β) να έπιτρέψη εις τον αιτούντα την άναγομένην εις την ένάσκησιν νομίμων δικαιωμάτων καί καθηκόντων του ως δικηγόρου την μετά του αυτού ως άνω πελάτου του έπικοινωνίαν, κατά παράβασιν των ίσχυουσων διατάξεων, εκδηλωθείσης της αρνήσεως δια του αυτού ως άνω εγγράφου του, άλλως δια παραλείψεως χορηγήσεως εις τούτον της προς τούτο αδειάς αιτηθείσης δια της αυτής ως άνω από 18 1.1972 αναφοράς-αιτήσεώς του 3. πάσης συναφούς ταις άνωτέρω γενικής η ατομικής πράξεως η παραλείψεως του Υπουργού Έθνικής Άμύνης η των οργάνων του.

Α κ ο ύ σ α ν του Εισηγητού, Συμβούλου της Έπικρατείας, Κ Λασσαδού άναγνόντος καί άναπτύξαντος την εκθεσιν αυτού, καθ'ην το ιστορικόν της προκειμένης υποθέσεως εχει ως έπεται:

Δια της υπό κρίσιν αιτήσεως ο αιτών, δικηγόρος παραστάς ως συνήγορος του στρατιώτου Άλεξάνδρου Παναγούλη κατά την ενώπιον του Εκτάκτου Στρατοδικείου Αθηνών, δίκην καθ'ην έξεδόθη ή υπ' αριθ. 757/1968 απόφασις αυτού, δι'ης ο ρηθείς Ά. Παναγούλης κατεδικάσθη εις καθαίρεσιν καί εις συνολικήν ποινήν δίς του θανατου καί 18 ετών προσκαίρου καθειρξεως διώκει την άκύρωσιν 1. του υπ' αριθ. 203/1972 β.δ (ΦΕΚ 47/5.4 1972 Α'), δι'ου έκυρώθη ή υπ' αριθ. Φ.640/145501/2. 3.72 απόφασις του Υπουργου Εθνικής Αμύνης περί τροποποιή-σεως του άρθρου 3 του Κανονισμού της υπηρεσίας των Στρατιωτικών Φυλακών 2. της υπ' αριθ. ΕΠ 23/72 από 20.4.1972 πράξεως του Γραφείου Δικαστικού Α.Π.Α.Ε.Σ.Α., δι ης εγνωστοποιήθη εις τον αιτούντα ότι δεν κρίνεται σκόπιμος ή μεταγωγή του ως άνω καταδίκου εκ των στρατιωτικών φυλακών εις τάς κοινάς ποινικάς φυλακάς καί 3. της παραλείψεως χορηγήσεως εις τον αιτούντα αδειάς επικοινωνίας μετά του-ως άνω πελάτου του, κατόπιν της από 18.1 1972 αναφοράς- αίτήσεως αυτού προς τον Εισαγγελέα του

Αρείου Πάγου, διαβιβασθείσης λόγω αρμοδιότητας εις την Διεύθυνσιν-Δικαστικού-Νομοθετικού του Αρχηγείου Ένοπλων Δυνάμεων.

Τα προκύπτοντα επί της υποθέσεως ταύτης ζητήματα ανάγονται εις το παραδεκτον της προσβολής άπασών των ως άνω πράξεων και εις το βασιμον των δια της υπό κρίσιν αίτησεως και του προσθέτου δικογράφου προβαλλομένων Λόγων ακυρώσεως. Εφ' ων ό Είσηγητής ανέπτυξε την γνώμην αύτου.

Άκουσαν του-αιτούντος, ως ,δικηγόρου, άναπτύξαντος και προφορικώς τους λόγους της υπό κρίσιν αίτησεως και αιτησάμενου την παραδοχήν αυτής και του αντιπροσώπου του Υπουργου, αίτησαμένου την άπορριψιν ταύτης.

Ι δ ό ν τ α σ χ ε τ ι κ α έ γ γ ρ α φ α .

Σ κ ε φ θ έ ν κ α τ ά τ ο ν Ν ό μ ο ν

Επειδή δια της υπό κρίσιν αίτησεως, δι'ήν κατεβλήθησαν τά νόμιμα τέλη και παράβολον ως δείκνυται εκ των προ αγομένων υπ' αριθ. 92555 92556 και 92557 του έτους 1972 τρι πλοτύπων εισπράξεως του Ταμείου Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών διώκεται ή άκύρωσις 1) του υπ' αριθ. 203/1972 β.δ.(Φ.Ε.Κ.47/ 5.4.1972 Α'), δι'ου έκυρώθη ή υπ' αριθ. Φ.640/145501/2.3.72 άπόφασις του Υπουργού Εθνικής 'Αμύνης περί τροποποιήσεως του άρθρου 3 του Κανονισμού της υπηρεσίας των Στρατιωτικών Φυλακών, 2) της υπ' αριθ. ΕΠ 23/72 από 20 4.1972 πράξεως του Γραφείου Δικαστικού Α.Π.Α.Ε.Σ.Α., δι'ης έγνωστοποιήθη εις τον αιτούντα δικηγόρον ότι δεν κρίνεται σκόπιμος η μεταγωγή του κρατουμένου πελάτου του Αλεξάνδρου Παναγούλη εκ των στρατιωτικών φυλακών εις τας κοινάς ποινικάς φύλακας και 3) της παραλείψεως χορηγήσεως εις τον αιτούντα αδειάς επικοινωνίας μετά του ως άνω πελάτου του, κατόπιν της από 18.1 1972 αναφοράς αίτησεως αυτού προς τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, διαβιβασθείσης λόγω αρμοδιότητας εις την Διεύθυνσιν Δικαστικού Νομοθετικού του Αρχηγείου Ένοπλών Δυνάμεων.

Επειδή αι ως άνω πράξεις και παράλειψεις της Διοικήσεως είναι συναφείς και συνεπώς παραδεκτως ό αιτών διώκει την ακύρωσιν αυτών δι'ένός δικογράφου»

Επειδή ή άρνησις μεταγωγής του ρηθέντος καταδίκου εκ των στρατιωτικών εις τας κοινάς ποινικάς φύλακας, ως και ή σιωπηρά άρνησις χορηγήσεως αδειάς εις τον αίτούντα συνήγορον αυτού όπως επισκεφθεί τούτον εις την εν η εκτίει την ποινήν αυτού στρατιωτικήν φυλακήν άφορώσαι εις τον τρόπον και τους όρους έκτίσεως της υπό του ποινικού δικαστηρίου καταγνωσθείσης ποινής, συνδέονται στενώς προς την έκτέλεσιν ποινικής αποφάσεως και την ασκησιν δικαστικής έξουσίας και συνεπώς δεν είναι δεκτικά προσβολής επί ακυρώσει ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Κατ'άκολουθίαν, ή υπό κρίσιν αίτησις είναι απορριπτέα ως απαράδεκτος καθ' ο μέρος στρέφεται κατά της ρηθείσης αρνητικής πράξεως και της ως άνω παραλείψεως. Επειδή ή υπό κρίσιν α ι τ η σ ι ς παραδεκτως, από της ανωτέρω απόψεως, ασκείται κατά του προσβαλλόμενου β. διατάγματος, άφορωντος εις τροποποιήσιν του Κανονισμού της ύπηρεσίας των Στρατιωτικών Φυλακών λόγω του κανονιστικού χαρακτήρος του διατάγματος τούτου.

Επειδή ο αιτών, δικηγόρος, ασκών δημόσιον λειτούργημα συμβάλλον εις την όρθήν άπονομήν της δικαιοσύνης, έχει εννομον ηθικόν συμφέρον επί την ασκησιν αιτήσεως ακυρώσεως κατά πράξεως ρυθμιζούσης κανονιστικώς τά της εις τας φυλακάς κρατήσεως καταδίκων η υποδίκων, οία και το πρόσβαλλόμενον β. διάταγμα. "Οθεν" ή υπό κρίσιν αίτησις, εμπροθέσμως και κατά τας νομίμους διατυπώσεις ασκηθείσα, είναι τύποις δεκτή καθ όσον στρέφεται κατά του διατάγματος τούτου.

Επειδή εν τω δευτέρω έδαφίω του άρθρου 3" του Κανονισμού της υπηρεσίας" των Στρατιωτικών Φυλακών/κυρωθέντος δια'του π.δ. της 15/24- Απριλίου 1933, ώρίζετο ότι οι καταδικαζόμενοι στρατιωτικοί εάν κατά τον χρόνον της καταδίκης η μεταγενεστέρως δι' οιονδήποτε λόγον απέβαλον την στρατιωτικήν Ιδιότητα έκτίουσι

την ποινήν των η το υπό λοιπον ταύτης είς τας κοινάς ποινικάς φύλακας. Τά αυτά ίαχούσι καί εν περιπτώσει προφυλακίσεως των ανωτέρω ύφ οίασδήποτε ανακριτικής αρχής. Η διάταξις αυτή αντικατεστάθη δια της υπό του προσβαλλόμενου" β. διατάγματος κυρωθείσης αποφάσεως" του Υπουργού Εθνικής Αμύνης ως ακολούθως: "Οι είς τας Στρατιωτικάς Φύλακας κρατούμενοι στρατιωτικοί, κατάδικοι η υπόδικοι, αποβάλλοντες δι οιονδήποτε λόγον την\'' στρατιωτικήν ιδιότητα μετάγονται είς Κοινάς Ποινικάς Φύλακας προς συνέχισιν της κρατήσεώς των. Εν καιρώ πολέμου, επιστρατεύσεώς η καταστάσεως πολιορκίας δύναται, κατά την κρίσιν της αρμοδίας Στρατιωτικής Αρχής, νά συνεχίζεται ή κράτησις τούτων είς τας Στρατιωτικάς Φύλακας".

Επειδή δια της υπό κρίσιν αιτήσεως προβάλλεται ότι το πρόσβαλλόμενον β. διάταγμα εξεδόθη εν όψει της ρηθείσης αναφοράς του αιτούντος καί προς τον αποκλειστικόν σκοπόν της ματαιώσεως της μεταγωγής του πελάτου αυτού εκ των στρατιωτικων εις τας κοινάς ποινικάς φύλακας. Ο λόγοςουτος άκυρώσεως είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος, διότι αι κανονιστικά, ως το προσβαλλόμενον διάταγμα, πράξεις δεν είναι προσβληταί δια κατάχρησιν εξουσίας, αλλά δι' υπέρβασιν της είδικης νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως επί τη βάσει της οποίας εκδίδονται, το δε προσβαλλόμενον διάταγμα ευρίσκει νόμιμον έρεισμα εις την εν προοιμίω αυτού μνημονευομένην εξουσιοδοτικήν διάταξιν τού άρθρου 5 (παρ 11 έδ η') του ν.δ. 58/1968 περί Υπουργείου Εθνικής Αμύνης κλπ.", ως ετροποποιήθη δια του άρθρου, 1 του ν.δ. 395/1969 (Φ.Ε.Κ.289 Α ') δι 'ης ορίζεται ότι δια Κανονισμών, εκδιδόμενων υπό του Υπουργού Εθνικής Αμύνης, προτάσει του Αρχηγού Ένόπλων Δυνάμεων, καί κυρουμένων δια Β. Δ/τος, ρυθμίζονται, πλην άλλων, τα της λειτουργίας των Στρατιωτικών Φυλακών.

Επειδή δια του προσθέτου δικογράφου προβάλλεται επίσης ότι, ή κατά τα ανωτέρω παραχθείσα εις τον Υπουργόν Εθνικής Αμύνης εξουσιοδότησις αντίκειται εις τας διατάξεις του Συντάγματος, αφ' ενός μεν διότι ο ρηθείς Υπουργός δεν είναι αρμόδιος όπως καθορίζει τον τόπον έκτίσεως της ποινής των πολιτών αφ ετέρου δε διότι ο καθορισμός διαφόρου τόπου έκτίσεως της ποινής ωρισμένης κατηγορίας πολιτών συνιστά άνισον μεταχείρισιν αύτων έναντι των λοιπών πολιτών• Και ο λόγος όμως ουτος άκυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι, η υπό τού νόμου (υφ'ου κατά το άρθρον 91 παρ. 1 του Συντάγματος καθορίζεται ή άρμοδιότης των Υπουργών) χορήγησις έξουσιοδοτήσεως εις τον 'Υπουργόν Εθνικής Αμύνης προς ρύθμισιν των της λειτουργίας των στρατιωτικων φυλακών και η δύναμι της εξουσιοδοτήσεως ταύτης γενομένη ρύθμισις (καθ' ην εν καιρώ πολέμου, επιστρατεύσεως ή καταστάσεως πολιορκίας δύναται να συνεχίζεται ή κράτησις είς τας στρατιωτικάς φυλακάς των εν αύταις κρατουμένων στρατιωτικών και μετά την αποβολήν της στρατιωτικής ιδιότητος, αντί της μεταγωγής αυτών είς τας κοινάς ποινικάς φύλακας) δέν αντίκειται εις συνταγματικήν τίνα διάταξιν ούδ' είδικώτερον είς την συνταγματικήν αρχήν της ισότητος, της ως άνω διακρίσεως άφορώσεως εις είδικήν κατηγορίαν πολιτών, μη τελούσης υπό τας αυτάς, ως και οι λοιποί πολίται, συνθήκας. Επειδή οι λοιποί λόγοι άκυρώσεως, στρεφόμενοι ευθέως κατά των άπαραδέκτως, κατά τα ανωτέρω, προσβαλλόμενων αρνητικής πράξεως και παραλείψεως, είναι απορριπτέοι ως απαράδεκτοι.

Δια ταύτα

Απορρίπτει την υπό κρίσιν αιτησιν.

Διατάσσει την κατάπτωσιν του κατατεθέντος παραβόλου και

Επιβάλλει εις βάρος του αιτούντος την δικαστικήν δα-πάνην του Δημοσίου εκ δραχμών επτακοσίων (700).

Εκρίθη καί απεφασίσθη εν Αθήναις τη 12 Δεκεμβρίου 1972 καί τη 9η Φεβρουαρίου 1973, έδημοσιεύθη δ'αυτόθι τη 16η Φεβρουαρίου 1973
Ο πρόεδρος Ο Γραμματεύς

Αριθμός 2714/1979
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Γ΄

Συγκείμενον εκ των μελών αυτού Ηλ, Καμπίτση, Αντιπροέδρου, Προέδρου του Γ. Τμήματος» Θ. Παπαδάκη, Σ Σπηλιωτοπούλου, Συμβούλων της Επικρατείας, Άδ. Φαρμάκη και Σ. Καραλη, Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας Συνεδρίασαν δημοσία εν τω ακροατήριω του τη 5 Απριλίου 1979» παρούσης και της Γραμματέως Άθ Μητροπούλου, ίνα δικάση τήν κατωτέρω έκτιθεμένην υπόθεσιν επί τη από 20ης Νοεμβρίου 1978 αιτήσει:

του Κωνσταντίνου Παν. Τσάλα, μηχανικού, κατοίκου Εκάλης Αττικής (οδός Κάστριού 8) δι εαυτον και ως νομίμου εκπροσώπου των ανηλικών θυγατέρων του Κλαίρης και Νατάσας Τσάλα» παρασπάντος δια του πληρεξουσίου του δικηγόρου Χρ. Πετροπούλου, ον διώρισεν έπακροατηρίου,

Κ α τ ά του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και θρησκευμάτων, παρασπάντος διά τού Ν. Ρήγα, Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου, περί ακυρώσεως της υπ αριθμ 15/23-10-1978 πράξεως του Συλλόγου Καθηγητών του Γυμνασίου Νέας Ερυθραίας Αττικής, ως και πάσης Συναφούς πράξεως

Ά κ ο υ σ α ν του εισηγητού, Παρέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας Άδ Φαρμάκη, αναγνόντος και αναπτύξαντός την έκθεσιν αυτού, καθην το ιστορικόν της προκειμένης υποθέσεως έχει ως έπεται: Δια της υπό κρίσιν αιτήσεως ζητείται ή άκύρωσις της υπ' αριθμ. 15/23-10-1978 πράξεως του Συλλόγου των Καθηγητων του Γυμνασίου Νέας Ερυθραίας Αττικής, δια της όποιας αι θυγατέρες του αιτούντος απεβλήθησαν επί μίαν ήμέραν εκ του ως άνω γυμνασίου, διότι ήρνήθησαν να συμμορφωθούν προς τάς διατάξεις περί άμφιέσεως των μαθητριών των γυμνασίων εν τω σχολείω της υπ' αριθμ. Φ. 236 5/1/91240/8-10-1974 εγκυκλίου διαταγής του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και θρησκευμάτων.

Τα επί της "προκειμένης υποθέσεως προκύπτοντα ζήματα είναι α) αν ή υπό κρίσιν αίτησις άσκηται παραδεκτώς και β) αν οι προβαλλόμενοι λόγοι ακυρώσεως είναι βάσιμοι.

Εφ ων ο εισηγητής ανέπτυξε "την γνώμην αυτού.

Άκουσαν- του πληρεξουσίου του αιτούντος αναπτύξαντος και προφορικώς τους λόγους της υπό κρίσιν αιτήσεως και αιτησαμένου την πάραδοχήν αυτής και του αντιπροσώπου του Υπουργού αίτησαμένου την απόρριψιν ταύτης

Ι δ ό ν τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ ε φ θ έ ν κ α τ α τ ο ν Ν ό μ ο ν

Επειδή δια της υπό κρίσιν αιτήσεως δια την οποίαν κατεβλήθησαν τα νόμιμα τέλη και το παράβολον εκδοθέντων των υπ' αριθμ. 191163, 191164 έτους 1978 τριπλότυπων εισπράξεως του Ταμείου Δικαστικών Είσπραξεων Αθηνών και των υπ' αριθμούς 61267,309136 και 105451 έτους 1978 ειδικών γραμματιών καταθέσεως παραβόλου ζητείται εμπροθέσμως η άκύρωσις της υπ' αριθμ -15/23-10-1978 πράξεως του Συλλόγου των Καθηγητών του Γυμνασίου Νέας Ερυθραίας Αττικής, δια της οποίας αι θυγατέρες του αιτούντος απεβλήθησαν επί μίαν ήμέραν εκ του ως άνω γυμνασίου διότι ήρνήθησαν να συμμορφωθούν προς τας διατάξεις περί άμφιέσεως των μαθητριών των γυμνασίων σχολείω της υπ' αριθμ. Φ 236 5/1/91240/8-10-1974 εγκυκλίου διαταγής του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και θρησκευμάτων

Επειδή ή προσβαλλομένη πραξις εξεδόθη κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του Β Δ της 20-6-1955 "περί των έγγραφών, μετεγγραφων, ποινών, εξετάσεων μαθητών σχολείων Μέσης Εκπαιδεύσεως (ΦΕΚ. 173 Α) και δη του άρθρου 16 ορίζοντος ότι Είς μαθητάς παραβαίνοντας τάς Σχολικάς διατάξεις επιβάλλονται αι ακόλουθοι

ποιναι α. παραίνεσις, β) επίπληξις, γ. Προσωρινή αποβολή εκ του σχολείου μέχρι τεσσάρων ημερών δ) προσωρινή αποβολή του μαθητού μέχρις οκτώ ημερών, ε) προσωρινή αποβολή εκ του σχολείου τούτου μέχρις ενός σχολικού έτους, στ) προσωρινή αποβολή μέχρις ενός έτους εκ σχολείων ώρισμένης περιοχής η και εκ πάντων των εν τω κράτει σχολείων ζ) διαρκής αποβολή εκ του σχολείου η εκ σχολείων ώρισμένης περιοχής η εκ πάντων των εν τω κράτει σχολείων" και του άρθρου 17 ορίζοντος ότι "1. Εκ των εν τω πρόηγουμένω αρθρω οριζομένων ποινών τάς υπό στοιχεία'α και β δύναται να επιβάλη μόνος ο διδάσκων την δε υπό στοιχ. γ και μόνος ο Διευθυντής ο διευθύνων το σχολειον. Αι λοιπαί ποιναι επιβάλλονται καταπόφασιν του καθηγητικού συλλόγου» 2. Απόφασις καθηγητικού συλλόγου περί αποβολής μαθητου μέχρις οκτώ ημερών είναι έκτελεστή άνευ έγκρίσεως ετέρας τινος αρχής....

Επειδή ή υπό κρίσιν αίτησις, στρεφόμενη κατά, πράξεως έπιβαλούσης πείθαρχικήν ποινήν, δυναμένην κατά νόμον να κλιμακωθεί, μέχρι και της διαρκούς αποβολής του μαθητού εκ του σχολείου, ή εκ των σχολείων ώρισμένης περιοχής, ή εκ πάντων των εν τω Κράτει σχολείων, παραδεκτός, ασκείται. Αν και κατά την γνώμην ενός των εχόντων άποφασιστικήν ψήφον μελών του Δικαστηρίου ή προσβαλλομένη πράξις δέον να θεωρηθή ως μέτρον εσωτερικής τάξεως οπερ εν όψει και της βαρύτητος του δεν υπόκειται, εις προσβολήν διαιτήσεως ακυρώσεως.

Επειδή, ό αίτων υποστηρίζει ότι ή προσβαλλομένη πράξις είναι άκυρωτέα διότι δι' αυτής επεβλήθη πειθαρχική ποινή εις τάς θυγατέρας του δια παράβασιν κανονιστικής αποφάσεως του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και θρησκευμάτων, η οποία είναι άκυρος το μεν διότι εξεδόθη άνευ νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως το δε διότι επιβάλλει άνεπίτρεπτον υπό του Συντάγματος περιορισμόν της προσωπικής ελευθερίας των μαθητριών, ένω παραλλήλως εισάγει αδικαιολόγητον διάκρισιν εις βάρος τούτων, έφοσον δεν επιβάλλεται ανάλογος ύποχρέωσις και δια τους αρρενας μαθητάς, κατά παράβασιν της συνταγματικώς ωσαύτως κατοχυρωμένης αρχής της ίσης μεταχειρίσεως των Ελλήνων υπό του νόμου.

Επειδή κατά την κρατήσασαν εν τω τμήματι γνώμην, ή πράξις του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, δια της οποίας προβλέπεται ώρισμένη αμφίεσις εν τω σχολείω δια τάς μαθητριάς των Γυμνασίων και δια την τήρησιν της οποίας έτιμωρήθησαν αι θυγατέρες του αιτούντος, αποτελεί μέτρον εσωτερικής τάξεως σκοπουν εις την άπαλλαγήν των μαθητριών εκ της ιδιαιτέρας μερίμνης περί την άμφίεσιν, ήτις εμφανίζεται, εις τάς θήλεις Ιδιαιτέρως ηύξημένη εν σχέσει προς τους άρρενας μαθητάς και εκ του σχετικού ανταγωνισμού περί ταυτην, όστις άφαιρεί απ' αυτων το μεν την αναγκαίαν προσήλωσιν εις τα κύρια καθήκοντα των το δε την ως αύτως άπαραίτητον όμοψυχίαν μέσω της οποίας και μόνον δυναται να έπιτύχη η άρτία ήθική, ψυχική, συναισθηματική και γνωστική διάπλασις των, ήτις αποτελεί και τον τελικόν σκοπόν της μέσης εκπαιδεύσεως (άρθρον 26 § 1 και 29 § 1 Ν.309/1976, άρθρον 1 Α.Ν, 129/1967, άρθρα 8 § 1 και 10 § 1 Ν. 4379/1964), ως τοιαύτη δέ κείται έντος των ορίων των ως άνω διατάξεων, υποβοηθεί εις την πράγματωσιν του σκοπού των, ήτοι την έκτέλεσιν των και συνεπως δεν εχρηξεν είδικης νομοθετικής έξουσιοδοτήσεως ερείδομένη επαρκώς εις την υπό Συντάγματος παρεχόμενην γενικήν έξουσιοδότησιν προς τήν διοίκησιν όπως εκδίδη τας αναγκαίας προς έκτέλεσιν των νόμων πράξεις. Εξ' άλλου το ως άνω μέτρον, δικαιολογούμενον, ως εξετέθη, εκ του δι' αυτού επιδιωκομένου δημοσίου συμφέροντος της άρτιας διαπαιδαγωγήσεως των μαθητών δεν προσβάλλει τα υπό του συντάγματος εξασφαλιζόμενα δικαιώματα της προσωπικής ελευθερίας και της ίσης μεταχειρίσεως, των οποίων επιτρέπεται ο περιορισμός εφόσον δικαιολογείται εκ δημοσίου

συμφέροντος, ως εν προκειμένω. Όθεν, οι λόγοι ακυρώσεως δια των οποίων προβάλλονται τα αντίθετα είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι.

Αν καί κατά την γνώμην ενός εκ των εχόντων αποφασιστικήν ψήφον μελών του Δικαστηρίου ή επιβολή υποχρεώσεως εις τας μαθήτριας των Γυμνασίων να φέρουν ώρισμένην ενδυμασίαν εν τω σχολείω αποτελεί περιορισμόν της προσωπικής ελευθερίας τούτων μη δικαιολογούμενον εκ δημοσίου συμφέροντος καί ως εκ τούτου άντικείμενον εις την κατοχυρούσαν την προσωπικήν έλευθερίαν διάταξιν του Συντάγματος (άρθρον 5) εν πάση δε περιπτώσει μη δυνάμενον να επιβληθή ει μη δια τυπικού νόμου ή κανονιστικής διατάξεως κατ' εξουσιοδότησιν νόμου εκδιδομένης και δεόντως δημοσιευομένης.

Μη προκύπτοντος εν προκειμένω, ότι ή διαταγή του Υπουργού της Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων διά της οποίας επεβλήθη ή ως άνω ύποχρεώσις εις τας μαθήτριας των Γυμνασίων, εξεδόθη, επί τη βάσει ειδικής νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως και ότι έχει τύχει δημοσιεύσεως δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως, πρωτίστως έξ αυτου του λόγου είναι άκυρος και επομένως η μη τήρησις ταύτης δεν συνιστά πειθαρχικόν παράπτωμα:

Όθεν το αντίθετον δεχθείσα η προσβαλλομένη πράξις τυγχάνει ακυρωτέα δεκτής καθισταμένης της υπό κρίσιν αιτήσεως.

Επειδή εν όψει της σπουδαιότητος των ανωτέρω ζητημάτων το Τμήμα κρίνει ότι ταύτα ως καί ή υπόθεσις ολοκλήρως δέον να παραπεμφθούν συμφώνως τω άρθρω 14-παρ.1 γ του Ν.Δ. 170/1973 περί του Συμβουλίου της Επικρατείας (φ. 229Α) εις την Ολομέλειαν και άνατεθη ή ανάπτυξις της εισήγησεως του τμήματος εις τον Σύμβουλον Σόλωνα Σπηλιωτόπουλον

Δια ταυτα

Παραπέμπει την υπόθεσιν εις την Ολομέλειάν

Αναθέτει την ενώπιον της Ολομελείας ανάπτυξιν της εισηγήσεως του τμήματός εις τον Σύμβουλον Σόλωνα Σπηλιωτόπουλον.

Έκρίθη καί άπεφασίθη εν Αθήναις τη 24η Μαιου 1979

Ο Πρόεδρος του Γ Τμήματος Η Γραμματεύς

Εδημοσιεύθη δ' αυτόθι τη 21η Αυγούστου 1979

Ο Πρόεδρος του Γ Τμήματος Η Γραμματεύς του Γ' Τμήματος Διακοπών

Αριθμός 97/1980
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Πρόεδρος: Ν. Μπουρόπουλος, Πρόεδρος
Εισηγητής: Σ. Σπηλιωτόπουλος, Σύμβουλος

Πράξεις του Συλλόγου των καθηγητών, δι ής απεβλήθησαν επί μίαν ημέραν μαθήτριαι εκ του Γυμνασίου διότι ηρνήθησαν να συμμορφωθούν προς τας περί αμφιέσεως αυτών σχετικώς διατάξεις, συνιστά μέτρον εσωτερικής τάξεως και απαραδέκτως προσβάλλεται επ' ακυρώσει.

Επειδή, δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, παραπεμφθείσης, δια της υπ' αριθ. 2714/1979 αποφάσεως του Γ' Τμήματος του Δικαστηρίου τούτου, εις την Ολομέλειαν προς εκδίκασιν λόγω μείζονος σπουδαιότητος, συμφώνως τω άρθρω 14 παρ. 1 εδαφ. γ' του Ν.Δ. 170/1973, ζητείται η ακύρωσις της υπ' αριθ. 15/23.10.1978 πράξεως του Συλλόγου των καθηγητών του Γυμνασίου Νέας Ερυθραίας Αττικής, δια της οποίας αι θυγατέρες του αιτούντος απεβλήθησαν επί μίαν ημέραν εκ του ρηθέντος γυμνασίου, διότι ηρνήθησαν να συμμορφωθούν προς τας περί αμφιέσεως των μαθητριών σχετικώς διατάξεις.

Επειδή, η προσβαλλομένη πράξις εξεδόθη κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του Β. Δ της 20.6.1955 περί εγγραφών, μεταγγραφών, ποινών, εξετάσεων μαθητών σχολείων Μέσης Εκπαιδεύσεως (ΦΕΚ. 173 Α'), και δι του άρθρου 16, ορίζοντος ότι «Εις μαθητάς παραβαίνοντας τας σχολικώς διατάξεις επιβάλλονται αι ακόλουθοι ποιναί: Α) παραίνεσις, β) επίπληξις, γ) προσωρινή αποβολή εκ του σχολείου μέχρι τεσσάρων ημερών, δ) προσωρινή αποβολή του μαθητού μέχρις οκτώ ημερών, ε) προσωρινή αποβολή εκ του σχολείου τούτου μέχρις ενός σχολικού έτους, στ) προσωρινή αποβολή μέχρις ενός έτους εκ σχολείων ωρισμένης περιοχής ή και εκ πάντων των εν τω κράτει σχολείων, ζ) διαρκής αποβολή εκ του σχολείου ή εκ των σχολείων ωρισμένης περιοχής ή εκ πάντων εν τω Κράτει σχολείων» και του άρθρου 17, ορίζοντος ότι «1. Εκ των εν τω προηγουμένω άρθρω οριζομένων ποινών, τας υπό στοιχ. α' και β' δύναται να επιβάλει μόνος ο διδασκόν, την δε υπο στοιχ. γ' και μόνος ο διευθυντής ή ο διευθύνων το σχολείον. Αι λοιπαί ποιναί επιβάλλονται κατ' απόφασιν του καθηγητικού συλλόγου. 2. Απόφασις καθηγητικού συλλόγου περί αποβολής μαθητού μέχρις οκτώ ημερών είναι εκτελεστή άνευ εγκρίσεως ετέρας τινός αρχής.

Επειδή, η προσβαλλομένη πράξις του Συλλόγου των Καθηγητών του ως είρηται Γυμνασίου, αποσκοπούσα, ως και εν αυτή αναφέρεται, εις την διατήρησιν της εν τω σχολείω αναγκαίας πειθαρχίας και της εν γένει ομαλής λειτουργίας αυτού, συνιστά μέτρον εσωτερικής τάξεως άνευ αμέσων περαιτέρω δυσμενών συνεπειών και, ως εκ της φύσεώς της, είναι ανεπίδεκτος προσβολής δι' αιτήσεως ακυρώσεως. Κατ' ακολουθίαν, η υπό κρίσιν αίτησις, διώκουσα την ακύρωσιν τιαύτης πράξεως, είναι απορριπτέα ως απαράδεκτος. Αν και, κατά την γνώμην τριών μελών του δικαστηρίου, η προσβαλλομένη πράξις, επιβάλλουσα πειθαρχικήν ποινήν, δυναμένην κατά νόμον να κλιμακωθή μέχρι και της διαρκούς αποβολής του μαθητού εκ του σχολείου ή εκ των σχολείων ωρισμένης περιοχής ή εκ πάντων των εν τω Κράτει σχολείων, αποτελεί, ανεξαρτήτως της βαρύτητος της δι' αυτής επιβληθείσης ποινής, εκτελεστήν διοικητικήν πράξιν, υποκειμένην εις αίτησιν ακυρώσεως και, συνεπώς, η κατ' αυτής στεφομένη αίτησις ασκείται παραδεκτώς.

Επειδή, κατά ταύτα, η υπό κρίσιν αίτησις δέον όπως απορριφθεί.

Αριθμός 99/1987
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Γ΄

Συνεδρίασε σε δημόσια στο ακροατήριο του στις 30 Οκτωβρίου 1986 με την εξής σύνθεση : Β. Ρώτης, Πρόεδρος του Τμήματος, Σ. Σπηλιωτόπουλος, Γ. Γραίγος, Σύμβουλοι, Π.Ν. Φλώρος, Αικ. Θεοφιλοπούλου, Πάρεδροι, Γραμματέας η Κ. Οθωναίου.

Για να, δικάσει την από 22 Οκτωβρίου 1985 αίτηση:

Του Δημητρίου Σωκράτους Καραμήτου, σπουδαστού κατοίκου Ναυπλίου (οδός Ζυμβρακάκη, αρ. 40), ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Γ. Παπαθανασίου (ΑΤ 593/1986), τον οποίο διόρισε με πληρεξούσιο,

κατά του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ο οποίος παρέστη με, την Πάρεδρο της Διοικήσεως Κ. Ηλιακοπούλου.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθούν:

1) η 15/9.5 1985 απόφαση του Συλλόγου των Καθηγητών του πρώτου Λυκείου Ναυπλίου, 2) η 17/4.6.1985 απόφαση του Συλλόγου των Καθηγητών του πρώτου Λυκείου Ναυπλίου ,και κάθε άλλης συναφής πράξη της Διοικήσεως. Η εκδίδαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητού, Παρέδρου Π.Ν. Φλώρου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο δικηγόρο του αιτούντος, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και την αντιπρόσωπο του Υπουργού, η οποία ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη και

Α φ ο υ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο

Επειδή, για την κρινόμενη αίτηση έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (διπλότυπα Ταμείου Δικαστικών Εισπραξέων Αθηνών 6960954, 6960955/1985, ειδικά γραμμάτια παραβόλου 174389,346188).

Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται ν' ακυρωθούν 1. η 15/9.5.1985 απόφαση του Συλλόγου των καθηγητών του πρώτου λυκείου Ναυπλίου, με την οποία ο αιτών, μαθητής της Γ' τάξης του λυκείου αυτού, τιμωρήθηκε με την πειθαρχική κύρωση της αποβολής πέντε ημερών και 2. η 17/4.6.1985 απόφαση του ίδιου συλλόγου καθηγητών, με την οποία η διαγωγή του αιτούντος χαρακτηρίστηκε ως κοσμία για το σχολικό έτος 1984-1985

Επειδή, η πρώτη από τις προσβαλλόμενες πράξεις, που εκδόθηκε κατά εφαρμογή των άρθρων 26 παρ. 3 και 27 του π.δ. 104/1979 και αποσκοπεί γενικά στην ομαλή λειτουργία του σχολείου και στη διατήρηση της αναγκαίας πειθαρχίας σε αυτό, συνιστά μέτρο εσωτερικής τάξης χωρίς άμεσες δυσμενείς περαιτέρω συνέπειες για το μαθητή. Επομένως η πράξη αυτή λόγω της φύσης της απαραδέκτως προσβάλλεται με αίτηση ακυρώσεως και οι λόγοι ακυρώσεως που στρέφονται κατ' αυτής πρέπει ν' απορριφθούν ως απαράδεκτοι (ΣτΕ 1683/1983, 323/1982, 97/80).

Επειδή, το άρθρο 26 του π.δ./τος 104/1979 (φ. 23Α) ορίζει τα εξής: «Η συμπεριφορά μαθητών, η καθ' οιονδήποτε τρόπον εκδηλούμενη εντός και εκτός του σχολείου δια πράξεων ή παραλείψεων συνιστά την διαγωγήν αυτών 2) Η διαγωγή περιλαμβάνεται μεταξύ των στοιχείων της σχολικής καταστάσεως των καθ' έκαστον σχολικόν έτος εις το Γυμνάσιον ή Λύκειον φοιτώντων μαθητών και ελέγχεται, χαρακτηρίζεται και καταχωρίζεται εις τα οικεία βιβλία κατά τας διατάξεις του παρόντος Π.Δ/τος. 3. Η προσήκουσα διαγωγή των μαθητών νοούμενη ως έμπρακτος συμμόρφωσις προς τους

διέποντας την σχολικήν ζωήν κανόντας και προς τας ηθικάς αρχάς του κοινωνικού περιβάλλοντος, εντός του οποίου διαβιούν, αποτελεί υποχρέωσιν αυτών, πάσα δε παρέκκλισις εκ ταύτης, εκδηλουμένη δι' υπαιτίου πράξεως ή παραλείψεως, αποτελεί αντικείμενον παιδαγωγικού ελέγχου εν ανάγκη αντιμετωπίζεται δια σχολικών κυρώσεων κατά τας διατάξεις του παρόντος.Π.Δ/τος. 4) Η διαγωγή εκάστου μαθητού χαρακτηρίζεται «κοσμιωτάτη», «κόσμια», «επίμεμπτη», αναλόγως των συνιστώντων αυτήν χαρακτηριστικών στοιχείων κατά τας κατωτέρω διακρίσεις:α) κοσμιωτάτη, χαρακτηρίζεται η διαγωγή μαθητού τινός όταν ούτος τηρή απολύτως την κατά την έννοιαν της παρ. 3 του παρόντος άρθρου προσήκουσαν διαγωγή. β)κόσμια, χαρακτηρίζεται η διαγωγή μαθητού τινός όταν ούτος τηρή μεν κατά κανόνα την κατά την έννοιαν της παρ. 3 του παρόντος άρθρου προσήκουσαν διαγωγήν, ούχι όμως άνευ παρεκκλίσεων γ) επίμεμπτη, χαρακτηρίζεται η διαγωγή μαθητού τινός, όταν ούτος παρεκκλίνη από την προσήκουσαν, κατά την έννοια της παρ. 3 του παρόντος άρθρου διαγωγήν εις βαθμόν ανεπίτρεπτον, αλλ' η παρέκκλισις αυτή κρίνεται επιδεικτική παιδαγωγικής επανορθώσεως εντός του αυτού σχολικού περιβάλλοντος. Όταν ο μαθητής παρεκκλίνη από την προσήκουσαν, κατά την έννοιαν της παρ. 3 του παρόντος άρθρου, διαγωγήν εις βαθμόν ώστε η παρέκκλισις αυτή να δημιουργή παιδαγωγικόν πρόβλημα υπερβαίνον τας επανορθωτικάς δυνατότητας του εις ο φοιτά σχολείον, ο μαθητής ούτος υποχρεούται εις αλλαγην σχολικού περιβάλλοντος, ίνα εν τω πλαίσιο νέων σχολικών συνθηκών τω παρασχεθή η εύχθεια βελτιώσεως της διαγωγής του. 5) ο ετήσιος χαρακτηρισμός διαγωγής των μαθητών έκαστους Γυμνασίου ή Λυκείου ενεργείται κατά την λήξιν του διδακτικού έτους δι' ειδικής πράξεως του Συλλόγου των Διδασκόντων αποφαινομένου κατά «πλειοψηφίαν επί τη βάσει της εν γένει εν τε τω σχολείω και εκτός αυτού συμπεριφοράς τούτων και των τυχόν εις τα οικεία βιβλία κατακεχωρημένων στοιχείων κυρώσεων ή ηθικών αμοιβών προσηκόντως συνεκτιμώμενων κατά την κρίσιν του Συλλόγου των Διδασκόντων. Προκειμένου περί χαρακτηρισμού της διαγωγής μαθητού τινός ως «κοσμίας» η «επίμεμπτης» ή κατά τα ανωτέρω πράξις του Συλλόγου των Διδασκόντων δέον να είναι ητιολογημένη 7) Ο χαρακτηρισμός της διαγωγής μαθητών, ως καθαρώς παιδαγωγικού χαρακτήρος δεδομένου, αποτελεί στοιχείον σχολικής αποκλειστικώς χρήσεως. 8) Ουδεμία τροποποίησις διαγωγής μαθητού υπό του Συλλόγου των Διδασκόντων χωρεί μετά την καθ' οιονδήποτε τρόπον οριστικήν έξοδον τούτου εκ του σχολείου».

Επειδή, κατά την έννοια των παραπάνω διατάξεων ο χαρακτηρισμός της διαγωγής των μαθητών ως «κοσμιωτάτης» «κοσμίας» ή «επίμεμπτης» εξαρτάται από τη συμπεριφορά τους κατά τη διάρκεια ολόκληρου του έτους, όπως η συμπεριφορά αυτή προσδιορίζεται από το νόμο (άρθρο 26 παρ. 3) και ειδικότερα εξαρτάται από το είδος και τον αριθμό των παρεκκλίσεων από τη συμπεριφορά αυτή. Εξάλλου ο δυσμενής χαρακτηρισμός της διαγωγής μαθητή ως «κοσμίας» ή «επίμεμπτης» ελέγχεται μόνο από την άποψη της αιτιολογίας και δεν υπόκειται σε περαιτέρω ακυρωτικό έλεγχο, γιατί είναι προϊόν ουσιαστικής εκτίμησης και αξιολόγησης της συμπεριφοράς που επέδειξε ο μαθητής κατά τη διάρκεια του έτους. Επομένως για το χαρακτηρισμό αυτό δεν απαιτείται προηγούμενη κλήση του μαθητή για παροχή εξηγήσεων. (ΣτΕ 323/82, 1861/1986).

Επειδή, στην παραδεκτώσ προσβαλλόμενη 17/4.6.1985 απόφαση του συλλόγου των καθηγητών του πρώτου λυκείου Ναυπλίου αναφέρεται ότι ο σύλλογος «χαρακτηρίζει κοσμία τη διαγωγή των κατά τις επόμενες περιπτώσεις μαθητών. Α..... Β. Για βιαιοπραγίες κατά συμμαθητών: 1) 3) Καραμήτου Δημητρίου (Γ' τάξεως, κατά Ηλιάδης Γεωργίου) Γ. Για ειδικές περιπτώσεις: 1) Καραμήτου Δημητρίου διότι: εμπίπτει στην κατηγορία Β' β) έχει επιβληθεί 5ήμερη αποβολή για απρεπή

συμπεριφορά του (πράξη 15/9.5.1985) γ) συμπεριφέρθηκε με θρασύτητα και απειλητικά κατά του κ. Λυκειάρχη (13.5.1985) και ενώπιον πολλών καθηγητών του Σχολείου και άλλων στο Γραφείο του Σχολείου, δ) ως διαχειριστής των οικονομικών δύο εκδρομών (μονήμερης 19.12.1984 – Πενθήμερης 1-5/4/85) της Γ΄ τάξεως δεν έχει προσκομίσει τα στοιχεία για έλεγχο της διαχείρισεως, παρόλο που κλήθηκε πολλές φορές γι' αυτό. Σημειώνεται ότι οι εκκρεμότητες αφορούν συνολικά δραχμές 70.000 (19.000 στο ΚΤΕΛ Αργολίδας – 16.000 στο Ξενοδοχείο EUROPA HOTEL Περαιά Θεσσαλονίκης – 35.000 Πρακτορείο Στάϊκου). «Η αιτιολογία αυτή της προσβαλλόμενης απόφασης στηρίζεται κατ' αρχήν στα στοιχεία του φακέλλου, και ιδίως στο ημερολόγιο του σχολείου και στην 15/9.5.1985 προηγούμενη απόφαση του συλλόγου των καθηγητών, και είναι νόμιμη και επαρκής, εφόσον δεν προβάλλονται κατ' αυτής ειδικότερες αιτιάσεις. Επομένως είναι απορριπτέοι ως απαράδεκτοι γιατί πλήττουν την ανέλεγκτη ουσιαστική κρίση της διοίκησης οι γενικοί και αόριστοι ισχυρισμοί του αιτούντος ότι δεν διέπραξε καμία παράβαση και ότι οι κατηγορίες εναντίον του είναι αναληθείς.

Επειδή, προβάλλει ο αιτών ότι η παραδεκτά προσβαλλόμενη απόφαση είναι παράνομη γιατί δεν αναφέρει το όργανο και τη συγκρότησή του για να ελεγχθεί η νόμιμη σύνθεσή του. Ο λόγος αυτός, όπως προβάλλεται με το δικόγραφο της αίτησης ακυρώσεως, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, γιατί η συγκρότηση του συλλόγου των καθηγητών, ο οποίος εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη όπως προκύπτει από το περιεχόμενο της, είναι δεδομένη από το νόμο και δεν απαιτείται κατά νόμο η αναφορά της στην προσβαλλόμενη απόφαση, εφόσον άλλωστε δεν προβάλλεται ότι κατά την κρίσιμη συνεδρίαση απουσίαζε συγκεκριμένο μέλος του συλλόγου με αποτέλεσμα να προκύπτει παράνομη σύνθεση του συλλογικού αυτού οργάνου. Επίσης είναι απορριπτέος ως αβάσιμος και ο λόγος ακυρώσεως με τον οποίο προβάλλεται ότι παράνομα ο αιτών δεν κλήθηκε σε απολογία ενώπιον του συλλόγου των καθηγητών πριν από το χαρακτηρισμό της διαγωγής του ως κοσμίας, γιατί όπως αναπτύσσεται στις προηγούμενες σκέψεις, για το χαρακτηρισμό της διαγωγής μαθητών ως «κοσμίας», που γίνεται κατά τη λήξη του διδακτικού έτους, δεν απαιτείται προηγούμενη κλήση του για παροχή εξηγήσεων. Τέλος προβάλλει ο αιτών, με το από 30-10-1986 υπόμνημά του, ότι ο σύλλογος καθηγητών που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη συγκροτήθηκε παράνομα, γιατί κατά την κρίσιμη συνεδρίαση απουσίαζε τουλάχιστον ένα μέλος του συλλόγου και δεν προκύπτει από τα πρακτικά ή τα στοιχεία του φακέλλου ότι όλα τα μέλη του συλλόγου είχαν κληθεί να παραστούν εγγράφως κατά τη συνεδρίαση αυτή, ούτε η έγγραφη απόδειξη της πρόσκλησης των απόντων μελών. Ο αυτοτελής όμως αυτός λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος γιατί προβάλλεται το πρώτο με υπόμνημα.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την κρινόμενη αίτηση.

Διατάζει την κατάπτωση του παραβόλου.

Επιβάλλει στον αιτούντα εννέα χιλιάδες (9.000) δραχμές ως δικαστική δαπάνη του δημοσίου.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 20 Νοεμβρίου 1986 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 12ης Ιανουαρίου 1987.

Ο Πρόεδρος του Γ΄ Τμήματος Η Γραμματέας

Αριθμός 1821/1989
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Πρόεδρος: Β.Μποτόπουλος.
Εισηγητής: Ν. Παπαδημητρίου, Σύμβουλος.
Δικηγόροι: Αρ. Τσάτσος, Κ. Ηλιακόπουλος

Πειθαρχικές ποινές σε μαθητές οι πράξεις, με τις οποίες επιβάλλονται στερούνται εκτελεστού χαρακτήρα εκτός από την ποινή της αλλαγής του σχολικού περιβάλλοντος η οποία προσβάλλεται με αίτηση ακύρωσης. Αντίθετη μειοψηφία.

4. Επειδή, κατά τη διάταξη του άρθρου 26 § 3 του π.δ. 104/1979 (ΦΕΚ 23) « Η προσήκουσα διαγωγή των μαθητών, νοουμένη ως έμπρακτη συμμόρφωση προς του κανόνες οι οποίοι διέπουν τη σχολική ζωή και προς τις ηθικές αρχές του κοινωνικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο διαβιούν, αποτελεί υποχρέωσή τους, κάθε δε παρέκκλιση απ' αυτή που εκδηλώνεται με υπαίτια πράξη ή Παράλειψη, αποτελεί αντικείμενο παιδαγωγικού ελέγχου και σε περίπτωση ανάγκης αντιμετωπίζεται με «σχολικές κυρώσεις...» Εξάλλου, κατά τη διάταξη του άρθρου 27 του ίδιου π.διατάγματος «Για κάθε υπαίτια παρέκκλιση από την προσήκουσα, κατά την έννοια της § 3 του άρθρου 26 ...διαγωγή και αναλόγως του βαθμού της παρεκκλίσεως αυτής επιβάλλονται στους μαθητές οι εξής κυρώσεις: α) παρατήρηση, β) επίπληξη, γ) ωριαία απομάκρυνση από το διδασκόμενο μάθημα,δ) αποβολή από τα μαθήματα μέχρι 3 ημέρες, ε) αποβολή από τα μαθήματα μέχρι 5 ημέρες και στ) αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος». Τέλος, κατά την § 1 του άρθρου 28 του πιο πάνω π.διατάγματος οι καθηγητές μπορούν να επιβάλλουν τις υπό στοιχεία α', β' και γ' και δ' κυρώσεις, το συμβούλιο που αποτελείται από το διευθυντή του σχολείου ως πρόεδρο και τους καθηγητές που διδάσκουν στην τάξη του μαθητή ως μέλη μπορεί να επιβάλλει τις υπό στοιχεία α', β', γ', δ' και ε' κυρώσεις και τέλος την υπό στοιχεία στ' κύρωση μπορεί να επιβάλλει μόνο η ολομέλεια του συλλόγου των καθηγητών που διδάσκουν στο σχολείο.

5. Επειδή, όπως πρόκυπτε από τις διατάξεις που έχουν παρατεθεί στην προηγούμενη σκέψη, οι πράξεις των αρμόδιων σχολικών οργάνων με τις οποίες επιβάλλονται σε μαθητές οι ποινές που προβλέπονται στο άρθρο 27 του π.δ. 107/1979, εκτός από την ποινή της αλλαγής του σχολικού περιβάλλοντος. αποσκοπούν στη διατήρηση της αναγκαίας στο σχολείο πειθαρχίας και γενικώς στην ομαλή λειτουργία του και συνιστούν μέτρα εσωτερικής τάξεως» τα οποία στερούνται εκτελεστού χαρακτήρα και δεν προσβάλλονται παραδεκτώς με αίτηση ακυρώσεως. Αντιθέτως, οι πράξεις με τις οποίες επιβάλλεται η ποινή της αλλαγής του σχολικού περιβάλλοντος αποτελούν, λόγω της σημασίας τους και των άμεσων δυσμενών συνεπειών που συνεπάγονται σε βάρος των τιμωρημένων μαθητών, εκτελεστές διοικητικές πράξεις και παραδεκτώς προσβάλλονται με το ένδικο βοήθημα της αίτησης ακυρώσεως. Αν και κατά τη γνώμη ενός μέλους του δικαστηρίου με αποφασιστική ψήφο, οι πράξεις των αρμόδιων σχολικών οργάνων με τις οποίες επιβάλλονται σε μαθητές πειθαρχικές ποινές που μπορεί να κλιμακωθούν μέχρι και την αλλαγή του σχολικού περιβάλλοντος συνιστούν, ανεξάρτητα από τη βαρύτητα της ποινής που επιβάλλεται, εκτελεστές διοικητικές πράξεις, οι οποίες προσβάλλονται παραδεκτώς με αίτηση ακυρώσεως.

Αριθμός 1099/1996
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΤ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 12 Φεβρουαρίου 1996 με την εξής σύνθεση: Αν. Μαρίνος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Στ' Τμήματος, Ν. Ντούβας, Αικ. Συγγούνα, Σύμβουλοι, Κ. Κουσούλης, Κ. Φιλοπούλου, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Β. Μανωλόπουλος.

Για να δικάσει την από 7 Δεκεμβρίου 1995 αίτηση:

του Εμμανουήλ Δημουλικά του Γρηγορίου, εμπόρου, κατοίκου Κηφισιάς Αττικής, οδός Πίνδου αρ. 15, πατρός του ανήλικου μαθητή Γρηγορίου Εμ. Δημουλικά και με την ιδιότητα του κηδεμόνος αυτού, ο οποίος παρέστη με την δικηγόρο Φωτεινή Κοκκινίδιου (Α.Μ. 7508), που τον διόρισε στο ακροατήριο, κατά του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ο οποίος παρέστη με τον Κρ. Μανωλή, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθούν: 1) η 12/24-10-1995 πράξη του Συλλόγου καθηγητών του 1ου Λυκείου Κηφισιάς και 2) η 2232/4-12-1995 επικυρωτική απόφαση της Β' Δ/σης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της Εισηγήτριας, Παρέδρου Κ. Φιλοπούλου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε την πληρεξούσια του αιτούντος, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του Δικαστηρίου και,

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο ν ό μ ο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (2925753 και 2925754/1995 διπλότυπα εισπράξεως της Δ.Ο.Υ. Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών και 2431163 και 7177263 ειδικά έντυπα παραβόλου).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση: α) της 12/24-10-1995 πράξεως του συλλόγου καθηγητών του 1ου Λυκείου Κηφισιάς, με την οποία επιβλήθηκε στο γιό του αιτούντος Γρηγόριο Δημουλικά, μαθητή της Γ' τάξεως του εν λόγω Λυκείου η κύρωση της αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος για τα πειθαρχικά παραπτώματα που αναφέρονται στην πράξη αυτή, και β) της 5859/23-11-1995 πράξεως του Προϊσταμένου του 2ου Γραφείου Β' Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Νομαρχίας Αθηνών, (από παραδρομή προσδιορίζεται στο δικόγραφο με αριθμό 2232/4-12-1995), με την οποία ορίσθηκε ως σχολείο μετεγγραφής του γιού του αιτούντος το 2ο Λύκειο Κηφισιάς.

3. Επειδή, από στοιχεία που προσκόμισε ο αιτών προκύπτει ότι ο γάμος αυτού με την μητέρα του ανήλικου γιού του έχει ήδη λυθεί, και ότι, ναι μεν αρχικώς την επιμέλεια του προσώπου του γιού του είχε αναλάβει η μητέρα του, πλην όμως η τελευταία με την 20363/8-2-1996 ένορκη βεβαίωση ενώπιον συμβολαιογράφου δήλωσε ότι από το έτος 1993 την επιμέλεια του προσώπου του γιού της ασκεί ο αιτών και ότι αυτή εγκρίνει την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως. Με τα δεδομένα αυτά, ο αιτών νομιμοποιείται να ασκήσει μόνος του, και όχι από κοινού με την εν διαζεύξει σύζυγό του, την κρινόμενη αίτηση ακυρώσεως, η οποία στρέφεται κατά πράξεων που υποχρεώνουν το γιό του σε αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος, λόγω των συνεπειών που προκύπτουν από τις πράξεις αυτές για το πρόσωπο του γιού του, και οι οποίες

συνέπειες έχουν σχέση με τη μόρφωση και εκπαίδευσή του, δηλαδή αναφέρονται σε θέματα για τα οποία έχει επιμέλεια ο αιτών (άρθρο 1518 Α.Κ.) και χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, με την άσκηση του σχετικού ενδίκου μέσου, που έχει, ως εκ τούτου, επείγοντα χαρακτήρα (άρθρο 1516 εδ. α, περίπτ. 1 Α.Κ.) (βλ. ΣτΕ 3233/93).

4. Επειδή, το π.δ. 104/1979 «Περί σχολικού και διδακτικού έτους, υπηρεσιακών βιβλίων, εγγραφών, μετεγγραφών, φοιτήσεως, διαγωγής και τιμητικών διακρίσεων των μαθητών των σχολείων Μέσης Γενικής Εκπαιδύσεως» (φ.Α, 23), ορίζει στο άρθρο 26 αυτού ότι: «1. Η συμπεριφορά μαθητών, η καθ' οιονδήποτε τρόπον εκδηλουμένη εντός και εκτός του σχολείου δια πράξεων ή παραλείψεων, συνιστά την διαγωγή αυτών. 2. 3. Η προσήκουσα διαγωγή των μαθητών, νοουμένη ως έμπρακτος συμμόρφωσις προς τους διέποντας την σχολικήν ζωήν κανόνας και προς τα ηθικάς αρχάς του κοινωνικού περιβάλλοντος, εντός του οποίου διαβιούν, αποτελεί υποχρέωσιν αυτών, πάσα δε παρέκκλισις εκ ταύτης, εκδηλουμένη δι' υπαιτίου πράξεως ή παραλείψεως, αποτελεί αντικείμενον παιδαγωγικού ελέγχου και εν ανάγκη αντιμετωπίζεται δια σχολικών κυρώσεων κατά τας διατάξεις του παρόντος Π. Δ/τος». Περαιτέρω, κατά το άρθρο 27 του ίδιου π.δ/τος «Δια πάσαν υπαίτιον παρέκκλισιν εκ της προσήκουσης κατά την έννοιαν της παρ. 3 του άρθρ. 26 του παρόντος Π. Δ/τος διαγωγής και αναλόγως του βαθμού της παρεκκλίσεως ταύτης επιβάλλονται εις τους μαθητάς αι κάτωθι κυρώσεις: α) Παρατήρησις, β) επίπληξις, γ) ωριαία απομάκρυνσις εκ του διδασκόμενου μαθήματος, δ) αποβολή εκ των μαθημάτων μέχρι 3 ημερών, ε) αποβολή εκ των μαθημάτων μέχρι 5 ημερών και στ) αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος». Τέλος, στο άρθρο 28 του ίδιου π.δ/τος ορίζεται ότι την κύρωση της αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος μπορεί να επιβάλλει μόνο η ολομέλεια των διδασκόντων στο συγκεκριμένο σχολείο.

5. Επειδή, στο άρθρο 11 περίπτωση ΣΤ του ν. 1566/1985 (ΦΕΚ 167) προβλέπεται ο σύλλογος διδασκόντων κάθε σχολείου, που αποτελείται από όλους τους διδάσκοντες στο σχολείο με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και έχει ως πρόεδρο ως διευθυντή του σχολείου (παρ. 1) και ορίζεται ότι ο σύλλογος διδασκόντων αποτελεί συλλογικό όργανο (παρ. 3). Εξάλλου, στην παρ. 7 του άρθρου 19 του ν. 1599/1986 (ΦΕΚ 75) ορίζεται ότι «η υπογραφή του προέδρου ή του αναπληρωτή του αρκεί για την υπόσταση κάθε πράξης του συλλογικού οργάνου», και στην παρ. 10 του ίδιου άρθρου ότι «οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται για τα συλλογικά όργανα της κεντρικής και αποκεντρωμένης διοίκησης, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης». Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι για να έχουν νόμιμη υπόσταση οι πράξεις του συλλόγου των διδασκόντων των δημόσιων σχολείων, αρκεί, ως πράξεις συλλογικών οργάνων της κεντρικής και αποκεντρωμένης διοίκησης, να υπογράφονται από τον Πρόεδρο του συλλογικού οργάνου ή τον αναπληρωτή του (ΣτΕ 133/92, βλ. και 2758/92). Στην προκειμένη περίπτωση, εφόσον η προσβαλλόμενη πράξη του συλλόγου των διδασκόντων υπογράφεται από τον Διευθυντή του Λυκείου, πράγμα άλλωστε που δεν αμφισβητείται, αβασίμως ο αιτών υποστηρίζει ότι η πράξη αυτή δεν είναι νόμιμη γιατί από το σύνολο των είκοσι ενός (21) καθηγητών που έλαβαν μέρος στην κρίσιμη συνεδρίαση, φέρει τις υπογραφές μόνο δεκαέξι (16) καθηγητών.

6. Επειδή, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη πράξη του συλλόγου των καθηγητών, κατά την κρίσιμη συνεδρίαση του συλλόγου, συνελθόντος μετά από πρόσκληση των μελών του από τον Διευθυντή του Λυκείου, παρίσταντο είκοσι ένας (21) καθηγητές επί συνόλου τριάντα ενός (31) ήτοι πολύ άνω του ημίσεως πλέον ενός που αποτελεί τον νόμον και ορίζοντος άλλως την απαρτίαν. Με το δεδομένο αυτό της υπάρξεως απαρτίας κατά την ως άνω συνεδρίαση ο λόγος ακυρώσεως, κατά τον οποίο η προσβαλλόμενη πράξη είναι μη νόμιμη γιατί είναι καταχωρισμένα σ' αυτήν

τα ονόματα είκοσι ενός (21) καθηγητών, ενώ το σύνολο των διδασκόντων ανέρχεται σε τριάντα ένα (31) καθηγητές, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, αφού μ' αυτόν δεν προβάλλεται ειδικότερα ότι ως προς τους δέκα (10) μη προσελθόντες καθηγητές δεν συνέτρεχε, τυχόν, κώλυμα συμμετοχής τους στην ανωτέρω συνεδρίαση του συλλόγου των διδασκόντων (προβλ. ΣτΕ 705/94, 3319/79).

7. Επειδή, από τις διατάξεις των άρθρων 26, 27 και 28 του π.δ. 104/1979 που αναφέρονται σε προηγούμενη σκέψη προκύπτει ότι ο μαθητής μπορεί να υποχρεωθεί σε αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, ως συνέπεια της επιβολής σ' αυτόν της αντίστοιχης πειθαρχικής κύρωσης για πειθαρχικό παράπτωμα που διέπραξε και τούτο ανεξάρτητα από το χαρακτηρισμό της διαγωγής του. Η επιβολή όμως της ανώτατης αυτής πειθαρχικής κύρωσης πρέπει να αιτιολογείται επαρκώς στη σχετική πειθαρχική απόφαση, για να μπορεί να εξακριβώσει ο ακυρωτικός δικαστής αν ορθά ασκήθηκε η διακριτική εξουσία του πειθαρχικού οργάνου κατά την επιμέτρηση της ποινής και τούτο γιατί, σύμφωνα με το νόμο, κάθε ποινή επιβάλλεται ανάλογα με το βαθμό της παρέκκλισης του μαθητή από τη διαγωγή που οφείλει να έχει. Για να είναι δε πλήρης η σχετική αιτιολογία πρέπει να παρατίθενται στην πειθαρχική απόφαση τόσο τα πραγματικά περιστατικά που θεμελιώνουν το παράπτωμα όσο και οι λόγοι για τους οποίους κρίθηκε ότι πρέπει να επιβληθεί η βαρύτερη ποινή της αλλαγής του σχολικού περιβάλλοντος (ΣτΕ 705/94, 2306/93, 2793/92 κ.α.).

8. Επειδή, στην προσβαλλόμενη πράξη του συλλόγου των καθηγητών αναφέρεται ότι στο γιό του αιτούντος Γρηγόριο Δημουλικά επιβλήθηκε η κύρωση της αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος για τα παραπτώματα α) της τοποθετήσεως κόλλας στην καρέκλα καθηγητριάς, με αποτέλεσμα την καταστροφή του ενδύματός της και β) της τοποθετήσεως σιλικόνης στην κλειδαριά της κύριας εισόδου του σχολείου καθώς και συρματοσχοίνου, με αποτέλεσμα την καθυστέρηση έναρξης των μαθημάτων για μία ώρα, στις 5-10-1995. Στην ίδια πράξη του συλλόγου διδασκόντων αναφέρονται περαιτέρω τα ακόλουθα: Όταν συνέβησαν τα προαναφερθέντα γεγονότα, οι καθηγητές προσπάθησαν να ανακαλύψουν τους υπαιτίους. Έτσι, στις 19-10-1995 ο σύλλογος των διδασκόντων συζήτησε το αποτέλεσμα των ερευνών. Ο καθηγητής Συμεώνογλου ανέφερε ότι, όπως πληροφορήθηκε από συμμαθητή του γιού του αιτούντος του οποίου το όνομα δεσμεύθηκε να μην αποκαλύψει, δράστης και των δύο παραπτωμάτων ήταν ο Γρηγόριος Δημουλίκας. Κατόπιν αυτού εκλήθη ο μαθητής Δημουλίκας, ο οποίος ισχυρίστηκε ότι δεν είχε καμία σχέση με τα ως άνω γεγονότα. Εκλήθη επίσης ο αιτών ο οποίος απέκλεισε οποιαδήποτε συμμετοχή του γιού του στα συμβάντα. Στη συνέχεια εκλήθη και αντιπροσωπεία του δεκαπενταμελούς μαθητικού συμβουλίου και ο Πρόεδρος αυτού δήλωσε κατηγορηματικά ότι ο Δημουλίκας δεν διέπραξε το πρώτο παράπτωμα και ότι δεν ε γνώριζε αν διέπραξε το δεύτερο. Κατά την κρίσιμη συνεδρίαση του συλλόγου διδασκόντων, ο Διευθυντής του σχολείου, αφού ενημέρωσε το σύλλογο ότι εκλήθησαν συμμαθητές του Δημουλικά με τους οποίους συζήτησε διεξοδικά το θέμα, δήλωσε ότι ο ίδιος δεν είχε πεισθεί για την ενοχή του μαθητή, λόγω μη υπάρξεως επαρκών στοιχείων. Ο καθηγητής Συμεώνογλου επέμεινε στην αξιοπιστία της πηγής του και έθεσε θέμα δικής του αξιοπιστίας, ενώ ο Διευθυντής του σχολείου τόνισε ότι «ο τρόπος που παρουσιάζονται τα αποδεικτικά στοιχεία δεν στοιχειοθετεί την ενοχή του μαθητή». Ακολούθως έγινε ψηφοφορία και αποφασίσθηκε κατά πλειοψηφία η απομάκρυνση του μαθητή Δημουλικά από το σχολείο.

9. Επειδή, η ανωτέρω αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξεως είναι αόριστη και δεν επαρκεί για να στηρίξει την επιβολή της πειθαρχικής κυρώσεως της αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος. Ειδικότερα, δεν προκύπτει από την πράξη αυτή αν ο γιός

του αιτούντος διέπραξε πράγματι τα πειθαρχικά παραπτώματα που του αποδίδονται, ενώ, εξάλλου, η αναφορά του καθηγητή Συμεώνογλου περί της ενοχής του Δημουλικά παρατίθεται εντελώς αόριστα χωρίς να κατονομάζεται ο μαθητής που έδωσε τη σχετική μαρτυρία, και δεν μπορεί, ακριβώς λόγω της αοριστίας της, να παράσχει έγκυρο έρεισμα για την επιβολή της επίδικης κυρώσεως. Τέλος, στην ως άνω πράξη δεν περιέχεται καν κρίση περί της ενοχής του γιού του αιτούντος ενόψει των στοιχείων που τέθηκαν υπόψη του συλλόγου καθηγητών, αλλά παρατίθεται μόνο η συμπερασματική εκτίμηση της πλειοψηφίας των μελών του οργάνου περί του ότι ήταν επιβλητέα στο μαθητή η κύρωση της αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος. Για το λόγο, επομένως, αυτόν της ανεπαρκούς αιτιολογίας της πράξεως, βασίμως προβαλλόμενο, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη πράξη του συλλόγου καθηγητών του 1ου Λυκείου Κηφισιάς.

10. Επειδή, μετά την ακύρωση της ως άνω πράξεως του συλλόγου διδασκόντων, η συμπροσβαλλόμενη πράξη του Προϊσταμένου του 2ου Γραφείου Β΄ Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Νομαρχίας Αθηνών, ερειδόμενη στην πρώτη πράξη του συλλόγου, χάνει το νόμιμο έρεισμά της και για το λόγο αυτό καθίσταται και αυτή ακυρωτέα.

Δια ταύτα

Δέχεται την κρινόμενη αίτηση.

Ακυρώνει την 12/24-20-1995 πράξη του συλλόγου καθηγητών του 1ου Λυκείου Κηφισιάς περί επιβολής στο γιό του αιτούντος της κυρώσεως της αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος, και την 5859/23-11-1995 πράξη του Προϊσταμένου του 2ου Γραφείου Β΄ Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Νομαρχίας Αθηνών περί ορισμού ως σχολείου μετεγγραφής του μαθητή του 2ου Λυκείου Κηφισιάς.

Διατάζει την απόδοση του παραβόλου, και

Επιβάλλει στο Δημόσιο τη δικαστική δαπάνη του αιτούντος που ανέρχεται σε είκοσι οκτώ χιλιάδες (28.000) δραχμές.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 14 Φεβρουαρίου 1996 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 4ης Μαρτίου 1996.

Ο Πρόεδρος του ΣΤ΄ Τμήματος Ο Γραμματέας του ΣΤ΄ Τμήματος

Αν. Μαρίνος

Β. Μανωλόπουλος

Αριθμός 2209/ 77
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
(Τμ. Γ')

Το συνταγματικόν δικαίωμα της ελευθέρας εκφράσεως των φιλοσοφικών, θρησκευτικών και πολιτικών πεποιθήσεων, δύναται να περιορισθή ως προς τους δημοσίους υπαλλήλους και ειδικώτερον τους στρατιωτικούς, χωρίς όμως οι περιορισμοί αυτοί να οδηγήσουν εις την κατάργησιν του ατομικού τούτου δικαιώματος. Ως εκ τούτου ο δημόσιος υπάλληλος, εκτός υπηρεσίας, δικαιούται να εκφράζεται ελευθέρως, εφ' όσον η άσκησις του δικαιώματος τούτου δεν οδηγεί εις ανάμειξιν εις πολιτικές διενέξεις. Το Σύνταγμα κατοχυρώνει την ελευθερίαν και ακώλυτον κυκλοφορίαν του τύπου άνευ διακρίσεως από απόψεως ιδεολογικού περιεχομένου των εντύπων, η δε προμήθεια και η ανάγνωσις τούτων δύναται να εμποδισθή δια της διακρίσεως των εφημερίδων εις εθνικόφρονας των οποίων επιτρέπεται η ανάγνωσις εις στρατιωτικούς και εις κομμουνιστικάς των οποίων η προμήθεια και η ανάγνωσις δεν είναι επιτρεπτή.

Η συναναστροφή στρατιωτικού μετά συμμαθητών του εις το Γυμνάσιον, προσκειμένων εις αριστεράς οργανώσεις και η σύναψις φιλίας μετά τουριστών και ιδιαίτερου δεσμού μετ' αλλοδαπής δεν συνιστούν αυτά καθ' εαυτά πειθαρχικόν παράπτωμα.

Επειδή, δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, ζητείται η ακύρωσις του από 21.1.1977. Πρακτικού του Δευτεροβάθμιου Ανακριτικού Συμβουλίου Χωροφυλακής, δια του οποίου απεφασίσθη η απόταξις του αιτούντος, χωροφύλακος, εκ του Σώματος. Επειδή, το Δευτεροβάθμιον ανακριτικόν συμβούλιον εστήριξε την προσβαλλομένην πράξιν του εις τας εξής εις βάρος του αιτούντος κατηγορίας: α) ότι ούτος, υπηρετών εις Χίον τον Φεβρουάριον 1975 επρομηθεύθη και edιάβαζε, εκτός της Λέσχης Χωροφυλακής, την εφημερίδα «Ριζοσπάστης», εις παρατήρησιν δε βαθμοφόρου εξεφράσθη υπέρ του κρατούντος εις Ρωσσίαν κοινωνικού καθεστώτος, άλλες δυο δε φορές τουλάχιστον επρομηθεύθη και edιάβαζε την εφημερίδα «Αυγή» απηγούσαν κομμουνιστικάς απόψεις, β) συναναστρέφετο νεαρά άτομα, συμμαθητάς τους εις το Γυμνάσιον, προσκείμενα εις ελεγχόμενας υπό της αριστεράς οργανώσεις, γ) τον Ιούλιον 1976 συνεδέθη με ομάδα αλλοδαπών τουριστών, τους οποίους μετέφερε δια του αυτοκινήτου του, και συνήψε ιδιαίτερας σχέσεις μετ' αλλοδαπής, προκαλέσας δυσμενή σχόλια εις βάρος του. Αι πράξεις αυταί αποτελούν, κατά την προσβαλλομένην απόφασιν, παράβασιν του άρθρου 14 παρ. 1 edαφ. γ' και ή του Ν.Δ. 935/1971 «περί καταστάσεως εν γένει των οπλιτών Χωροφυλακής κλπ.»

Επειδή, κατά τας διατάξεις ταύτας «οπλίτης της Χωροφυλακής ...

Παραπέμπεται εις το Ανακριτικόν Συμβούλιον με το ερώτημα της επιβολής της ποινής της αποτάξεως δια τους κάτωθι λόγους: α...β...γ. δια πράξεις καθαπτομένης της τιμής ή υπολήψεως αυτού η του Σώματος εις ο ανήκει... η) δια συμμετοχήν εις πολιτικές διενέξεις προφορικάς ή γραπτάς, σχετικάς δημόσιας συζητήσεις η καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπον δημοσίας εκδηλώσεις των πολιτικών φρονημάτων του, η συμμετοχήν ως μέλους εις οιαδήποτε πολιτικήν οργάνωσιν.

Επειδή, κατά το Σύνταγμα, όλοι οι πολίται, έχουν το δικαίωμα της ελευθέρας εκφράσεως των φιλοσοφικών, θρησκευτικών και πολιτικών πεποιθήσεών τους. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερίαν της γνώμης και την ελευθερίαν της αντλήσεως πληροφοριών ή ιδεών από κάθε προσιτόν μέσον ενημερώσεως και της περαιτέρω μεταφοράς τούτων, χωρίς, κατ' αρχήν, η κρατική εξουσία να έχει δικαίωμα επεμβάσεως. Και δύναται μεν, καθ' όσον αφορά τους δημοσίους υπαλλήλους και ειδικώτερον τους στρατιωτικούς, ευρισκομένους προς το κράτος εις

ηθελημένην ειδική σχέσιν εξουσιάσεως, να επιβληθούν ωρισμένοι περιορισμοί, οι οποίοι όμως ουδέποτε δύνανται να οδηγήσουν εις την κατάργησιν του αναφερθέντος ατομικού δικαιώματος. Οι περιορισμοί αυτοί συνοδεύουν τους δημοσίους υπάλληλους κατά την άσκησιν των καθηκόντων τους, συνισταμένοι εις το ότι ο υπάλληλος δεν ημπορεί να κάμνη χρήσιν της ιδιότητός του δια να διαδίδη τας ιδεάς του, και δεν δύναται να επηρεάζεται από τας πολιτικές πεποιθήσεις του ως ιδιώτου ή των προς ους έρχεται εις υπηρεσιακήν επαφήν κατά την ρύθμισιν της υποθέσεως των, οφείλει επίσης ο δημόσιος υπάλληλος ν' απέχη από κάθε πράξιν η οποία θα ηδύνατο να δημιουργήσει αμφιβολίας ως προς την νομιμότητά του εις το δημοκρατικόν πολίτευμα και την ιεραρχικήν υποταγήν τους εις την νόμιμον κυβέρνησιν. Ο δημόσιος όμως υπάλληλος, εκτός υπηρεσίας, σεβόμενος πάντοτε την υπό την ιδιότητα του επιβαλλομένην υποχρέωσιν διακριτικότητος απέναντι των τρίτων και του Κράτους, δικαιούται να εκφράζεται ελευθέρως, εφ' όσον βεβαίως, λαμβανομένου υπ' όψει, όπως εις την προκειμένην περίπτωσιν, του ειδικού καθεστώτος πειθαρχίας των στρατιωτικών, η άσκησις του δικαιώματος τούτου δεν οδηγεί εις ανεπίτρεπτον ανάμειξιν εις πολιτικάς διενέξεις.

Επειδή, εξ άλλου, εφ' όσον το Σύνταγμα κατοχυρώνει την ελευθερίαν του τύπου και ακώλυτον κυκλοφορίαν του, χωρίς καμμίαν διάκρισιν από απόψεως ιδεολογικού περιεχομένου των εντύπων, η προμήθεια και η ανάγνωσις τούτων δεν δύναται να εμποδισθή δι οιοδήποτε τρόπον και δη δια της διακρίσεως των εφημερίδων εις «εθνικόφρονας» των οποίων επιτρέπεται η ανάγνωσις από τους στρατιωτικούς και εις ελευθέρως και νομίμως κυκλοφορούσας «κομμουνιστικάς» των οποίων η προμήθεια και η ανάγνωσις δεν είναι επιτρεπτή.

Επειδή, κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, προκύπτει ότι, η υπό του αιτούντος χωροφύλακος προμήθεια και ανάγνωσις των εφημερίδων «Ριζοσπάστης» και «Αυγή» δεν συνιστά πειθαρχικόν πράπτωμα, και επομένως το προσβαλλόμενον πρακτικόν είναι παράνομον κατά το σκέλος τούτο της αιτιολογίας του.

Επειδή, η συναναστροφή του αιτούντος μετά των συμμαθητών του εις το Γυμνάσιον, έστω και προσκειμένων εις αριστερας οργανώσεις, και η σύναψις φιλίας μετά τουριστών και ιδιαίτερου δεσμού μετ' αλλοδαπής, δεν συνιστούν αυτά καθ' εαυτά πειθαρχικόν πράπτωμα, εφ' όσον δεν αποδίδονται εις τον αιτούντα και ετέροι πράξεις ή παραλείψεις, αι οποίαι θα εξέθετον το κύρος του αιτούντος ως κρατικού οργάνου και του Σώματος εις το οποίον ανήκει, αλλά δικαίωμα του αιτούντος της ελευθέρας αναπτύξεως της προσωπικότητός του, όπως ούτος εντός αντικειμενικών ορίων ευπερέπειας, το εννοεί καλύτερον δι εαυτόν. Επομένως η προσβαλλόμενη απόφασις είναι παράνομος και κατά τα σκέλη αυτά της αιτιολογίας της, και ακυρωτέα, κατά τον βασίμως προβαλλόμενον λόγον ακυρώσεως.

Διοικητικόν Εφετείων Αθηνών Αριθμός 331/80.

Πρόεδρος: Δ. Καλλιβώκας, Σύμβουλος Επικρατείας
Εισηγητής: Αγ. Λιακάκος, Εφέτης

Το δικαίωμα ελευθέρας εκφράσεως γνώμης δύναται να περιορισθή, όσον αφορά τους δημοσίους υπαλλήλους και δη στρατιωτικούς, ούχι όμως, μέχρι καταργήσεως ή αποδυναμώσεως του. Δημόσια κριτική σχεδίου νόμου ενοποιήσεως επετηρίδων υπό αξιωματικού με απαιτούμενην διακριτικότητα και γλωσσικήν εγκράτειαν, άνευ επικλήσεως στοιχείων ανακριβών, αποτελεί άσκησιν του δικαιώματος τούτου και δεν στοιχειοθετεί πειθαρχικόν παράπτωμα. Επειδή δια της υπό κρίσιν αιτήσεως ζητείται η ακύρωσις: 1. της υπ αριθ. Φ. 151/120/467245/4.8.1977 αποφάσεως του Υφυπουργού Εθνικής αμύνης (Γ. 250) δια της οποίας, ο αιτών σημαγός ετιμωρήθη δια της αργίας δια προσωρινής απολύσεως επί τεσσάρων (4) μήνας, 2) της άπο 25.7.1977 γνωμοδοτήσεως του δια της υπ' αριθ. Φ. 151/310/100448/9.7./1977 διαταγής "Αρχηγείου 'Αεροπορίας συγκροτηθέντος Δευτεροβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου, δια της οποίας τούτο απεφάνθη υπέρ της επιβολής της "ως άνω πειθαρχικής ποινής εις τον αιτούντα, του οποίου απέρριψε προσφυγην κατα της από 8.6.1977 γνωμοδοτήσεως του Πρωτοβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου, το όποιον ειχεν άποφανθή ομοίως, και 3) της ως άνω άπο 8.6. 1977 γνωμοδοτήσεως του Πρωτοβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου. Επειδή, απαραδέκτως προσβαλλόμεναι ή ως άνω γνωμολόγησις του Πρωτοβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου, καθ όσον κατ αυτής προβλέπεται ύπο του νόμου (άρθρον 56 παρ. 1 του ν.δ. 1400/1973) και ήσκήθη υπό του αιτούντος προσφυγή, επί της οποίας εξεδόθη ή ως άνω, παραδεκτως προσβαλλομένη, γνωμολόγησις του Δευτεροβαθμίου 'Ανακριτικού Συμβουλίου.

Επειδή, δια του άρθρου 32 του ν.δ. 1400 /1973 «περί καταστάσεως των αξιωματικών των Ενοπλων Δυνάμεων» (Α. 114) ορίζεται ότι: «1. Η ποινή της προσωρινής απολύσεως επιβάλλεται εις τους μονίμους εν ενεργεία αξιωματικούς ένεκα των εξής αιτιών: α) Δι ασυμβίβαστον η αναξιοπρεπή προς την Ιδιότητα του Αξιωματικού διαγωγήν ως και δια πασαν πραξιν άντιβαινουσαν προς τας εκ της ιδιότητος ταύτης άπορρέουσας υποχρέωσις αυτού, β) . . . ».

Επειδή, κατά το ισχύον Σύνταγμα (άρθρα 5,10,13, και 14), όλοι οι πολίται έχουν το δικαίωμα της ελευθέρας εκφράσεως, προφορικώς ή εγγράφως, των πεποιθήσεων των (πολιτικών, φιλοσοφικών, θρησκευτικών κ.λ.π), το δικαίωμα δε τούτο περιλαμβάνει και την ελευθερίαν εκφράσεως της γνώμης αυτών επί των εις την επαγγελματικήν των κατάστασιν αναφερομένων θεμάτων. Και δύναται μεν, όσον αφορά εις τους δημοσίους υπαλλήλους, τελούντας έναντι του κράτους εις ηθελημένην ειδικήν σχέσιν εξουσιάζσεως και ίδια εις τους στρατιωτικού υποκειμένους εις ειδικόν καθεστώς πειθαρχίας, να επιβληθούν ωρισμένοι περιορισμοί , οι οποίοι όμως δεν δύναται να εξικνούνται μέχρι καταργήσεως ή αποδυναμώσεως του ως άνω ατομικού δικαιώματος. Συνεπώς οι περιορισμοί ούτοι είτε προβλέπονται υπό ρητών νομοθετικών διατάξεων είτε, εν απουσία ειδικής νομοθετικής ρυθμίσεως, προκύπτουν εξ αυτής ταυτης της φύσεως της δημοσιοϋπαλληλικής σχέσεως, δεν δύναται να απολήξουν εις την απαγόρευσιν άσκήσεως δημόσιας κριτικής ενεργειών κρατικών οργάνων, αφορσών εις θέματα θίγοντα την υπαλληλικήν κατάστασιν και εν γένει σταδιοδρομίαν του στρατιωτικού ούτε δύναται να στοιχειοθετήση πειθαρχικόν παράπτωμα η άσκησις τοιαύτης κριτικής, εφ' όσον αυτή ενεργείται με την επιβαλλομένην ως εκ της ιδιότητος του στρατιωτικού υπαλληλου διακριτικότητα και γλωσσικήν εγκράτειαν, δεν γίνεται δε επίκλησις στοιχείων ανακριβών, των οποίων

ετέλει ούτος εν γνώσει η δεν κατέβαλε την δέουσαν επιμέλειαν προς διαπίστωση της ανακρίβειας των.

Επειδή, εν προκειμένω, ως προκύπτει εκ των εγγράφων του φακέλλου, μελετώμενης ύπο των υπηρεσιών της Πολεμικής Αεροπορίας της ενοποιήσεως των επετηρίδων των προερχομένων εκ των Σχολών Αξιωματικών (ΣΤΥΑ και ΣΥΔ) και συνταχθέντος σχεδίου νόμου, ό αιτών σημαγός, προερχόμενος εκ τοιάυτης της Σχόλης και θιγόμενος κατά την σειράν αρχαιότητος του εκ της τοιαύτης ένοποιήσεως των επετηρίδων, συνέταξε και εξετύπωσεν εις 35-40 αντίτυπα σχολιον επί του ρηθέντος σχεδίου νομού.

Έπειδή, δια της προσβαλλομένης γνωμοδοτήσεως του το Δεύτεροβάθμιον Συμβούλιον εκρινεν ότι ο αιτών υπεπεσεν εις πειθαρχικον παράπτωμα συνισταμενον εις «ενεργείας αντιβαίνουσας προς τάς εκ της ιδιότητός του απορρέουσας υποχρεώσεις και αποτελούσας ασυμβίβαστον διαγωγήν προς την ιδιότητα του αξιωματικού», ήτοι ως παράπτωμα κολαζόμενον δια προσωρινής απολύσεως συμφώνως προς την έκτεθείσαν διάταξιν της παρ. 1 περιπτ. α του άρθρου 32 του Ν.Δ. 1400/1973, με την αίτιολογίαν ότι συνέταξε και εξετύπωσε υπόμνημα ύπο τον τίτλον «Σχόλιον επί Σχεδίου Ενοποιήσεως Αξιωματικών προερχομένων εκ της ΣΤΥΑ-ΣΥΔ της Έλληνικής Αεροπορίας» εις το όποιον σχολιάζει άνεπιτρεπτως σχέδιον νόμου...και του οποίου ελαβον γνώσιν και ετέρα πρόσωπα της ύπηρεσίας, άλλα δεν κατέστη δυνατή ή περαιτερω κυκλοφορία λόγω της εν τω μεταξύ αποκαλύψεως του ύπο της υπηρεσίας» Αλλά μόνη ή ύπο του αιτούντος συντάξις και εκτύπωσις του σχολίου τούτου επι σχεδίου νόμου έχοντος επιπτώσεις επί της επαγγελματικής του σταδιοδρομίας, ως και ή εμμέσως πλήν σαφώς άποδιδόμενη εις τούτον προθεσις να καταστήση γνωστάς τάς επί του θέματος σκέψεις του εις Τρίτα πρόσωπα, ανεξαρτήτως εντός η εκτός της ύπηρεσίας, συνιστά ασκησιν τοου συνταγματικώς κατοχυρωμένου ατομικου δικαιώματος της ελευθέρας εκφράσεως της γνώμης του και δεν άποτελεί ενεργειαν δυναμένην καθ' αυτήν να υπαχθή εις την ως άνω διάταξιν του άρθρου 32 του Ν.Δ. 1400/1973 δοθέντος οτι εις την προσβαλλομένην γνωμοδότησιν δεν βεβαιούται, και δη ητιολογημένως, ότι δια του σχολίου του ο αιτών προήλθεν εις κριτικήν των απόψεων των υπηρεσιών της Αεροπορίας άνευ της επιβαλλόμενης δια στρατιωτικόν διακριτικότητος και γλωσσικής εγκρατείας. . Περαιτέρω, δια της προσβαλλόμενης γνωμοδοτήσεως αποδίδεται εις τον αιτούντα και ότι δια του σχολίου του «προβαίνει εις ανακριβείς κρισεις και συμπεράσματα επί αποφάσεων της ηγεσίας Αεροπορίας και αμφισβητεί αναρμοδίως την ακρίβειαν των εν τη εισηγητικη έκθεσει διαλαμβανομένων στοιχείων». Καθ' όσον όμως άφορα εις την (αναρμοδιότητα) του αιτούντος να αμφισβητήση την ακρίβειαν των εν λόγω στοιχείων ισχύουν τα ανωτέρω εκτεθέντα. Εξ άλλου, ως προκύπτει εκ της τοιαύτης διατυπώσεως της αιτιολογίας της προσβαλλομένης γνωμοδοτήσεως δεν καταλογίζεται εις τον αιτούντα ή χρησιμοποίησις ανακριβών στοιχείων και δή εν γνώσει του ή κατα παράλειψιν του ελέγχου των, ότε κατά τα προεκτεθέντα, θα έστοιχειοθετείτο πειθαρχικόν παράπτωμα, άλλα μόνον η διατύπωσις άνακριβών, ήτοι εσφαλμένων κατά την αποψιν της Διοικήσεως κρίσεων και συμπερασμάτων. Τούτο όμως, και αληθές υποτιθέμενον, δεν εμπίπτει έ πάση περιπτώσει εις την εννοϊαν των ενεργειών περί των οποίων προβλέπει ή ως άνω διατάξεις του άρθρου 32 του Ν.Δ. 1400/1973. Συνεπώς η προσβαλλομένη γνωμοδότησις είναι πλημμελώς ήτιολογημένη και δέον να ακυρωθεί, κατά τον βασίμως προβαλλόμενον λογον ακυρώσεως, ως επίσης και η επί της γνωμοδοτήσεως ταύτης στηριζόμενη ως άνω απόφασις του Έφυπουργού Εθνικής Αμύνης περί επιβολής εις τον αιτούντα της ειρημένης ποινής, περιττής άποβαινούσης της εξετάσεως των λοιπών λόγων ακυρώσεως της υπό κρίσιν αιτήσεως, ή οποία δέον να γίνει δεκτή.

Διοικητικόν Έφετεῖον Ἀθηνῶν Αριθ. 320/80.

Πρόεδρος : Δ. Καλλιβώκας, Σύμβουλος Επικρατείας

Εισηγητής : Α. Καλαντζάκος, Εφέτης

Του δικαιώματος της δημόσιας εκδηλώσεως των πολιτικών φρονημάτων στερείται ο δημόσιος υπάλληλος λόγω της εξουσιαστικής σχέσεως αυτού προς το Κράτος.

Ο περιορισμός αυτός αποτελεί αναγκαίαν προϋπόθεσιν της μονιμότητας, συναρτώμενος προς τας αρχάς της αμεροληψίας και πολιτικής ουδετερότητας της δημοσίας υπηρεσίας. Ητιολογημένη απόφασις ανακριτικού συμβουλίου περί επιβολής πειθαρχικής ποινής εις βάρος αστυνομικού οργάνου, δια διαγωγὴν ασυμβίβαστον προς την ιδιότητά του.

Επειδή, δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, διώκεται η ακυρωσις της ἀπο 5 Ἀπριλίου 1977 αποφάσεως" του κατ' ἄρθρον 32» ως ἐτροποποιήθη (αρθρ. 4 παρ. 7 του Ν. 295/76), Ν.Δ/τος 935/1971 Δευτεροβαθμίου 'Ανακριτικού Συμβουλίου, δι ης απεφάνθη τούτο υπέρ της επιβολής εις τον αιτούντα, Αρχιφύλακα, της ποινής της διμήνου αργίας δι' απολύσεως, διά παράβασιν της διατάξεως του άρθρου 11 παρ. 1 ἐδ. α τοῦ Ν.Δ. 935/1971.

Επειδή, εις το ἄρθρον 99 του ἀπο 25 Ὀκτωβρίου, 4 Νοεμβρίου 1958 Β.Δ/τος «περί κανονισμοῦ του Αστυνομικοῦ Σώματος» ορίζονται τα ἑξῆς

1) Πάσα υπαίτιος παράβασις ὑπαλληλικοῦ καθήκοντος ἢ ασυμβίβαστος προς το ἀξίωμα του αστυνομικοῦ διαγωγῆ, εἴτε εκ δόλου εἴτε εξ ἀμελείας τελεσθεῖσα, εφ' ὅσον δεν ορίζεται ἄλλως και δυνάμενη να καταλογισθῆ αποτελεί πειθαρχικόν ἄδικημα, 2) το υπαλληλικόν καθήκον προσδιορίζεται τόσον ἐκ των ὑπό των κειμένων διατάξεων ἐγκυκλίων, οδηγιῶν και διαταγῶν ἐπιβαλλομένων εις τους αστυνομικοὺς υποχρεώσεων ὅσον και εκ της καθόλου ἐντός και ἐκτός της υπηρεσίας, ἐκάστοτε τηρητέας ἐν γένει διαγωγῆς αὐτῶν. Εξ ἄλλου κατὰ μεν το ἄρθρον 10 παρ.1 του Ν.Δ.935/1971 περί καταστάσεως ἐν γενεῖ, των οπλιτῶν Χωρ/κῆς και των κατωτέρων οργάνων της Αστυνομίας Πόλεων και Πυροσβεστικοῦ Σώματος» η ἀργία δι απολύσεως εἶναι ἀνωτέρα πειθαρχική ποινή, κατὰ δε την διάταξιν του ἐδ. α' της παρ. 1 του άρθρου 11 του αὐτοῦ ως ἀνω Ν.Δ., οι ἐν ἐνεργείᾳ, διαθέσιμότητι, ἐτησία ἀδεία, λόγω νοσήματος, πολεμική ἢ μονιμῶ διαθέσιμότητι, παραπέμπονται εις Ἀνακριτικόν Συμβούλιον με το ἐρώτημα της επιβολῆς της ποινῆς της ἀργίας δι' απολύσεως δι' ασυμβίβαστον προς την ιδιότητα των διαγωγῆν ως και δια πάσαν πράξιν ἀντιβαίνουσαν εις το καθήκον και την ἀξιοπρέπειαν αὐτῶν.

Επειδή, ἐν προκειμένω δια της προσβαλλόμενης αποφάσεως ἐπεβλήθη εις τον αιτούντα η ποινή της διμήνου ἀργίας, δι' απολύσεως, δι' ασυμβίβαστον προς την ιδιότητά του διαγωγῆν, διότι την πρωϊαν της 22.11.1976 εις τον διάδρομον του ἐπί της οδοῦ Α. Οικήματος της Διαχειρίσεως ὑλικοῦ – Εφοδιασμοῦ της Αστυνομικῆς διευθύνσεως Ἀθηνῶν, ἐξεφράσθη οὔτος κατὰ τρόπον υπηρεσιακῶς ἀπαράδεκτον, ἀσκήσας κριτικήν εις βάρος της Κυβερνήσεως, ἐπί τῷ λόγω ὅτι αὐτή «δεν ἐπιτρέπει εις τον βουλευτήν Φ. να ομιλή ἀπό του βήματος της Βουλῆς των Ἑλλήνων.»

Επειδή, ὑπό των διατάξεων του άρθρου 5 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζοντος ὅτι, ἕκαστος δικαιούται να ἀναπτύσσει ἐλευθέρως την προσωπικότητά του και να συμμετέχη εις την κοινωνικήν, οικονομικήν και πολιτικήν ζώην της χώρας, εφ' ὅσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των ἄλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ἢ τα χρηστά ἤθη, και του άρθρου 14 παρ. 1 αὐτοῦ, ορίζοντος ὅτι ἕκαστος δύναται να ἐκφράζει και να διαδίδῃ προφορικῶς, ἐγγράφως και δια του τύπου τους στοχασμοὺς του, τηρῶν τους νόμους του Κράτους, κατοχυροῦνται, πλὴν ἄλλων, και το δικαίωμα της δημοσίας ἐκδηλώσεως γραπτῶς ἢ προφορικῶς των πολιτικῶν φρονημάτων των

πολίτων. Του δικαιώματος όμως τούτου στερείται ο δημόσιος υπάλληλος, ούτινος περιορίζονται κατά το σημείον τούτο, τα υπό των ως άνω σύνταγματικών διατάξεων κατοχυρούμενα ατομικά δικαιώματα. Ο Περιορισμός ούτος απορρέων εξ αυτής ταύτης της εκουσίας εξουσιαστικής σχέσεως αυτού προς το Κράτος, αποτελών δε την αναγκαίαν προϋπόθεσιν δια την συνταγματικήν κατοχύρωσιν της μονιμότητος του (αρθρ. 103 παρ. 4) και συναρτώμενος αμέσως προς τας αρχάς της αμεροληψίας και πολιτικής ουδετερότητος της δημοσίας υπηρεσίας, συνάγεται και εκ ρητών συνταγματικών διατάξεων (αρθρ. 29 παρ. 3, αρθρ. 56 παρ. 1 και αρθρ. 103 παρ.1).

Επειδή, τα είς την προσβαλλομένην απόφασιν άνω πραγματικά περιστατικά συνιστώντα ασκήσιν υπό του αιτούντος δημοσία κριτικής της πολιτικής της Κυβερνήσεως, ορθώς υπήχθησαν εις την έννοιαν της ασυμβιβάστου προς την ιδιότητα αυτού ως αστυνομικού πράξεως, κατ' άκολουθίαν δε ο λογος ακυρώσεως δια του οποίου προβάλλεται παράβασις τού άρθρου 11 παρ. 1. εδαφ. α' του Ν.Δ. 935/71 κατά τον χαρακτηρισμόν των ως είρηται πραγματικών περιστατικών ως πράξεως ασυμβιβάστου προς την ιδιότητα του αιτούντος ως άστυνομικού οργάνου, διότι άλλως ερμηνευομένη ή διάταξις αυτή θα αντέκειτο εις τας προστατευούσας την έλευθερίαν εκφράσεως γνώμης των πολιτών συνταγματικάς διατάξεις καί θα άπετέλει άνισον μεταχείρισιν δια τους δημοσίους υπαλλήλους η μη άναγνωρισις εις τούτους του ως άνω δικαιώματος είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Έπειδή, ή ανωτέρω αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως, παραθέτουσα συγκεκριμένως τα πραγματικά περιστατικά τα οποία συνιστούν ασυμβίβαστον προς την ιδιότητα του αιτούντος, ως αστυνομικού οργάνου διαγωγήν, δι ην προβλέπεται, κατά τας προδιαληφθείσας διατάξεις, η περιθαρχική ποινή της αργίας δι' απολύσεως, ευρίσκουσα δε έρεισμα εις τα στοιχεία του φακέλλου και ίδια εις τας καταθέσεις των ενόρκως έξετασθέντων κατά την δίοικητικήν έξέτασιν μαρτύρων, ή έκτίμησις του περιεχομένου των οποίων ανήκει εις την άνέλεγκτον επί ακυρώσει ούσιαστικήν κρίσιν του Συμβουλίου είναι νόμιμος και επαρκής, τα δε περί του αντιθέτου σχετικώς προβαλλόμενα είναι αποριπτέα ως αβάσιμα.

ΑΙΤΗΣΗ ΑΚΥΡΩΣΕΩΣ

7. Αίτηση ακυρώσεως-προσβαλλόμενη πράξη-εκτελεστότητα - μέτρα εσωτερικής τάξεως, με την προσβαλλόμενη πράξη του Υπουργού Προεδρίας αποφασίζεται η καθιέρωση ενιαίου συστήματος ελέγχου της προσελεύσεως και αποχωρήσεως των δημοσίων υπαλλήλων. με τη σήμανση δελτίου παρουσίας προκειμένου να διασφαλισθεί η τήρηση του ωραρίου, ενώ με τις λοιπές προσβαλλόμενες πράξεις αποφασίζεται ή εφαρμογή του συστήματος αυτού στους πολιτικούς υπαλλήλους που υπηρετούν στον Ναύσταθμο Κρήτης/συνεπώς με τις ανωτέρω πράξεις δεν μεταβάλλεται ούτε επηρεάζεται η υποχρέωση των υπαλλήλων για την τήρηση του κανονικού ωραρίου εργασίας η οποία απορρέει από τον Υπαλληλικό Κώδικα, ούτε επέρχονται συνέπειες στην υπηρεσιακή τους κατάσταση αλλά καθιερώνεται στα πλαίσια της ιεραρχικήςσχέσεως που τους συνδέει με το Δημόσιο και του ανήκοντος στην προϊστάμενη αρχή δικαιώματος ελέγχου τηρήσεως των υποχρεώσεων τους σύστημα ελέγχου της τηρήσεως του ωραρίου εργασίας με τα δεδομένα αυτά, η προαναφερθείσα ρύθμιση, η οποία αποβλέπει στην εξασφάλιση της ομαλής και απρόσκοπτου λειτουργίας της δημόσιας υπηρεσίας συνιστά μέτρο Εσωτερικής τάξεως απαραδέκτως προσβαλλόμενο με αίτηση ακυρώσεως

Γ' 1770/1997

Εισηγητής
Α.Σακελλαροπούλου
Πάρεδρος

8. Αίτηση ακυρώσεως- προσβαλλόμενη πράξη- εκτελεστότητα- μέτρα εσωτερικής τάξεως- αναφορές παραπόνων αξιωματικών σχετικά με τις διαταγές ανωτέρων τους, με τις οποίες τους ανατίθεται η εκτέλεση υπηρεσίας όπως είναι και η υπηρεσία επόπτη ασφαλείας στρατοπέδου ανάγονται στην εσωτερική λειτουργία των στρατιωτικών μονάδων/συνεπώς, πράξεις των προϊσταμένων του αξιωματικού, με τις οποίες απορρίπτονται τέτοιες αναφορές παραπόνων, αποτελούν μέτρα εσωτερικής τάξεως στερούμενα εκτελεστού χαρακτήρα, και απαραδέκτως προσβάλλονται με αίτηση ακυρώσεως εξ' άλλου η κατ' ακολουθία απορρίψεως τέτοιων αναφορών παραπόνων διαταγή του Αρχηγού ΓΕΕΘΑ ή του Αρχηγού του οικείου κλάδου, περί καταχωρίσεως στον ατομικό φάκελο του αξιωματικού δυσμενών παρατηρήσεων τις οποίες αυτός συνήγαγε από τις αναφορές παραπόνων του αξιωματικού στερείται ομοίως εκτελεστού χαρακτήρα

Γ' 264.9/1998

Εισηγητής
Δ. Μπριόλας
Σύμβουλος

Αριθμός 2018/1981
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Δ΄

Συγκείμενον εκ των μελών αυτού Κ. Χοϊδά, Συμβούλου της, Επικρατείας, Προεδρεύοντος κωλυομένου του Πρόεδρου του Τμήματος, Θ. Κουρουσοπούλου, Β. Ρώτη, Μ. Μουζουράκη, Κ.Μ. Χαλαζωνίτη, Συμβούλων της Επικρατείας, Σ. Χαραλαμπίδη και Κ. Μενουδάκου, Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Συνεδριάσαν δημόσια εν τω άκροατηριω του τη 9η Ιουνίου 1981, παρούσης καί της Γραμματέως του Δ Τμήματος Άθαν. Μητροπούλου, ινα δικάση την κατωτέρω έκτιθεμένην υπόθεσιν έπι τη από 9ης Μαΐου 1981 αιτήσει:

τ ο υ Ευσταθίου Κωνστ Παρασκευοπούλου, στρατιώτου κατοίκου Πατρων, Πλατεία Γεωργίου Α' άριθ. 27 υπηρετούντος νυν εις 565 Τ.Π, (Διδυμότειχον), παραστάντος δια του πληρεξουσίου του δικηγόρου Ίω. Αλεξίου, δυνάμει πληρεξουσίου, κ α τ α του Ύπουργού Εθνικής Άμύνης, παραστάντος δια του Χριστο δ. Φραγκούλη, Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου ,

περί ακυρώσεως Ι.Του Ν.Δ 720/70 περί στρατολογίας (ΦΕΚ 253/26.Π.70, τ.Α΄), 2) της άπο Ι3-3-1981 ημερησίας διαταγής του διοικητού του 565 Τ.Π. διής επεβληθη εις τον αιτούντα η πειθαρχική ποινή φυλακίσεως είκοσι (20) ημερών και 3. πάσης άλλης συναφούς και σχετικής εγκριτικής της ως άνω ποινής αυτού πράξεως.

Άκουσαν του εισηγητού, Παρέδρου του Συμβουλίου της ΄Επικρατείας Κ. Μενουδάκου, άναγνόντος καί άναπτύξαντος την εκθεσιν αυτού, καθ'ην το ιστορικόν της προκείμενης υποθέσεως έχει ως έπεται:

Δια της υπό κρίσιν αιτήσεως ζητείται ή άκύρωσις του ν. δ/τος 720/70 περί στρατολογίας (φ 253) καί της, δια της ήμερησίας διαταγής της 6.3.81 του 565ου Τάγματος Πεζικού - αναγραφομένης, εκ παραδρομής εις το δικόγραφον της αιτήσεως υπό ήμερομηνίαν 13.3.81 κοινοποιηθείσης άποφάσεως του Διοικητου του Τάγματος περί επιβολής εις τον αιτούντα, όπλίτην, της πειθαρχικής ποινής της είκοσαήμερου φυλακίσεως.

Τα προκύπτοντα ζητήματα άνάγονται εις το παραδεκτον της υπό κρίσιν αιτήσεως και εις το βάσιμον των προβαλλομένων λόγων άκυρώσεως.

Εφ ων ο εισηγητής ανέπτυξε την γνώμην αυτού.

Α κ ο υ σ α ν του πληρεξουσίου του αιτούντος ανα-πτύξαντος και προφορικός τους λογούς της υπό κρίσιν αιτήσεως και αιτησαμένου την παραδοχήν αυτής και του αντιπροσώπου του Ύπουργου, αίτησαμένου την άπόρριψην ταύτης

Ι δ ό ν τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ ε φ θ έ ν κ α τ á τ ο ν Ν ό μ ο ν

Έπειδή δια την υπό κρίσιν αίτησιν, εισαχθείσαν εις το Τμήμα υπό πενταμελή σύνθεσι δι'ειδικής πράξεως του Προέδρου αυτού λόγω σπουδαιότητος, κατεβλήθησαν τα κατά νόμον τέλη (ύπ άρθμ 49Π8 καί 49Π19, έτους 1981, τριπλότυπα του Ταμείου Δικαστικων Εισπράξεων Αθηνών) καί το παράβολον(ύπ'άριθμ. 784196 καί 379196, έτους 1981, ειδικά γραμμάτια παραβόλου). Έπειδή δια της υπό κρίσιν αιτήσεως ζητείται η άκύρωσις του ν.δ/τος 720/70" περί στρατόλογίας (φ.253) καί της δια της ημερησίας διαταγής της 6.3.81 του' 565ου Τάγματος Πεζικού - αναγραφομένης, εκ παραδρομής, εις το δικόγραφον της αιτήσεως υπό' ήμερομηνίαν 13.3.81 - κοινοποιηθείσης, αποφάσεως του Διοικητού του Τάγματος, περί επιβολής εις τον αιτούντα, όπλίτην, της πειθαρχικής ποινής της είκοσαήμερου φυλακίσεως.

Έπειδή το ως άνω ,νομ.δ/γμα 720/707) αποτελούν πράξιν νομοθετικής εξουσίας-, άπαραδέκτως- προσβάλλεται εύθέως δια της υπό κρίσιν αίτήσεως, καθ οσον , κατά το άρθρον 95 του Συντάγματος καί το άρθρον 45 ν.δ/τος Ι70/73(φ.229),ώς

αντικατεστάθη διά του άρθρου 27 ν.702/77 (φ. 268), το ενδίκον μέσον της αιτήσεως" ακυρώσεως χωρεί μόνον κατά των πράξεων ετων διοικητικών άρχων.

Επειδή αι πράξεις' επιβολής εις τους οπλιτας των υπό του άρθρου 68 παρ. 1 του δια του π.δ/τος 982/80(φ. 245) κυρωθέντος Γενικού Κανονισμού Υπηρεσίας εις τον Στρατόν προβλεπομένων" πειθαρχικών ποινών στερήσεως αδείας εξόδου περιορισμού, κρατήσεως, φυλακίσεως και αύστηρας φυλακίσεως αποσκοπούσαι εις την διάτηρησιν της- εις -το Στράτευμα αναγκαίας πειθαρχίας και της εν γένει ομαλής λειτουργίας αυτού συνιστούν μέτρα εσωτερικής τάξεως και, ως έκ της τοιαύτης φύσεως των, δεν ύπόκεινται εις προσβολην δια του ενδίκου μέσου της αιτήσεως ακυρώσεως. Κατ' άκολουθίαν, ή δευτέρα των προσβαλλόμενων πράξεων, δια της οποίας επεβλήθη εις τον αιτούντα, οπλίτην, ή πειθαρχική ποινή της εικοσαήμερου φυλακίσεως, ήτοι ποινή εκ των ανωτέρω μνημονευομένων, άπαραδέκτως προσβάλλεται δια της υπό κρίσιν αιτήσεως. Αν και

Κατά την γνώμην ενός μέλος του Δικαστηρίου, η ως άνω πράξις, έχουσα δια τον αιτούντα το δυσμενές αποτέλεσμα της παρατάσεως της εις το Στράτευμα παραμονής του επί χρόνον ισον προς τον χρόνον της μνησθείσης πειθαρχικής ποινής (αρθρον 53 παρ- Ι περ. α" ν.δ/τος 720/70), δεν αποτελεί απλώς μέτρον εσωτερικής τάξεως, άλλα φέρει τα εννοιολογικά γνωρίσματα της έκτελεστης διοικητικής πράξεως και ως εκ τουτου παραδεκτως, από της απόψεως ταύτης, προσβάλλεται δια της υπό κρίσιν αιτήσεως(πρβλ. ΣΕ 221/58)

Επειδή, κατά ταύτα, ή υπό κρίσιν αίτησις πρέπει ν' άπορριφθη ως άπαραδέκτος

Διά ταύτα

Απορρίπτει την υπό κρίσιν αίτησιν»

Διατάσσει την κατάπτωσιν του παραβόλου, και

Επίβάλλει εις τον αίτούντα την δικαστικήν δαπάνην του Δημοσίου εκ δραχμών χιλίων έννεακοσίων(1.900).

Εκρίθη και άπεφασίσθη εν Άθήναις τη 10η Ιουνίου 1981.

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος Η Γραμματεύς του Δ' Τμήματος

Έδημοσιεύθη δ'αύτοθι τη 24η ίδίου μηνός και έτους.

Ο Πρδεδρος του Δ Τμήματος Η Γραμματεύς του Δ Τμήματος

Αριθμός 3832/1982
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Δ΄

Συγκείμενον εκ των μελών αυτού Γ. Κοντογιάννη, Αντιπροέδρου, "Προέδρου του Δ Τμήματος, Β. Ρώτη, Κ.Μ Χαλαζωνίτη, Ιω. Τζεβελεκάκη, Χρ. Γεράρη, Συμβούλων της Έπικρατείας, Σ. Χαραλαμπίδη καί Θ. Χατζηπαύλου Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Συνεδριάσαν δημόσια έν τω ακροατηριω του τη 26η Οκτωβρίου 1982, παρούσης και της Γραμματέως του Δ. Τμήματος Αθ. Μητροπουλου, ίνα δικάση την κατωτέρω εκτιθέμενην υπόθεσιν επί τη από 15ης Φεβρουαρίου 1982 αιτήσει:

του Θέμιστοκλη Μαγκριώτη Στράτιώτου 528 Τ Π./ΙΧ Μ.Π.-ΣΤΤ 913, παράσταντος δια του πληρεξουσίου του δικηγόρου Χρ. Αργυροπούλου (Α Τ. 9544/82), δυνάμει πληρεξουσιου,

κ α τ ά του Υπουργού Εθνικής Αμύνης παρασταντος δια του Αν. Σοφού Παρέδρου της Διοικήσεως,

π ε ρ ι άκυρώσεως α) της από 14-1-1982 έπιβλη-θειςης ποινής φυλακίσεως 60 ημερών υπό Διοικητού 528 Τάγματος Πεζικού, β) των από 21-3-1978 έως 11-2-1979 επιβληθεισών ποινών φυλακίσεως, 5 ημερων υπό Διοικητου 6ου Συντάγματος Πεζικού/Κέντρου Νεοσυλλέκτων Κορίνθου; 20 ημερων υπό Διοί-κητού 6ου Συντάγματος Πεζικού/κέντρου Νοεσυλλέκτων Κορίνθου _10 ημερων υπό Διοίκτητού 649 τάγματος Εθνοφυλακής 5 ημερων υπό Διοικητού 649 Τάγματος Εθνοφυλακής, 5 ημερων υπό Διοικητού 649 τάγματος εθνοφυλακης, 10 ημερών υπό Διοικητού 649 Τάγματος Εθνοφυλακής.

Ά κ ο υ σ α ν του εισηγητού, Συμβούλου της Επικρατείας Ίω. Τζεβελεκάκη, άναγνόντος και άναπτύξαντος την εκθεσιν αυτού καθην το ιστορικόν της προκειμένης υποθέσεως έχει ως έπεται:

Δια της υπό κρίσιν αιτήσεως ζητείται ή άκύρωση: α) της από 14-1-1982 ημερήσιας διαταγής του Διοικητού του 528 Τάγματος Πεζικού, β) των από 19-4-1978 και 11-5-1978 ημερήσιων διαταγών του Διοικητού του 6ου Συντάγματος-Πεζικού καί γ) των από 1-7-1978, 13-11-1978/27-11-1978 και 12-2-1979 ημερησίων ων διαταγών τους, Διοικητού του 649 Τάγματος Έθνοφυλακής, δια των οποίων επεβλήθησαν εις τον αιτούντα, οπλιτήν πει θαρχικαί ποιναί φυλακίσεως από 5 έως 20 ημερων δια τα είς τάς διατάγας ταύτας αναφερόμενα πειθαρχικά παραπτώματα.

Τα προκύπτοντα ζητήματα είναι αντίστοιχα προς τους προβαλλόμενους λογούς ακυρώσεως.

Εφ ων ό εισηγητής ανέπτυξε την γνώμην αυτού.

Άκουσαν του πληρεξουσίου του αιτούντος άναπτύξαντος και προφορικώς τους λόγους της υπό κρίσιν αιτήσεως καί αίτησαμένου την παραδόχην αυτής καί του άντιπροσώπου τού Υπουργού αίτησαμένου την άπόρριψιν ταύτης

Ί δ ο ν τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ ε φ θ έ ν κ α τ ά τ ο ν Ν ό μ ο ν

Επειδή δια την υπό κρίσιν αιτησιν, κατεβλήθησαν τα νόμιμα τέλη καί το παράβολον, ως προκύπτει έκ των υπ αριθμ. 16414,16415/1982 γραμματίων εισπράξεως του Ταμείου Δικαστικων Είσπράξεων Αθηνών και την ύπ άριθμ 589836,73891/1982 ειδικών γραμματιων παραβόλου.

Επειδή δια της αιτήσεως ταύτης, εισαχθείσης εις το τμημα ύπο, πενταμέλη σύνθεσιν δι είδικης πράξεως του Προέδρου αυτού λόγω σπουδαιότητας, ζητείται ή άκύρωσις α) της από 14-1-1982 ημερησίας διαταγής του Διοικητού του 528 Τάγματος Πεζικού», β) των από 11-5-1978 και Η-1978 ημερησίων διαταγών του Διοικητού του 6ου

Συντάγματος Πεζικού και γ) των από 1-7-1978, 13-11-1978, 27-11-1978 και 12-2-1979 ήμερησίων διαταγών του Διοικητού του 649 Τάγματος Εθνοφυλακής δια των οποίων επεβλήθησαν εις τον αιτούντα, οπλίτη, πειθαρχικά ποινά φυλακίσεως (από 5 έως 20 ήμερων) δια τα εις τας διαταγάς ταύτας αναφερόμενα πειθαρχικά παραπτώματα.

Επειδή αι πράξεις επιβολής εις τους οπλίτας των υπό του άρθρου 68 παρ 1 του δια του π δ/τος 982/80 (Α 245) κυρωθέντος "Γενικού Κανονισμού Υπηρεσίας εις τον Στρατόν" προβλεπομένων πειθαρχικών ποινών στέρησεως άδειας εξόδου, περιορισμού, κρατήσεως, φυλακίσεως και άυστηρας φυλακίσεως, άποσκοπουσαι εις την διατήρησιν της εις το Στράτευμα άναγκαιας πειθαρχίας και της εν γένει ομαλής λειτουργίας αυτού, συνιστούν μέτρα εσωτερικής τάξεως και, ως εκ της τοιαύτης φύσεως των, δεν υπόκεινται εις προσβολήν δια του ένδικου μέσου της αιτήσεως ακυρώσεως Κατ ακολουθίαν, αι προσβαλλόμεναι πράξεις, δια των οποίων επεβλήθησαν εις τον αιτούντα, όπλίτην αι εις αυτάς αναφερόμεναι πειθαρχικά ποινά φυλακίσεως, ήτοι, ποινάίς εκ των ανωτέρω μνημονευομένων άπαραδέκτως προσβάλλονται δια τη υπό κρίσιν αιτήσεως (πρβλ ΣτΒ 2018/81)

Επειδή, κατά ταύτα, η υπό κρίσιν αίτησις πρέπει να πορριφθει ως απαράδεκτος

Δια ταύτα

Απορρίπτει την υπό κρίσιν αίτησιν.

Διατάσει την κατάπτωσιν του παραβόλου.

Επίβάλλει εις βάρος του αίτουτος την δικαστικήν δαπάνην του Δημοσίου εκ δραχμών δύο χιλιάδων διακοσίων πενήκοντα (2.250).

Εκρίθη καί άπεφασίσθη εν Αθήναις τη 1η Νοεμβρίου και 20 Δεκεμβρίου 1982, έδημοσιεύθη δ αυτόθι τη 21η Δεκεμβρίου ίδίου έτους.

Ο Πρόεδρος του Δ' τμήματος

Η Γραμματεύς του Δ Τμήματος

Αριθμός 2289/2002
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Γ΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 31 Μαΐου 2001 με την εξής σύνθεση: Γ. Δεληγιάννης, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Γ΄ Τμήματος, Π. Πικραμμένος, Δ. Μπριόλας, Σύμβουλοι, Μ. Γκορτζολίδου, Γ. Τσιμέκας, Πάρεδροι. Γραμματέας η Δ. Μουζάκη, Γραμματέας του Γ΄ Τμήματος.

Για να δικάσει την από 25 Ιουνίου 1998 έφεση:

του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, ο οποίος παρέστη με την Χρ. Διβάνη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,

κατά του Χριστόφορου Αριστοτέλη Πασιαλάκου, σμηναγού της Π.Α., ο οποίος δεν παρέστη.

και κατά της 1350/1997 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου Δ. Μπριόλα.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε την αντιπρόσωπο του Υπουργού, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους εφέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η έφεση.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ό ν Ν ό μ ο

1. Επειδή με την κρινόμενη έφεση, για την οποία δεν απαιτείται κατά το νόμο η καταβολή τελών και παραβόλου, ζητείται η εξαφάνιση της αποφάσεως 1350/1997 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Με την απόφαση αυτή έγινε δεκτή αίτηση ακυρώσεως του εφεσιβλήτου κατά της υπ' αριθμ. Φ.557.6/ΑΠ 27132/Σ.90/11.11.1995 διαταγής του Αρχηγού του Γ.Ε.Α., με την οποία απορρίφθηκε αναφορά παραπόνων του εφεσιβλήτου, Σμηναγού της Π.Α., κατά της υπ' αριθμ. Φ.537.6/ΑΠ26727/Σ.40/7.4.1995 διαταγής του ίδιου Αρχηγού περί καταχωρήσεως στον ατομικό φάκελο του εφεσιβλήτου των συμπερασμάτων της επιθεώρησης που διεξήχθη στις 26.10.1994, σχετικώς με διαπιστωθείσα βλάβη σε αεροσκάφος της 342 Μοίρας, στην οποία υπηρετούσε ως αρχιμηχανικός.

2. Επειδή, το Ν.Δ. 178/1969 (φ. Α΄ 71) ορίζει στη μεν παρ. 3 του άρθρ. 16 αυτού τα στοιχεία τα οποία πρέπει να υπάρχουν στον ατομικό φάκελο εκάστου αξιωματικού, πέραν των εκθέσεων ικανότητας, οι οποίες συντάσσονται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 17 του ίδιου ν.δ/τος, στη δε παρ. 4 ότι: «Επί πλέον των ανωτέρω στοιχείων, εις τον ατομικόν φάκελλον του αξιωματικού δύναται να τεθή, κατόπιν αποφάσεως του Αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων ή του Αρχηγού του οικείου Κλάδου, παν έτερον στοιχείον το οποίον ήθελε κριθή απαραίτητον δια την αξιολόγησιν του αξιωματικού».

Εξ άλλου, το β.δ. 19/1970 «περί των ατομικών εγγράφων των Μονίμων Αξιωματικών» (φ. Α΄ 6), ορίζει στο μεν άρθρο 1 αυτού τα ατομικά έγγραφα που πρέπει να τηρούνται για κάθε αξιωματικό, μεταξύ των οποίων είναι και ο μνημονευθείς ατομικός φάκελος, στο δε άρθρο 6, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του π.δ/τος 456/1976 (φ. Α΄ 170) θεσπίζει ειδική διαδικασία διαγραφής δυσμενών στοιχείων, τα οποία περιέχονται σε εκθέσεις ικανότητας, σημειώματα αποδόσεως και εκθέσεις πολεμικής δράσεως αξιωματικών καθορίζοντας τα όργανα, τα οποία είναι αρμόδια για να διατάξουν τη διαγραφή αυτή και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες διατάσσεται.

3. Επειδή, από το συνδυασμό των διατάξεων που παρατέθηκαν στην προηγούμενη

σκέψη, συνάγεται ότι αναφορές παραπόνων αξιωματικών σχετικές με τις διαταγές ανωτέρων τους, με τις οποίες τους ανατίθεται η εκτέλεση υπηρεσίας ή με τις διαπιστώσεις αυτών ως προς τον τρόπο εκτέλεσης της υπηρεσίας τους, ανάγονται στην εσωτερική λειτουργία των στρατιωτικών μονάδων. Συνεπώς, πράξεις των προϊσταμένων του αξιωματικού, με τις οποίες απορρίπτονται τέτοιες αναφορές παραπόνων, σε πρώτο, δεύτερο ή τρίτο βαθμό αποτελούν μέτρα εσωτερικής τάξεως, στερούμενα εκτελεστού χαρακτήρα και απαραδέκτως προσβάλλονται με αίτηση ακυρώσεως. Εξ αλλου η κατ' ακολουθία απορρίψεως τέτοιων αναφορών παραπόνων διαταγή του Αρχηγού των Ενόπλων Δυνάμεων (ήδη του Αρχηγού ΓΕΕΘα, σύμφωνα με το Ν. 660/1977 (φ. Α' 218) ή του Αρχηγού του οικείου κλάδου, περί καταχωρήσεως στον ατομικό φάκελο του αξιωματικού, σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 4 του ν.δ/τος 178/1969, δυσμενών παρατηρήσεων τις οποίες αυτός συνήγαγε κατά την εξέταση της αναφοράς παραπόνων του αξιωματικού στερείται ομοίως εκτελεστού χαρακτήρα (ΣτΕ 2649/1998). Τέτοια έλλειψη εκτελεστότητας συντρέχει στην περίπτωση απορρίψεως από τον Αρχηγό του Γ.Ε.Α. αναφοράς παραπόνων αξιωματικού, που προβλέπεται στο άρθρο 53 του Κανονισμού Διερεύνησης Ατυχημάτων της Π.Α. (Ε-2/93), κατά του πορίσματος της επιτροπής διερεύνησης, όταν με αυτό αποδίδονται στον αξιωματικό σφάλματα ή παραλείψεις που αποτελούν αιτία του αεροπορικού ατυχήματος. Τούτο διότι, σύμφωνα με το άρθρο 54 του ίδιου Κανονισμού, η διερεύνηση του ατυχήματος είναι παράλληλη και ανεξάρτητη από τη διενέργεια προανάκρισης (που διατάσσεται υποχρεωτικά σε περίπτωση θανάτου, τραυματισμού ή ζημιών ιδιωτικής ή δημόσιας περιουσίας), ή ένορκης διοικητικής εξέτασης (που διατάσσεται σε κάθε άλλη περίπτωση, για τη διακρίβωση τυχόν πειθαρχικής ευθύνης των εμπλεκόμενων στο ατύχημα στρατιωτικών της Π.Α.), το πόρισμα δε της επιτροπής διερεύνησης καθώς και τα σχετικά στοιχεία καταχωρίζονται σε ειδικό φάκελο, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο εν λόγω Κανονισμό και ανακοινώνονται κατά την κρίση του ΓΕΑ σε άλλους αποδέκτες προς αποφυγή παρόμοιων ατυχημάτων.

4. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Στις 26.10.1994, κατά την περιοδική επιθεώρηση στο συνεργείο κινητήρων της Μοίρας Συντηρήσεως βάσεως της 114 Π.Μ., διαπιστώθηκε, επί του κινητήρα του υπ' αρ. 124 αεροσκάφους τύπου F-1CG, βλάβη σε πτερύγια αεροσυμπιεστή και τουρμπίνας του εν λόγω αεροκινητήρα [Α/Κ]. Κατά την ανάλυση του ατυχήματος και τα εξαχθέντα συμπεράσματα που έγιναν από τη Μονάδα και στη συνέχεια προωθήθηκαν στο ΓΕΑ/Δνση Ασφαλείας Πτήσεων, διαπιστώθηκε, μεταξύ άλλων, και σφάλμα επιβλέψεως αρχιμηχανικού 342 Μοίρας, δηλ. του ήδη εφεσίβλητου σηναγού, που συνίστατο σε ελλιπή ενημέρωση του συνεργείου Α/Κ επί του προβλήματος που παρουσίασε ο ίδιος κινητήρας νωρίτερα, και δη στις 15.9.1994, με αποτέλεσμα να μην ελεγχθεί διεξοδικά ο κινητήρας και να μην εντοπισθούν θραύσματα του εκκινητήρα στο εσωτερικό του. Οι διαπιστώσεις και οι αιτίες του ατυχήματος στον αεροκινητήρα συμπεριελήφθησαν στην υπ' αρ. Φ.557.6/ΑΠ.2672/σ.40/7.4.1995 διαταγή του Αρχηγού ΓΕΑ και με την ίδια διαταγή διετάχθη η καταχώρησή της στον ατομικό φάκελο του αιτούντος. Κατά της διαταγής αυτής ο αιτών υπέβαλε την από 6.6.1995 αναφορά παραπόνων, σύμφωνα με το άρθρο 53 του Κανονισμού Διερεύνησης Ατυχημάτων Ε-2/93, η οποία απορρίφθηκε με την υπ' αριθμ. Φ.557.6/ΑΠ27132/Σ.40/11.11.1995 απόφαση του ίδιου Αρχηγού, ο οποίος διαπίστωσε έλλειψη συνεργασίας της Μοίρας με το συνεργείο αεροκινητήρων της Μονάδας Συντηρήσεως Βάσεως, κρίνοντας ότι «το ατύχημα της 26.10.1994 θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί εάν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς είχαν επιδείξει τη δέουσα ευαισθησία, προσοχή και παρατηρητικότητα», συνέστησε δε «τη βαθύτερη

ανάλυση του προβλήματος για τον εντοπισμό των πραγματικών αιτιών που προκάλεσαν το ατύχημα, με σκοπό τη λήψη των απαιτούμενων προληπτικών μέτρων για την αποφυγή της επανεμφάνισής του και τη δημιουργία ανεπιθύμητων καταστάσεων». Με το περιεχόμενο αυτό, η προσβληθείσα με την αίτηση ακυρώσεως του εφεσιβλήτου απόφαση του Αρχηγού ΓΕΑ στερείται εκτελεστού χαρακτήρα, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, διότι περιέχει διαπιστώσεις και κρίσεις που ανάγονται στην εσωτερική λειτουργία της συγκεκριμένης Μονάδας της Π.Α. Ομοίως, στερείται εκτελεστού χαρακτήρα και η διαταγή καταχώρησης των πορισμάτων της έρευνας στον ατομικό φάκελο του εφεσιβλήτου, διότι αν στη συνέχεια η διαταγή αυτή λαμβάνεται νομίμως υπόψη ή όχι από τα αρμόδια υπηρεσιακά συμβούλια για τη στήριξη δυσμενούς κρίσεως του αξιωματικού, θα κριθεί με την προσβολή της κρίσεως αυτής (πρβλ. Σ.τ.Ε. 1603/48, 339/61, 4831/87), ενώ, εξάλλου, υπάρχει και η διαδικασία διαγραφής δυσμενών στοιχείων των διατάξεων του άρθρου 6 του β.δ/τος 19/1970, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των (Σ.τ.Ε. 2649/1998). Κατά συνέπεια, έσφαλε το δικάσαν εφετείο, που θεώρησε εκτελεστή την απόφαση του Αρχηγού ΓΕΑ, και την ακύρωσε με την αιτιολογία ότι ο εφεσίβλητος στερήθηκε του κατά το άρθρο 20 παρ. 2 του Συντάγματος δικαιώματος ακροάσεως. Για το λόγο αυτό, που εξετάζεται αυτεπαγγέλτως κατ' έφεση διότι αφορά στη δικαιοδοσία του δικάσαντος Εφετείου, η κρινόμενη έφεση πρέπει να γίνει δεκτή, ενώ παρέλκει η εξέταση των προβαλλόμενων λόγων εφέσεως.

5. Επειδή, μετά την εξαφάνιση της εκκαλούμενης αποφάσεως, το δικαστήριο αυτό προχωρεί, σύμφωνα με το άρθρο 64 του π.δ/τος 18/1989 (φ. Α' 8) στην εκδίκαση της από 28.2.1996 αιτήσεως ακυρώσεως του ήδη εφεσιβλήτου, η οποία πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, για τον εκτεθέντα λόγο της ελλείψεως εκτελεστού χαρακτήρα των προσβαλλόμενων με αυτήν πράξεων.

6. Επειδή, το δικαστήριο, εκτιμώντας τις περιστάσεις της παρούσης δίκης (άρθρο 39 παρ. 1 π.δ/τος 18/1989), κρίνει ότι ο εφεσίβλητος – αιτών πρέπει να απαλλαγεί από τη δικαστική δαπάνη του Δημοσίου και των δύο βαθμών δικαιοδοσίας.

Δια ταύτα

Δέχεται την κρινόμενη έφεση.

Εξαφανίζει την απόφαση 1350/1997 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Δικάζει την από 28.02.1996 αίτηση ακυρώσεως του εφεσιβλήτου – αιτούντος και την απορρίπτει.

Διατάζει την κατάπτωση του παραβόλου της αιτήσεως ακυρώσεως, και Απαλλάσσει τον εφεσίβλητο-αιτούντα από τη δικαστική δαπάνη του Δημοσίου και των δύο βαθμών δικαιοδοσίας.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 12 Ιουνίου 2001.

Ο Πρόεδρος του Γ΄ Τμήματος Η Γραμματέας του Γ΄ Τμήματος

Γ. Δεληγιάννης Δ. Μουζάκη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 28ης Αυγούστου 2002.

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος Η Γραμματέας του Γ΄ Τμήματος

Π. Ζ. Φλώρος Δ. Μουζάκη

Αριθμός 202/1997
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Γ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 12 Δεκεμβρίου 1996, με την εξής σύνθεση: Σ. Γιάγκας, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Γ Τμήματος, Γ. Παπαμεντζελόπουλος, Π. Πικραμμένος, Σύμβουλοι, Χρ. Ράμμος, Ν. Στάθης, Πάρεδροι, Α. Γαϊτάνης, Γραμματέας του Γ Τμήματος.

Για να δικάσει την από 22 Μαΐου 1995 αίτηση:

της Αθηνάς Βαδαλούκα, κατοίκου Γέρακα Αττικής (οδός Λευκών Ορέων – Αδιέξοδος), η οποία παρέστη με την δικηγόρο Μ. Φλώρου (Α.Μ. 13427), που την διόρισε με πληρεξούσιο,

κατά του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, το οποίο παρέστη με τον δικηγόρο Α. Σάσσαλο (Α.Μ. 2026), που τον διόρισε με πληρεξούσιο και κατά της παρεμβαιούσης Κυριακής Μυστακίδου, κατοίκου Αττικής (οδός Αναβύσσου αριθ. 8, Καλύβια Θορικού), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Χρ. Πολίτη (Α.Μ. 2740), που τον διόρισε με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα επιδιώκει να ακυρωθεί η από 15-2-1995 απόφαση της Εφορείας του Αρεταιείου Νοσοκομείου καθώς και κάθε άλλη συναφής πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου, Χρ. Ράμμου.

Κατόπιν, το δικαστήριο άκουσε την πληρεξούσια της αιτούσης, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τον πληρεξούσιο της παρεμβαιούσης και τον πληρεξούσιο του Πανεπιστημίου, που ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και,

Α φ ο υ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α
Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο.

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη (υπ' αριθμ. 1554974, 1554975/95 διπλότυπα της Δ.Ο.Υ. Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών) και το παράβολο (υπ' αριθμ. Α. 6129834, 2277379/95 ειδικά έντυπα παραβόλου του Δημοσίου).

2. Επειδή, με την αίτησή της αυτή η αιτούσα, επίκουρη καθηγήτρια Αναισθησιολογίας του Τμήματος Ιατρικής του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ζητεί την ακύρωση της από 15-2-1995 αποφάσεως της Εφορείας του Αρεταιείου Νοσοκομείου, με την οποία ανετέθη η ευθύνη λειτουργίας του Ιατρείου Θεραπείας και Ανακούφισης Πόνου του Νοσοκομείου στην λέκτορα Κυριακή Μυστακίδου.

3. Επειδή, στην δίκη παρεμβαίνει παραδεκτώς υπέρ του κύρους της προσβαλλομένης πράξεως η Κυριακή Μυστακίδου.

4. Επειδή, με την προσβαλλόμενη πράξη της Εφορείας του Αρεταιείου Νοσοκομείου επανήρchiσε η διακοπείσα κατά το παρελθόν άτυπη λειτουργία του Ιατρείου Θεραπείας και Ανακούφισεως Πόνου, το οποίο υπήχθη απ' ευθείας στην Εφορεία του καθ' ου η αίτηση Νοσοκομείου, απεφασίσθη δε να είναι υπεύθυνη έναντι της Εφορείας για τα τρέχοντα θέματα της λειτουργίας του Ιατρείου η παρεμβαίνουσα. Εν όψει αυτών, η εν λόγω πράξη συνιστά μέτρο εσωτερικής τάξεως στερούμενο εκτελεστού χαρακτήρος και δεν προσβάλλεται παραδεκτώς με αίτηση ακυρώσεως. Πρέπει, συνεπώς, να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση ως απαράδεκτη.

Δια ταύτα

Απορρίπτει την αίτηση.

Δέχεται την παρέμβαση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου και

Επιβάλλει στην αιτούσα ως δικαστική δαπάνη του Πανεπιστημίου Αθηνών το ποσόν των δέκα τεσσάρων χιλιάδων (14.000) δραχμών, ως δικαστική δε δαπάνη της παρεμβαινούσης το ποσόν των δέκα εννέα χιλιάδων εξακοσίων (19.600) δραχμών.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 17 Δεκεμβρίου 1996 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 23ης Ιανουαρίου 1997.

Ο Πρόεδρος του Γ Τμήματος Ο Γραμματέας του Γ Τμήματος

και τούτου αποβιώσαντος ο αρχαιότερος

Σύμβουλος

Γ. Παπαμεντζελόπουλος

Α. Γαϊτάνης

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δυνάμεως να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί. Η εντολή πιστοποιείται με τη σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.
Αθήνα,

Ο Πρόεδρος του Γ' Τμήματος Ο Γραμματέας του Γ' Τμήματος

Αριθμός 2678/2001
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Ε΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του την 7η Φεβρουαρίου 2001, με την εξής σύνθεση: Κ. Μενουδάκος, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος και της αρχαιοτέρας του Συμβούλου, που είχαν κώλυμα, Σ. Ρίζος, Αθ. Ράντος, Σύμβουλοι, Αικ. Χριστοφορίδου, Θ. Αραβάνης, Πάρεδροι. Γραμματέας η Γ. Μουλοπούλου.

Δια να δικάσει την από 24 Μαΐου 1999 αίτηση:

του Γεωργίου Τάτση, κατοίκου Αμαρουσίου (Ανδρέα Συγγρού 17), ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Ιορδάνη Προυσανίδη (Α.Μ. 4947), που τον διόρισε με πληρεξούσιο, κατά των: 1) Υπουργού Υγείας Πρόνοιας, ο οποίος παρέστη με την Γαρυφαλλιά Σκιάνη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και 2) Περιφερειακού Γενικού Νοσοκομείου Αθηνών, που εδρεύει στην Αθήνα (Υψηλάντου 45), το οποίο παρέστη με τον δικηγόρο Γεώργιο Σταθάρα (Α.Μ. 6344), που τον διόρισε με πληρεξούσιο,

και κατά των παρεμβαινόντων: 1) Σωτηρίου Ράπτη, κατοίκου Αθηνών (Ηριδανού 3), 2) Χαραλάμπους Ρούσσου, κατοίκου Π. Ψυχικού (Ουρανού 2), 3) Γεωργίου Χαλεβελάκη, κατοίκου Χολαργού Αττικής (Υμηττού 115), 4) Γεωργίου Σαρόγλου, κατοίκου Αθηνών (Δεινοκράτους 67), 5) Ίωνος Μπελένη, κατοίκου Αθηνών (Βασ. Γεωργίου 24), 6) Θεοδώρου Βασιλακόπουλου, κατοίκου Αθηνών (Σύρου 13-15), 7) Παρασκευής Κατσαούνη, κατοίκου Αθηνών (Γ. Παπανδρέου 89), 8) Γεωργίου Τασόπουλου, κατοίκου Βούλας Αττικής (Χαλκίδος 2), 9) Ζαφειρίας Μάστορα, κατοίκου Αθηνών (Αιγίου 31), 10) Μιχαήλ Λιγνού, κατοίκου Ηλιουπόλεως Αττικής (Αισχύλου 26), και 11) Αικατερίνης Βλάμη, κατοίκου Αθηνών (Υψηλάντου 45-47), οι οποίοι παρέστησαν με την δικηγόρο Άννα Τσούτη (Α.Μ. 4103), που την διόρισαν με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή οι αιτούντες ζητούν να ακυρωθεί η απόφαση του Δ.Σ. του ίδιου νοσοκομείου της 15ης συν./17.3.1999, στο θέμα 4ο Β΄: «κατανομή ειδικευομένων γιατρών στη πνευμονολογία και τρόπος λειτουργίας για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ασθενών».

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητού, Συμβούλου Αθ. Ράντου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αιτούντος, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τον πληρεξούσιο του Νοσοκομείου, την πληρεξούσια των παρεμβαινόντων και την αντιπρόσωπο του Υπουργού, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου,

Είδε τα σχετικά έγγραφα και
εσκέφθη κατά το νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως έχουν καταβληθεί τα κατά νόμο τέλη και το παράβολο (διπλότυπο εισπράξεως υπ' αριθ. 8489098 έτους 1999 της Δ.Ο.Υ. Ενσήμων και Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών και ειδικό έντυπο παραβόλου υπ' αριθ. 1208139, σειρά Α΄).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή, η οποία εισάγεται προς συζήτηση κατόπιν της υπ' αριθ. 618/2000 παραπεμπτικής αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, λόγω αρμοδιότητας, ο αιτών, ιατρός του Εθνικού Συστήματος Υγείας (ΕΣΥ), Διευθυντής του Πνευμονολογικού Τμήματος του Περιφερειακού Γενικού Νοσοκομείου Αθηνών

(ΠΓΝΑ) «Ο Ευαγγελισμός», ζητεί την ακύρωση της υπ' αριθμ. 4Β'/συν.15η/17.3.1999 αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Νοσοκομείου με θέμα «Κατανομή ειδικευομένων γιατρών στη Πνευμονολογία και τρόπος λειτουργίας για την καλύτερη εξυπηρέτηση των «ασθενών». Στην δίκη παρεμβαίνουν υπέρ του κύρους της προσβαλλομένης πράξεως με κοινό δικόγραφο οι ιατροί Σωτ. Ράπτης κλπ.

3. Επειδή η υπόθεση νομίμως εισάγεται ενώπιον του παρόντος σχηματισμού, δεδομένου ότι η προσβαλλομένη πράξη έχει εκδοθή κατ' εφαρμογή νομοθεσίας που αφορά την οργάνωση και λειτουργία νοσοκομείου – νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου (άρθρο 14 παρ. 8 περ. ζ π.δ/τος 18/1989, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 1 παρ. 5 ν. 1968/1991) αρμοδίως δε εισάγεται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας εφ' όσον, όπως ορθώς εκρίθη με την παραπεμπτική απόφαση του Διοικητικού Εφετείου, δεν ανήκει στις κατηγορίες υποθέσεων που έχουν υπαχθεί με το άρθρο 1 του ν. 702/1977 ή με άλλο νόμο στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Εφετείου.

4. Επειδή, ο Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας, πράξη του οποίου δεν προσβάλλεται με την κρινομένη αίτηση, δεν είναι κύριος διάδικος στην δίκη. Παραδεκτώς όμως, κατ' άρθρο 21 παρ. 2 περ. β π.δ/τος 18/1989, παρεμβαίνει στο ακροατήριο υπέρ του κύρους της προσβαλλομένης πράξεως χωρίς την κατάθεση δικογράφου παρεμβάσεως.

5. Επειδή, ο αιτών, με την ανωτέρω ιδιότητα του, με έννομο συμφέρον στρέφεται κατά πράξεως που αφορά την λειτουργία του Τμήματος, το οποίο διευθύνει. Εξ άλλου, με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς ασκείται και η παρέμβαση, δεδομένου ότι ο πρώτος των παρεμβαίνόντων είναι ο Διευθυντής του Α' Παθολογικού Τομέως του νοσοκομείου, στον οποίο, κατά τον Οργανισμό του (υπ' αριθ. Α3β/οικ13891/17.9.1990 κοινή απόφαση Υπουργών Προεδρίας Κυβερνήσεως, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Β' 642, άρθρο 7), υπάγεται το Πνευμονολογικό Τμήμα, ο δεύτερος είναι ο Διευθυντής της Κλινικής Εντατικής Θεραπείας του νοσοκομείου, θέματα λειτουργίας της οποίας ρυθμίζονται με την προσβαλλομένη πράξη, οι τρίτος, τέταρτος και πέμπτος είναι Διευθυντές συναφών Τμημάτων και Κλινικών του νοσοκομείου, ο δε τρίτος είναι και ο Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του, ενώ οι λοιποί είναι ιατροί ειδικευόμενοι στο νοσοκομείο στην πνευμονολογία, θέματα κατανομής των οποίων στα Τμήματα του νοσοκομείου ρυθμίζονται με την προσβαλλομένη. Εξ άλλου, με τις ανωτέρω ιδιότητες τους, οι παρεμβαίνοντες ομοδικούν παραδεκτώς.

6. Επειδή, η προσβαλλομένη απόφαση αναλύεται σε έξι επί μέρους σκέλη (στοιχεία). Κατά του υπ' αριθ. 6 από αυτά, που αφορά την ανάθεση στην αναπληρώτρια Διευθύντρια του Πνευμονολογικού Τμήματος της επιστημονικής υπευθυνότητας και του συντονισμού του βρογχοσκοπικού εργαστηρίου, δεν προβάλλεται λόγος ακυρώσεως. Συνεπώς ως προς το σκέλος αυτό, η αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

7. Επειδή, κατά το άρθρο 16 παρ. 1 περ. α του ν. 2519/1997 (Α' 165), το Δ.Σ. κάθε νοσοκομείου Ε.Σ.Υ. έχει, μεταξύ άλλων, την αρμοδιότητα να λαμβάνει μέτρα για την εύρυθμη λειτουργία του νοσοκομείου. Κατά δε το άρθρο 58 παρ. 1 του ν. 2071/1992 (Α' 123), η ιατρική υπηρεσία των νοσοκομείων ΕΣΥ διαρθρώνεται σε Τομείς, ο καθένας από τους οποίους απαρτίζεται από τμήματα αντιστοίχων και συγγενικών ειδικοτήτων, μεταξύ δε των τομέων αυτών συμπεριλαμβάνεται και ο παθολογικός. Κάθε κλινικός τομέας έχει, κατά την παρ. 2 του αυτού άρθρου, ορισμένο αριθμό κλινών οι οποίες εξυπηρετούν όλα τα Τμήματά του. Εξ άλλου, η ιατρική υπηρεσία του ΠΓΝΑ «Ο ευαγγελισμός» διαρθρώνεται, κατά το άρθρο 7 του μνημονευθέντος σε προηγούμενη σκέψη Οργανισμού του Νοσοκομείου, ως προς τον κλινικό τομέα της

παθολογίας, σε δύο επί μέρους παθολογικούς τομείς Α' και Β', που έχουν δυναμικότητα 290 κλινών ο καθένας. Στους τομείς αυτούς υπάγονται, μεταξύ άλλων, αφ' ενός μεν το Πνευμονολογικό Τμήμα, δυναμικότητας, κατά την υπ' αριθμ. 13/συν71/18.3.1987 απόφαση του Δ.Σ. του Νοσοκομείου, 18 κλινών, αφ' ετέρου δε η Μονάδα Εντατικής Θεραπείας (Μ.Ε.Θ.). Κατά την παρ. 4 του αυτού άρθρου 7, πανεπιστημιακές κλινικές, εργαστήρια και μονάδες που εγκαθίστανται στο Νοσοκομείο υπάγονται στους αντίστοιχους τομείς της ιατρικής υπηρεσίας. Ειδικότερα, η Κλινική Εντατικής Θεραπείας (Κ.Ε.Θ.) του Τμήματος Ιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, που έχει εγκατασταθεί δυνάμει της υπ' αριθ. Α3Α/5518/20.6.1991 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Β' 511) στο Νοσοκομείο Ευαγγελισμός, υπάγεται στον Παθολογικό Τομέα του Νοσοκομείου, διαθέτει δε, κατά την αυτή απόφαση, 30 κλίνες από τον συνολικό αριθμό κλινών του παθολογικού τομέα.

8. Επειδή, με το πρώτο σκέλος της προσβαλλομένης αποφάσεως (στοιχ. 1) ορίζεται ότι οι κλίνες που είναι αναγκαίες για την αντιμετώπιση των πνευμονολογικών ασθενών που νοσηλεύονται στους παθολογικούς τομείς χρησιμοποιούνται, αναλόγως των αναγκών, από κοινού από το Πνευμονολογικό Τμήμα και την Κ.Ε.Θ. και ότι τα δύο αυτά Τμήματα θα καλύπτουν εναλλάξ τις ανάγκες των πνευμονολογικών ασθενών με νοσηλεία, εφημερίες, εξωτερικά ιατρεία κλπ. Η ρύθμιση αυτή έχει την έννοια ότι περιπτώσεις ασθενών με πνευμονολογικά νοσήματα μπορεί να αντιμετωπίζονται, αναλόγως των αναγκών, και από τα δύο Τμήματα με χρησιμοποίηση όλων των κλινών των παθολογικών τομέων, δηλαδή πέραν αυτών του Πνευμονολογικού Τμήματος και της Κ.Ε.Θ. Με αυτό το περιεχόμενο κατ' ουδέν θίγει την κατοχυρωμένη από το άρθρο 5 8 παρ. 3 του ν. 2071/1992, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 5 του ν. 2194/1994 (Α' 34), διοικητική και επιστημονική αυτοτέλεια κάθε τμήματος, όπως άλλωστε τούτο ρητώς αναφέρεται στην προσβαλλομένη απόφαση, αλλά αποτελούν μέτρο εσωτερικής τάξεως αναγόμενο στην εσωτερική οργάνωση της εργασίας υπηρεσιακών μονάδων νοσοκομείου το οποίο, λαμβανόμενο κατ' ενάσκηση της κατά την προπαρατεθείσα διάταξη του άρθρου 16 παρ. 1 περ. α ν. 2519/1997 αρμοδιότητας του Δ.Σ. του Νοσοκομείου για την λήψη μέτρων με σκοπό την εύρυθμη λειτουργία του, αποβλέπει στον συντονισμό της λειτουργίας δύο τμημάτων του για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ασθενών. Υπό τα δεδομένα αυτά, η προσβαλλομένη πράξη, κατά το σκέλος της αυτό, λόγω του κατά τ' ανωτέρω χαρακτήρος της, προσβάλλεται απαραδέκτως με την κρινομένη αίτηση. Κατά την γνώμη όμως του Συμβούλου Σ. Ρίζου, το σκέλος αυτό της προσβαλλομένης πράξεως, κατά το μέτρο που θίγει τον πάγιο αριθμό κλινών της Κ.Ε.Θ., όπως αυτός ορίζεται στην υπουργική απόφαση δυνάμει της οποίας η Πανεπιστημιακή αυτή κλινική εγκαταστάθηκε στο Νοσοκομείο, δεν έχει χαρακτήρα μέτρου εσωτερικής τάξεως και, συνεπώς, υπόκειται σε προσβολή με αίτηση ακαυρώσεως.

9. Επειδή, η προσβαλλομένη πράξη και κατά το δεύτερο σκέλος της, με το οποίο ορίζεται (στοιχ. 2) ότι την ευθύνη και παρακολούθηση των ασθενών στους οποίους αναφέρεται το πρώτο σκέλος της, θα έχει το Τμήμα που ενήργησε την εισαγωγή τους στο Νοσοκομείο, έχει, για τους εκτεθέντες στην προηγούμενη σκέψη λόγους, τον αυτό με το πρώτο σκέλος χαρακτήρα, απαραδέκτως συνεπώς επίσης προσβαλλόμενη κατά το μέρος αυτό.

10. Επειδή, κατά το άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 123/1975 (Α' 172), ο αριθμός των ειδικευόμενων σε νοσηλευτικά ιδρύματα του ν.δ. 2592/1953 (μεταξύ των οποίων και ο Ευαγγελισμός) και σε Πανεπιστημιακές κλινικές ιατρών ορίζεται κατά την αναλογία 1 ιατρός ανά 4 κατ' ελάχιστον κλίνες. Εξ άλλου, με την υπ' αριθ.

A5/6461/2.12.1998 απόφαση του Υφυπουργού Υγείας και Προνοίας (B' 1252), η Μ.Ε.Θ. του ΠΓΝΑ «Ο Ευαγγελισμός» αναγνωρίστηκε ως κατάλληλη για την πλήρη άσκηση στην ειδικότητα Πνευμονολογίας – Φυματολογίας. Περαιτέρω, κατά το Κεφ. ΙΙΙ παρ. 1 της υπ' αριθ. ΔΥ 13γ/19338/12.10.1996 αποφάσεως του Υφυπουργού Υγείας και Προνοίας «Τρόπος, διαδικασία και οργάνωση εκπαίδευσης γιατρών προς απόκτηση ειδικότητας» (B' 935), «Η άσκηση των γιατρών στα επιμέρους τμήματα της κύριας ειδικότητας (δίμηνα, τρίμηνα, εξάμηνα, Μ.Ε.Θ. κλπ.) γίνεται με ενιαία τοποθέτηση σε αντίστοιχες της κύριας ειδικότητας μονάδες, που είναι αναγνωρισμένες ως κατάλληλες για πλήρη άσκηση γιατρών στη βασική ειδικότητα, με ευθύνη και μέριμνα των οικείων Δ/ντών, οι οποίοι ύστερα από συνεννόηση και συνεργασία με τους Δ/ντές των άλλων Τμημάτων των αυτών Νοσ/μείωνκατευθύνουν.....τους ενδιαφερόμενους γιατρούς, για τον απαιτούμενο σε κάθε περίπτωση χρόνο ειδίκευσης...». Με το τρίτο και τέταρτο σκέλος της προσβαλλομένης (στοιχ. 3, 4), ορίζεται ότι κατανέμονται 8 ειδικευόμενοι στην Πνευμονολογία Ιατροί στην ΚΕΘ και 5 στο Πνευμονολογικό Τμήμα, ότι οι Ιατροί αυτοί θα διακινούνται (rotation) μεταξύ των δύο τμημάτων και ότι η ευθύνη για ένα ενιαίο πρόγραμμα εκπαίδευσής των ανατίθεται στον παρεμβαίνοντα Καθηγητή Χ. Ρούσσο, ο οποίος δυνάμει της υπ' αριθ. 2Ε/συν4η/7.10.1998 αποφάσεως του Δ.Σ. του Νοσοκομείου έχει ορισθεί ως Πρόεδρος της Επιτροπής Εκπαίδευσής όλων των Τμημάτων του Νοσοκομείου. Ο ως άνω καθορισμός του αριθμού των ειδικευομένων ιατρών κάθε Τμήματος αποτελεί απλή εφαρμογή του προπαρατεθέντος ορισμού του νόμου (αρ. 1 παρ. 3 ν. 123/1975), σε συνδυασμό με τον αριθμό των κλινών των δύο Τμημάτων, ενώ οι λοιπές ρυθμίσεις αφορούν την εσωτερική οργάνωση της εκπαίδευσής των ειδικευομένων ιατρών και αποβλέπουν στην βελτίωση του τρόπου εκπαίδευσής των. Υπό τα δεδομένα αυτά η προσβαλλομένη πράξη απαραδέκτως πλήττεται και ως προς τα σκέλη αυτά, κατά τα εκτεθέντα σε προηγουμένη σκέψη, η δε κρινομένη αίτηση πρέπει να απορριφθεί κατά το αντίστοιχο μέρος της.

11. Επειδή, με το πέμπτο σκέλος της προσβαλλομένης αποφάσεως (στοιχ. 5) ανατίθεται στον αυτό καθηγητή Χ. Ρούσσο η ευθύνη και εποπτεία για την ανάπτυξη και λειτουργία Πνευμονολογικού Εργαστηρίου. Με το σκέλος αυτό, επιχειρείται απλώς η ανάθεση σε μέλος του επιστημονικού προσωπικού του Νοσοκομείου καθηκόντων σχετικών με την προετοιμασία της αναπτύξεως και λειτουργίας νέου εργαστηρίου, μη προβλεπόμενου ακόμη στον Οργανισμό του Νοσοκομείου, υπό το δεδομένο δε αυτό, η προσβαλλομένη απόφαση, κατά το αντίστοιχο σκέλος της, πλήττεται απαραδέκτως με την κρινομένη αίτηση, εφ' όσον με την απόφαση αυτή λαμβάνεται εσωτερικό μέτρο που αποσκοπεί στην προετοιμασία της δημιουργίας νέας οργανωτικής μονάδος, η διοικητική υπαγωγή της οποίας θα ρυθμισθεί με άλλη πράξη.

12. Επειδή, κατόπιν τούτων, η κρινομένη αίτηση πρέπει να απορριφθεί εξ ολοκλήρου ως απαράδεκτη, πρέπει δε να γίνουν δεκτές οι παρεμβάσεις.

Δια ταύτα

Απορρίπτει την κρινομένη αίτηση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Δέχεται τις παρεμβάσεις.

Επιβάλλει εις βάρος του αιτούντος την δικαστική δαπάνη του ΠΓΝΑ «Ο Ευαγγελισμός» η οποία ανέρχεται στο ποσό των εκατόν τριάντα χιλιάδων (130.000) δραχμών, του παρεμβαίνοντος Υπουργού, η οποία ανέρχεται στο αυτό ποσό και των λοιπών παρεμβαίνόντων, η οποία ανέρχεται στο ποσό των εκατόν ογδόντα χιλιάδων (180.000) δραχμών.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 20 Φεβρουαρίου 2001

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος Η Γραμματέας

Κ. Μενουδάκος Γ. Μουλοπούλου

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 13ης Αυγούστου 2001.

Ο Πρόεδρος του Β΄ Τμήματος Η Γραμματέας του Ε΄ Τμήματος Διακοπών

Γ. Παναγιωτόπουλος Γ. Σακελλαρίου

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί. Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.
Αθήνα,

Ο Πρόεδρος του Ε΄ Τμήματος Η Γραμματέας του Ε΄ Τμήματος

Αριθμός 2671/2001
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Ε΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του την 7η Μαρτίου 2001, με την εξής σύνθεση: Κ. Μενουδάκος, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος και της αρχαιοτέρας του Συμβούλου, που είχαν κώλυμα, Αθ. Ράντος, Αικ. Σακελλαροπούλου, Σύμβουλοι, Δ. Αλεξανδρεής, Ολ. Παπαδοπούλου, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Β. Μαντζουράνης.

Δια να δικάσει την από 24 Μαρτίου 2000 αίτηση:

του Γεωργίου Σανούδου, Επίκουρου Καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών, ιατρού κλάδου ΕΣΥ, Διευθυντή Καρδιοχειρουργικής Κλινικής Ν.Ι.Μ.Τ.Σ., ο οποίος παρέστη με την δικηγόρο Ειρήνη Αναπλιώτου (Α.Μ. 4730), που την διόρισε στο ακροατήριο. κατά του Νοσηλευτικού Ιδρύματος Μετοχικού Ταμείου Στρατού (Ν.Ι.Μ.Τ.Σ.), το οποίο παρέστη με τον δικηγόρο Αθανάσιο Κουλεντιανό (Α.Μ. 4854), που τον διόρισε με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών ζητεί να ακυρωθούν: α) η υπ' αριθμ. 932/26.1.2000 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Νοσηλευτικού Ιδρύματος Μετοχικού Ταμείου Στρατού, 2) η υπ' αριθμ. Φ.900στ/589/31.1.2000 Διαταγή Εσωτερικής Λειτουργίας του Γενικού Διευθυντού του ιδίου ως άνω Νοσηλευτικού Ιδρύματος, 3) η παράλειψη της Διοικήσεως να πληρώσει τις θέσεις ιατρών κλάδου ΕΣΥ του Καρδιοχειρουργικού Τμήματος (Κλινικής) του ιδίου ως άνω Νοσηλευτικού Ιδρύματος και κάθε άλλη συναφής πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως. Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητού, Συμβούλου, Αθ. Ράντου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε την πληρεξουσία του αιτούντος, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον πληρεξούσιο του Νοσηλευτικού Ιδρύματος Μετοχικού Ταμείου Στρατού (Ν.Ι.Μ.Τ.Σ.), ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου,

Είδε τα σχετικά έγγραφα και

εσκέφθη κατά νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως έχουν καταβληθή τα, κατά νόμο, τέλη και το παράβολο (διπλότυπο εισπράξεως υπ' αριθ. 2707264 έτους 2000 της Δ.Ο.Υ. Ενσήμων και Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών και ειδικό έντυπο παραβόλου υπ' αριθ. 1865616, σειρά Α΄).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή, ο αιτών, ιατρός του Εθνικού Συστήματος Υγείας (ΕΣΥ), Διευθυντής του Καρδιοχειρουργικού Τμήματος (Κλινικής) του Νοσηλευτικού Ιδρύματος Μετοχικού Ταμείου Στρατού (Ν.Ι.Μ.Τ.Σ.), ζητεί την ακύρωση της υπ' αριθ. πρακτ. 932/θέμα 60/26.1.2000 ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ ΤΟΥ Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Ν.Ι.Μ.Τ.Σ. «Λειτουργία Καρδιοχειρουργικής Κλινικής», της εκδοθείσης εις εκτέλεση αυτής υπ' αριθ. Φ.900.στ/589/31.1.2000 Διαταγής Εσωτερικής Λειτουργίας του Γενικού Διευθυντή του Ν.Ι.Μ.Τ.Σ. καθώς και της παραλείψεως της Διοικήσεως να πληρώσει τις θέσεις ιατρών κλάδου ΕΣΥ του ανωτέρω Τμήματος.

3. Επειδή, η υπόθεση αρμοδίως εισάγεται ενώπιον του παρόντος σχηματισμού, κατ' άρθρο 14 παρ. 8 περ. ζ' του π.δ/τος 18/1989, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 1 παρ. 5 ν. 1968/1991, δεδομένου ότι αφορά στην λειτουργία νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, όπως είναι το Ν.Ι.Μ.Τ.Σ. (άρθρο 1 παρ. Π αν. ν. 1137/1946, Α΄ 113, ΣτΕ 652/1990).

4. Επειδή, ο αιτών, υπό την ανωτέρω ιδιότητά του, με έννομο συμφέρον ασκεί την

κρινόμενη αίτηση στρεφόμενος κατά πράξεων και παραλείψεων που αφορούν την λειτουργία του Τμήματος, του οποίου προϊστάται.

5. Επειδή, ο αιτών απαραδέκτως στρέφεται κατά παραλείψεως της διοικήσεως να προβή σε πλήρωση των κενών θέσεων κλάδου ιατρών ΕΣΥ του Καρδιοχειρουργικού Τμήματος του Ν.Ι.Μ.Τ.Σ., δεδομένου ότι δεν προκύπτει ούτε ο ίδιος επικαλείται ότι υπέβαλε σχετική αίτηση προς την διοίκηση, δεν υπάρχει, κατ' αρχήν, κατά τον νόμο, υποχρέωση της διοικήσεως προς πλήρωση τυχόν κενών θέσεων του κλάδου, δεν προκύπτει από τον φάκελο ότι υφίστανται κενές θέσεις του κλάδου αυτού στο Τμήμα αφού και οι τρεις προβλεπόμενες (βλ. τις υπ' αριθ. Α3β/οικ. 7069/4.6.1984, Β. 382 και Α3β/οικ.661/14.1.1986, Β' 7 κοινές υπουργικές αποφάσεις για την σύσταση θέσεων κλάδου ιατρών ΕΣΥ στο Ν.Ι.Μ.Τ.Σ.), φέρονται ως πληρωμένες, ενώ, πάντως η προσβαλλόμενη παράλειψη δεν προσδιορίζεται στο δικόγραφο κατά τρόπο σαφή, συγκεκριμένο και δεκτικό δικαστικής εκτιμήσεως. Για τους λόγους αυτούς, η αίτηση πρέπει, κατά το αντίστοιχο μέρος της, να απορριφθή.

6. Επειδή, η προσβαλλόμενη Διαταγή Εσωτερικής Λειτουργίας περιορίζεται σε επανάληψη του περιεχομένου της πρώτης προσβαλλομένης αποφάσεως του Δ.Σ. του Ν.Ι.Μ.Τ.Σ., με εντολή προς τους αποδέκτες της να συμμορφωθούν, ενημερούμενοι, προς το περιεχόμενο της αποφάσεως εκείνης. Με τα δεδομένα αυτά η ως άνω Διαταγή αποτελεί πράξη εκτελέσεως της αποφάσεως του Δ.Σ. στερούμενη, συνεπώς, εκτελεστού χαρακτήρος και προσβάλλεται απαραδέκτως με την κρινόμενη αίτηση.

7. Επειδή, κατά το άρθρο 2 του αν. ν. 1137/1946 (Α' 113), με τον οποίο κυρώθηκαν και κωδικοποιήθηκαν οι διατάξεις που διέπουν την οργάνωση και λειτουργία του Ν.Ι.Μ.Τ.Σ., πρόσωπα δικαιούμενα, κατ' αρχήν, νοσηλείας στο Ίδρυμα είναι τα μνημονευόμενα στις περιπτώσεις Α' έως Δ' του άρθρου αυτού, δηλαδή, κυρίως, αξιωματικοί των Ε.Δ. και τα μέλη των οικογενειών των. Παρέχεται όμως, με την περ. Ε του αυτού άρθρου, το δικαίωμα στο Δ.Σ. του Ιδρύματος, το οποίο, κατά το άρθρο 3 του αυτού αν. ν., ασκεί την διοίκηση του Ιδρύματος, να εγκρίνει σε εξαιρετικές περιπτώσεις με αιτιολογημένη απόφασή του την νοσηλεία σε αυτό και άλλων προσώπων, τα οποία μπορούν να καταλαμβάνουν συγχρόνως το πολύ 4 κλίνες. Εξ άλλου, μετά την ισχύ του ν. 1397/1983 (Α' 143), το ιατρικό προσωπικό του Ν.Ι.Μ.Τ.Σ. αποτελείται το μεν από στρατιωτικούς το δε από πολιτικούς ιατρούς οι οποίοι ανήκουν στον κλάδο ιατρών ΕΣΥ (ΣτΕ 652/1990).

8. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, κατά τα προκύπτοντα από τα στοιχεία του φακέλου, στο Καρδιοχειρουργικό Τμήμα του Ν.Ι.Μ.Τ.Σ. εμφανίσθηκαν προβλήματα δυσλειτουργίας, οφειλόμενα στην Έλλειψη συνεργασίας μεταξύ του αιτούντος Διευθυντού του Τμήματος και του εκεί υπηρετούντος Επιμελητού Α' Νικ. Τσαγανού, που είναι αμφοτέροι ιατροί ΕΣΥ. Του θέματος επελήφθη κατ' επανάληψη το Δ.Σ. του Ιδρύματος, το οποίο αρχικώς, με την υπ' αριθ. πρακτ. 901/θέμα 6ο/30.9.1998 απόφασή του, περιόρισε την εισαγωγή μη δικαιούχων ασθενών στο Τμήμα, που αποτελούσε μία από τις αιτίες της δυσλειτουργίας, στον αυτό αριθμό με τους εισαγομένους δικαιούχους και επιφυλάχθηκε για την μετά από σύντομο χρονικό διάστημα επανεξέταση του προβλήματος. Με την υπ' αριθ. πρακτ. 920/θέμα 12ο/30.6.1999 απόφασή του, το αυτό όργανο όρισε ότι η εισαγωγή μη δικαιούχων στο Ίδρυμα θα γίνεται σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις και μετά από σύμφωνη γνώμη του Προέδρου του Δ.Σ. και του Γενικού Διευθυντού του Ιδρύματος, θεώρησε δε ότι πρέπει να υποβληθή αναλυτική αναφορά στο Υπουργείο Εθν. Αμύνης για την απομάκρυνση των ιατρών του ανωτέρω Τμήματος από το Ίδρυμα. Στην απόφασή του να ζητηθεί η απομάκρυνση ιατρών ενέμεινε το Δ.Σ. με την υπ' αριθ. πρακτ. 972/θέμα 1ο/3.11.1999 τρίτη επί του θέματος απόφασή του, με την οποία ορίσθηκε περαιτέρω ότι το Τμήμα θα συνεχίσει να λειτουργεί αποκλειστικώς για την νοσηλεία δικαιούχων

ασθενών με το υπόλοιπο ιατρικό προσωπικό, το οποίο υπερκαλύπτει, κατά την διαπίστωση του Δ.Σ., τις ανάγκες. Τέλος, με την προσβαλλομένη απόφασή του το Δ.Σ. εξέτασε, κατόπιν σχετικής εισηγήσεως του Γενικού Διευθυντού, τις συνθήκες λειτουργίας του Τμήματος όπως αυτές διαμορφώθηκαν μετά την εφαρμογή των προηγούμενων αποφάσεών του, και, αφού διαπίστωσε ότι, κατά τα υπάρχοντα στοιχεία, οι ανάγκες του Τμήματος καλύπτονται από 2 δικλίνους θαλάμους, έναν ανδρικό και ένα γυναικείο, με δύο ημέρες χειρουργείου εβδομαδιαίως (Διευθυντού και Επιμελητών), όρισε να καλύπτονται τα περιστατικά του Καρδιοχειρουργικού Τμήματος από 1.2.2000 από δύο δικλίνους θαλάμους (Γ 25 και Γ 26 του Νοσοκομείου), να κατανεμηθούν οι υπόλοιπες κλίνες σε άλλα Τμήματα αναλόγως των αναγκών με ευθύνη του Γενικού Διευθυντού και να διεξάγονται οι χειρουργικές επεμβάσεις του Τμήματος τις ημέρες Δευτέρα και Πέμπτη. Με το περιεχόμενο αυτό λαμβάνεται, με την προσβαλλομένη πράξη, μέτρο εσωτερικής τάξεως αναγόμενο στην εσωτερική οργάνωση της εργασίας ενός Τμήματος του Νοσοκομείου, εν όψει των νέων συνθηκών λειτουργίας του, όπως αυτές διαμορφώθηκαν με τις προηγούμενες, μη προσβαλλόμενες, αποφάσεις του Δ.Σ. Συνεπώς, η απόφαση αυτή, λόγω του ανωτέρω χαρακτήρος της, προσβάλλεται απαραδέκτως με την κρινομένη αίτηση, η οποία πρέπει, ως εκ τούτου, να απορριφθή.

Δια ταύτα

Απορρίπτει την κρινομένη αίτηση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Επιβάλλει εις βάρος του αιτούντος την δικαστική δαπάνη του Ν.Ι.Μ.Τ.Σ., η οποία ανέρχεται στο ποσό των εκατόν τριάντα χιλιάδων (130.000 δραχμών).

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 10 Μαΐου 2001

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος

Ο Γραμματέας

Κ. Μενουδάκος

Β. Μαντζουράνης

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 13ης Αυγούστου 2001

Ο Πρόεδρος του Ε΄ Τμήματος

Ο Γραμματέας του Ε΄ Τμήματος Διακοπών

Γ. Παναγιωτόπουλος

Γ. Σακελλαρίου

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί. Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος. Αθήνα,

Ο Πρόεδρος του Ε΄ Τμήματος

Η Γραμματέας του Ε΄ Τμήματος